

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198343

UNIVERSAL
LIBRARY

○UP—392—29-4-72—5,000.

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. *K894.8141 / G65N* Accession No.

Author

K 6699

Title *উদ্ভিদ কৃষি*

This book should be returned on or before the date last marked 1

ಬಿಡಿಮುತ್ತು : ೧೫

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ

ಉಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ
ಮೈಸೂರು

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೫೨

[ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರವು.]

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೧—೪—೦

ಮುದ್ರಕರು, ಪ್ರಕಾಶಕರು
ಆರ್. ಎನ್. ಹಬ್ಬು
ಉಷಾ ಪ್ರೆಸ್, ಓಲ್ಡ್ ಪೋಸ್ಟ್ ಆಫೀಸ್ ರೋಡ್, ಮೈಸೂರು

ಸಹೃದಯರಿಗೆ

ಇಂದು ನನ್ನ ಈ ಮೂರನೆಯ ಕವನಸಂಕಲನ, ' ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ ' ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಈ ಹೆಸರು ಕೊಡಲು ಎರಡು ಕಾರಣ. ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಹೆಸರು ಕೊಡಲೇ ಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಸಂಕಲನದ ಮೊದಲನೆಯ ಪದ್ಯದ ಹೆಸರನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟು ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಂಡದ್ದು-ಒಂದು ; ಈವರೆಗೆ ನಾನು ಕವನರಚನೆ ಮಾಡಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಲಾರೆ ಎಂಬುದರ ಸೂಚನೆ ಇನ್ನೊಂದು.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘಟ್ಟ ಕಳೆದು ಈಗ ಇನ್ನೊಂದು ಘಟ್ಟ ಮೊದಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಕಾವ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಕಾಲ ಆಗಲೇ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬರುವ ತನಕ ಇದ್ದ ವಾತಾವರಣ ಈಗ ಸಮೂಲ ಪರಿವರ್ತನಗೊಂಡಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಉತ್ಸಾಹ ಉದ್ದೇಗ ಆದರ್ಶಪರವಶತೆಯ ಹಾರಾಟ ಮುಗಿದು ಈಗ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತೆ ನೆಲೆಕೈಲಿದೆ. ಮೋಡವಾಗಿ ಮೇಲೇರಿದ ಮನಸ್ಸು ಮೆಳೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ತಳದಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದ ಕೊಳೆ ಕಸರಾಡಿಯೆಲ್ಲ ಈಗ ಮೇಲಿದ್ದು ಬಂದು ಕನ್ನಡಿಯಂಥ ನೀರು ಕಲಕಿದೆ. ಹೊಸ ಆದರ್ಶಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಸ ಕಣಸಿಗಾಗಿ ದೇಶದ ಮನಸ್ಸು ಹಸಿದು ಕಾಯುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥ ವಾತಾವರಣ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಇರುವಾಗ, ಜೀವನಾವಲಂಬಿ ಯಾದ ಕಾವ್ಯವೂ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜ. ಗಾಂಧಿ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಇನ್ನೂ ಬರೆದರೆ ಬಹುಶಃ ಅದು ಕಾವ್ಯಾಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ, ಇಲ್ಲವೇ ಸತ್ವಹೀನ ಕಾವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ; ಚರ್ವಿತ ಚರ್ವಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಭಾವವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಮಾತು ಭೇತಾಳದಂತೆ ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ, ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಮಾರಕವಾಗುತ್ತದೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದಕಾರಣ ಈಗ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಹೊಸ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಹೊಸ ನಾಲಗೆ, ಹೊಸ ನುಡಿಕಟ್ಟು ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈಗ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಕುರಿತು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಹೊಸಹೊಸತಾಗಿ

ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ತರುಣ ಕವಿಗಳಂತೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಕವಿಗಳ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದರಿಂದಲೂ ಅಷ್ಟು ಕವಿತೆ ಬಂದೀತು ; ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವನಕೊಡುವ ಸತ್ವವಾಗಲೀ, ಹೊಸ ಸಮಾಜದ ವಾಣಿಯಾಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗಲೀ ಖಂಡಿತ ಬರಲಾರದು.

ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಕವಿಗಳು ಆಧುನಿಕ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಮೋಘವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ರೀತಿ ಅಮೋಘವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನವರೂ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲೂ ಕವಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಹೊಸ ಭಾಷೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಉತ್ತಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರ. ಭಾಷೆ ಹೀಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದಾಗಲೇ ಅದು ಭಾವವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಗತಕಾಲದ ಭಾಷೆ ಭಾವವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ ; ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮಂಕಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥಕ್ಕಿಂತ ಶಬ್ದಗಳ ಹಾರಾಟವೇ ಹೆಚ್ಚಿ ಅರ್ಥ ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ ; ಸಂಕೀತ ಮೂಲರೂಪವನ್ನು ಮರಸುತ್ತದೆ ; ಉತ್ಪನ್ನಮೂರ್ತಿ ತಾನೇ ಮೂಲನಿಗ್ರಹವೆಂದು ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ ಕಾರಣವೇ ಹೊಸ ಜೀವನ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ರೀತಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕಾಲ ಈಗ ಸಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತಿದೆ.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆಂಗ್ಲ ಕವಿಗಳಾದ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್, ಶೆಲ್ಲಿ, ಕೀಟ್ಸ್ ಮುಂತಾದ ರೊಮಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾಡಬಹುದಾದಷ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದೆ. ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸತ್ವ ಈಗ ತೀರಿದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅವನತಿ ಬಂದಿದೆ. ಅದರ ದೋಷಗಳೆಲ್ಲ ಈಗ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕಾಲಾರಿ ನಿಂತೇ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ತುಡುಕುತ್ತಿದ್ದುದು ಈಗ ನೆಲ ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೇರಿ ವೇದಾಂತದ ಮಂಜಿನಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಶಬ್ದಗಳು ಅರ್ಥದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾವವೂ ಅನುಭವವೂ ಅತಿ ಸರಳವಾಗಿ ಸತ್ಯದಿಂದ ದೂರದೂರ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ವಾಸ್ತವದ ರಕ್ತದಾನ ನಡೆಯಬೇಕು. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ

ಮತ್ತೆ ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕು. ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಬದುಕಲಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕವಿಗಳು ಅರಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾದ ಕವಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಎಂದೂ ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ, ಮರೆಯಲಾರ. ಆದರೆ ಕೇವಲ ವಾಸ್ತವವಾದುದು, ಇಂದ್ರಿಯಗಮ್ಯವಾದುದು ಮಾತ್ರವೇ ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತುವಾಗಲಾರದು. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಕಾಣುವ ವಸ್ತುಗಳು ಎಷ್ಟು ನಿಜವೋ ಆ ವಸ್ತುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಭಾವಗಳೂ ಅಷ್ಟೇ ನಿಜ. ಪಾಂಚಭೌತಿಕವಾದದ್ದು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಅಗತ್ಯವೋ ಅಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಆದರ್ಶವೂ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಕನಸೂ ಅಗತ್ಯ. ಈ ಎರಡೂ ಸೇರಿ ಆದ ಪಾಕವೇ ಕಾವ್ಯ. ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ, ಅನುಭವಗಳ ಆದರ್ಶಸ್ವರೂಪದ ಕನಸಿನ ಒಂದಂಶ ಸೇರದೆ ಇದ್ದದ್ದು ಕಾವ್ಯವಾಗಲೀ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಲೀ ಆಗಲಾರದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಗಳಾದ ಈಲಿಯಟ್ ಆಡೆನ್ ಮುಂತಾದವರಿಂದ ನಾವು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ್ದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಕವಿತೆ ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯದಂತೆಯೇ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲಾರದು. ಆ ಕವಿಗಳ ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯಿಂದ ಹೊಸತನ ಬಂದಿತ್ತು, ಆದರೆ ಅದು ಕಾವ್ಯವಾಗಲಾರದು. ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಕಾವ್ಯ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಹೊಸ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಜನಜೀವನಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಭಾಷೆಯ ಪರಿಪಾಕದ ಪರಿಮಿತಿಗೂ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಎಂದೂ ಮರೆಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಈ ಕವನಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಹೊಸ ಕವಿತೆಗಳೇ ತುಂಬಿವೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಹಳೆಯ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಬರೆದಂಥವು. ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಎಂದರೆ ೧೯೩೨-೪೦ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಬರೆದ ಪದ್ಯಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬರೆದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 'ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ', 'ಭರವಸೆ', 'ಗಾಂಧಿ', 'ಓ ನನ್ನ ಜನನೇ', 'ವಿಫಲ', 'ಹೊಸ ಗಾಳಿ', 'ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು'—ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗದ ಕೆಲವು ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಾದರೂ ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಬಹುದು. ನಾನು ಈವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಯೋಚಿಸುವ ಕವಿ

ಮಿತ್ರರೂ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರೆಯಬಹುದಾದ ಕವನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟುದು. ಈ ಸಂಕಲನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ—‘ಜೀವಸಖಿ’ ಎಂಬ ಕವನದಿಂದ ‘ಪರಿತಾಪ’ ಎಂಬ ಕವನದವರೆಗೆ—ಇರುವ ಪ್ರಣಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವನ್ನು ಬರೆದದ್ದು ೧೯೩೮-೪೨ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ರಸಿಕರು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾದ ಅಪ್ರಬುದ್ಧ ಭಾವಾತಿರೇಕವನ್ನು ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿವೇಚಿಸಬೇಕು.

ಈ ಕವನಸಂಕಲನ ಇಂದಿಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಅಚ್ಚಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಪ್ರಕಟನೆ ಇಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಬೀಳುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶರಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕವಿಕಾವ್ಯಪಕ್ಷಪಾತವೇ ಕಾರಣ. ಈ ಸಂಕಲನದ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲೇ ಇದನ್ನು ಇಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾ. ನಾ. ಹೆಬ್ಬಾ ಅವರು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮಗಿರುವ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನೂ, ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಕಾವ್ಯಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಂತ ಎಲ್ಲ ಗೆಳೆಯರನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆಂದು ಈ ಕವನ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಕಾವ್ಯಪ್ರಿಯರ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

೫೭೮, ಕೃಷ್ಣ ರಾಜವನಂ

ಮೈಸೂರು

೧೮—೨—೧೯೫೨

ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ

ಪ ರಿ ವಿ ಡಿ

೧.	ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ	೧
೨.	ಅಲ್ಲಾಗಲಿ	೩
೩.	ಭರವಸೆ	೫
೪.	ಗಾಂಧಿ	೭
೫.	ಕನಸು	೧೬
೬.	ಫಣಿ	೧೮
೭.	ಎರಡು ಬಾಯಿಯು ಖುಷ್	೧೯
೮.	ಬಳಲಿಕೆ	೨೦
೯.	ಕೆಂದಾವರೆ	೨೧
೧೦.	ಆಗು ಭೀನು	೨೨
೧೧.	ಭೂಮಿತಾಯಿ	೨೩
೧೨.	ತುಂಬುದಿಂಗಳ ಬಿಂಬವೇಳುತ್ತಿದೆ	೨೭
೧೩.	ಜೀವಸಖಿ	೨೮
೧೪.	ನಗು ನನ್ನ ನಶ್ವ	೨೯
೧೫.	ಮುಗುದೆ ಇವಳು	೩೧
೧೬.	ನನ್ನವಳಿ ಹೆಣ್ಣು	೩೩
೧೭.	ನನ್ನ ಮೋವದ ಮೂರ್ತಿ	೩೪
೧೮.	ಒಡೆದು ಬಿದ್ದ ಕೊಳಲು	೩೬
೧೯.	ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳು	೩೮
೨೦.	ಹೆಣ್ಣು : ೧	೩೯
೨೧.	ಹೆಣ್ಣು : ೨	೪೦
೨೨.	ಒಲವು	೪೨
೨೩.	ಎಂಥ ಕಣ್ಣು !	೪೩
೨೪.	ತರಳೆ	೪೪
೨೫.	ನಿಜನ ನುಡಿ !	೪೫
೨೬.	ತಂಗಿ	೪೭
೨೭.	ಮಾನವ ಹೃದಯವು	೪೮
೨೮.	ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಲೋಕ	೪೯

೨೯.	ಒಂದು ಕಾಗದ	೫೨
೩೦.	ನನ್ನ ನಿನ್ನ ನಡುವೆ	೫೭
೩೧.	ಏತಕೆ ?	೫೮
೩೨.	ಪರಿತಾಪ	೫೯
೩೩.	ಓ ನನ್ನ ಜನನೇ !	೬೨
೩೪.	ವಿಫಲ	೬೬
೩೫.	ರಾಜ್ಯ ಬಂದರೇನು ?	೭೦
೩೬.	ಪುಷ್ಪಕವಿಯ ಪರಾಕು	೭೪
೩೭.	ಇಂಡಿಯನ್ ರಿಪಬ್ಲಿಕ್	೭೯
೩೮.	ಹಗೆಯು ಹಾಲಾಹಲವು !	೮೪
೩೯.	ನನ್ನ ಅವತಾರ	೮೫
೪೦.	ನಾಗರಿಕತೆ	೮೮
೪೧.	ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಹಾಡು	೯೨
೪೨.	ನಾನಲ್ಲ ಬೇರೆ	೯೫
೪೩.	ಹೊಸ ಗಾಳಿ	೯೬
೪೪.	ಮದಗಜ	೯೮
೪೫.	ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು—೧	೧೦೦
೪೬.	ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು—೨	೧೦೨
೪೭.	ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು—೩	೧೦೪

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

೧

〔 ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿಕಡೆಗೆ

ತಿರುಗಿಸಬೇಡ,—

ಕಣ್ಣು—

ಹೊರಳಿಸಬೇಡ. >

ಮುಚ್ಚಿಗಿಳಿದ ಸಾಲುಸಾಲು ಅಮೃತಶಿಲೆಯ ಗೋರಿ,

ಕತ್ತಲೆದೆಯ ಚೂರಿ ;

ಮನದ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ನಕ್ಕ ಮಲ್ಲಿಗೆಬನ ತೋಟ,

ಮರೆದು, ಮಸಣವಾಟ.

ಹಲಸು ಮಾವು ಅಲಬೇಲ ಸೆರಗನೆತ್ತಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ,

ಸುಯ್ಯವೆಲರು ತಣ್ಣಗೆ ;

ಕಮಲದೆದೆಯ ಅಳಿ ಪರಾಗ ರಾಗ ಕಾಲಕೂಟ,

ವಿರಹ ಚಿತ್ರಕೂಟ ;

ಹಸುಳೆಚಂದ್ರ, ಮೇಘತಂದ್ರ, ನಿಶಾನಾಗಬಂಧ,

ಉಸಿರು ಮಂದ, ಮಂದ.

ಕಂಬನಿಗಳ ಕಾರಿ ಖಾರಿ ತಳಮಳಿಸಲು ಸುತ್ತಲೂ

ತೆಂಗು ತಲೆಯನೆತ್ತಳು ;

ಇಳಿದ ಕಡಲು, ಕೊರೆದ ಮಳಲು ; ಉಡಿದಹಾಯಿ ಹರಕಲು,

ಒಡೆದು ಹಡಗು ಬೋರಲು.

ಅಹಾ, ಕೊಳದಿ ಬಾಲರವಿಯ ಅಂಬೆಗಾಲ ಲೀಲೆ,

ಅಲೆಯ ವಲಿಯ ಮೇಲೆ ;

ಹಿನ್ನೋಟದ ದಿಣ್ಣೆತಲೆಯ ಚಿಮ್ಮಿ ಹಾರು ಮುಂದೆ,

ನೋಡಬೇಡ ಹಿಂದೆ !

೧

ಮುಂದೆ ನೋಡು ದಾರಿ ಸಾವಿರಾರು ಮೈಲಿ ದೂರ,
 ಸಾಲುಸಾಲು ಡೇರ ;
 ಮರಳು ಕಾಡು, ತಲೆಯ ಓಡು, ಎಲುಬುಗೂಡು ಮೆಟ್ಟಿಲು,
 ಜೀವ ಪಟ್ಟ ತೊಟ್ಟಿಲು.
 ಹೆಜ್ಜೆಗೊಂದು ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆ ಬೆನ್ನನೆರಿ ತೂಗಿ,
 ಮುಂದೆ ದಾರಿ ಸಾಗಿ ;
 ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ದೂರ, ಬೆಳುದಿಂಗಳ ತಾರಿ, ^(ನಸು)
 ಕನಸುಹಾಯಿ ಹಾರಿ ;
 ಬೆಳ್ಳಿಯಿರುಳು, ಮಂಜುಮಜಲು, ತಾರೆಮಹಲು ದಾಟಿ,
 ದಿಗ್ಧಿಗಂತ ಮಿಾಟಿ.
 ಗುಳ್ಳೆಗುಳ್ಳೆದನಿಯ ಮೇಲೆ ಮಳೆಯ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಗಿ,
 ಹೇಗೋ ಮುಂದೆ ತೂಗಿ ;
 ಆ ಅಪಾರ ನೀಲಲೋಲ ವೀಚಿಜಾಲ ನೂಕಿ,
 ಆಚೆ ಕಾಲು ತಾಕಿ ;
 ಪಾರಿಜಾತ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಪಾರಿವಾಳ ಮೂರು,
 ಗೋಪುರತುದಿಗೇರು :
 ಶುನಶ್ವಪಾಕ, ದ್ವಿಜಬಲಾಕ, ಗಜಗೋಬಕ—ಸರಿಗಮ,
 ಹಳ್ಳ ತಿಟ್ಟು ಸರಿಸಮ.
 ಗೋಳಗಾಜು ಝಗ್ಗನೊಡೆದು ನಗ್ನದೀಪ ಸಂಭ್ರಮ,
 ಕೃಷ್ಣ ಬುದ್ಧ ಅಲ್ಲಮ. ೧
 ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿಕಡೆಗೆ
 ತಿರುಗಿಸಬೇಡ,
 ಕಣ್ಣು
 ಹೊರಳಿಸಬೇಡ.

ಅಲ್ಲಾಗಲಿ

ಅಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಾಗಲಿ

ಸಲ್ಲದೆನ್ನ ಬೇಡ—

ಒಳ್ಳಿತು—

ಎಲ್ಲೂ ಒಂದೆ ನೋಡ.

ಸೆಣಸು ನಿಲಿಸು ಒಳ್ಳನಸುಪತಾಕೆ ;

ಬೀಳದಂತೆ ಜೋಕೆ !

ಕಲ್ಲಾಗಲಿ, ಬರುಮುಳ್ಳಾಗಲಿ, ಮಧು

ಚೆಲ್ಲುವ ಅಲರೇ ಆಗಿರಲಿ ;

ಎಲ್ಲಕು ಸರ್ವಂಸಹೆಯ ಸೋಗಿಲೇ,

ಸದಾ ಆದ್ರ್ವ ಆಕಾಶದ ಕಾವಲೆ,

ತಟ್ಟಿದರೇ ತೆರಿವೆದೆಮೆದು ಬಾಗಲೆ,

ನೂಕು ನುಗ್ಗು ಒಳಗೆ,

ಸಾರಲು,

ಹೆದರಬೇಡ ಬಳಿಗೆ :

ಒಳಮನ ದೇವರ ಮನೆಮಣೆಯಲ್ಲಿ

ಇದೆ ಇಂದಿಗು ಆ ದೀಪದ ಮಲ್ಲಿ ;

ಎಣ್ಣೆ ತೀರಿ ಕರಟಿದರೂ ಬತ್ತಿ,

ಒತ್ತಿ ತುಳಿದರೂ ತಮಸ್ಸು ಮುತ್ತಿ,

ಹೂಡಿದೆ ಕತ್ತಲ ಕೂಡೆ ರಣ,

ಈ ಚಿತ್ಯಣಘನ ಚಿರಂತನ.

ನೋಡಿ ಬೀಗು ; ಸಂದೇಹ ನೀಗು ; ಸಾ-

ಷ್ಟಾಂಗ ಬಾಗು ಅದಕೆ ;

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಒಲವಿನ ಹನಿಮುಣಿ ಕೊಡು ಕೈಗಾಣಿಕೆ ;
ಎರೆಯೊ ನಿನ್ನ ಎದೆಯೊರತೆ,—
ಬೆಳಕಿಗೆ—
ಬಾರದಂತೆ ಕೊರತೆ !

ಅಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಾಗಲಿ/
ಸಲ್ಲವಂಥದಯ್ಯ,—
ಒಳ್ಳಿತು—
✓ಸದಾ ನವ್ಯದಿವ್ಯ.
ಸೆಣಸು ನಿಲ್ಲಿಸೊಳ್ಳನಸು ಪತಾಕೆ—
ಬೀಳದಂತೆ ಜೋಕೆ.

ಭರವಸೆ

ಬೆಳೆಯಲು ಶುಭ ಬೇಕಯ್ಯ ಯುಗಯುಗ,
ಕಾದು ಕುಳ್ಳಿರೋ ತಾಳದೆ ಉಬ್ಬೆಗ.

ಒಳಬಾನಿನ ಕಂಬನಿ ಹನಿಯಲಿ ಜಿನು
ಜಿನುಗಲಿ ಧರೆಗೆ ನಿರಂತರ ;
ಮಿಂಚೂ ಮಿಂಚಲಿ, ಗುಡುಗೂ ಗುಡುಗಲಿ,
ಉಡುಗದಿರಲಿ ಗೆರೆ ತುಂತುರ.

ಬಚ್ಚಲ ಬಳಿಯೇ ಬಳ್ಳಿಮಲ್ಲಿಗೆ,
ಚರಂಡಿ ಬಳಿಯೇ ಚಂಪಕ ;
ಕೊಳೆನ ತಿರುಳ ತಳಕಿರಲಿ ಬೀಜ ಚಿರ—
ಸುಪ್ತ ಸುರಭಿಸಂಗೋಪಕ.

ಒಡಕು ಮಡಕೆದನಿ ಕೆಳಗೆ ಪಿಟೇಲು,
ಕಾಗೆ ಗೂಗೆ ಬಳಿಯೇ ಪಿಕ ;
ಬಧಿರ ಗಲಭೆಗಳ ದಡದಿ ವೇಣುರವ,
ಶಿವೋಗ್ರಪದ ಪರಿಪೋಷಕ.

ಇರುಳ ಬೀದಿಗಳ ಸಂದಿಗೊಂದಿಯಲಿ
ಅಗೋ ಹಣತೆ, ಇಗೊ ದೀನಟಿಗೆ ;
ಬರುವ ಬೆಳಕು ಗೋಪುರದೊಡ್ಡೋಲಗ
ಭವನಕೆ ಬಿಡಿಬಿಡಿ ಪಾವಟಿಗೆ.

ಮುಕ್ತಿಮೋರೆನ ತೆರೆರಕ್ತರೌದ್ರದಲಿ
ಅಗೋ ಚುಕ್ಕೆ ಚುಕ್ಕಾಣಿ ದಯೆ ;

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಬಿಟ್ಟ ಹಾಯಿಚಲ ಅನುಕೂಲಾನಿಲ
ಆಚೆ ಸುಧೆಯುಗುವ ಕಿನಾರೆಗೆ.

ಇರಲಿ ಇರಲಿ ಶುಭದೆಲ್ಲ ಸಂತತಿ ;
ರೆಕ್ಕೆ ಹೊರೆಯದೀ ಎಲ್ಲ ಮರಿ.
ನೀಲದಾಳದೊಲವಿಬ್ಬನಿ ಇಳಿದರೆ
ಮೊಳೆಯದೆ ಒಂದೊಂದೇ ಗರಿ ?

ಮೊಳೆಯೆ ಬೆಳೆಯೆ ಶುಭ ಬೇಕು ಯುಗಯುಗ,
ಕಾದು ಕುಳ್ಳಿರೋ ತಾಳದೆ ಉಬ್ಬೆಗ ! —

ಗಾಂಧಿ

೧

ಗಾಂಧಿ, ಗಾಂಧಿ, ಗಾಂಧಿ !

ಈ ಬಚ್ಚಲ ಕಗ್ಗವಿಯಲಿ
ತಮದ ಸಂತೆ ಗದ್ದಲದಲಿ ✓
ಬಂತೆಲ್ಲಿಂದೆಂತು ಹೇಳು
ಈ ಅಮೂಲ್ಯ ಮಾಲು-
ನಾಲಗೆಗುಡಿ ಚೆಂಬೆಳಕುಲಿ
ಕುಡಿದೀಪದ ಸಾಲು ?

ಬಾನ ಕರುಳು ಕರಗಿತೋ,
ಮುಗಿಲ ಕಣ್ಣು ಹನಿಯಿತೋ,
ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ಬಿಂದು
ಬೆಳಕು ಬಂದು ಕುಣಿಯಿತೋ !

ಇಲ್ಲ ? ನೋಡು ಸುತ್ತಲೂ :
ಒಳಗೆ ಕಾಳ ಕತ್ತಲು.
ಅನಳೆ ಬೆಳಕ ಹೆತ್ತಳೋ,
ನಾಲಗೆಗದನಿತ್ತಳೋ,
ಹೆತ್ತು ಅದನು ತುತ್ತಲು
ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತಳೋ !

ಬಚ್ಚಲಲ್ಲಿ ಬೆಳೆನ ಕೊಳೆ
ಬಗೆವುದೇನೊ ಇಂತು :
ಈ ಹೊಸನರುಗಂಪು, ಸೊಂಪು,
ಈ ಸದಂಪು, ಈ ತಂಪು

ದೂರದ ದಿವಮಂದಾರದ ಗಂಧದ ಗಣಿಯಿಂದ
ಬಂತು. ಬಂತೆ ? ಬಂದಿತ್ತೆ ?
ಕೊಳೆ ಕಂಪನು ಬಯಸಿತ್ತೇ ?
ಓವೋ, ಬರಿ ಕನಸು ಮತ್ತೆ !
ಬಚ್ಚಲಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚೆಯು,
ರೊಚ್ಚೆಯೋ ರೊಚ್ಚೆಯು !

೨

ಕಾಡನಲೆನ ನರಪಶುಮನ
ಮಿಡುಕಿತೊಮ್ಮೆ, ಹುಡುಕಿತು :
ಹೃದಯತಳದ ಗೂಢನಿಧಿಯ
ನೆನಪು ಮನಕೆ ದುಡುಕಿತು.
ರಕ್ತ ಬಸಿವ ಹಸಿಮಾಂಸವ
ನೆಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ನಾಲಗೆ,
ತೊಗಲುಚೀಲದಾವೇಶಕೆ
ಒತ್ತುತಿರುವ ಒಳಬಗೆ ;
ತೊಡೆಯದೆಗಳ ರೋಮಾಂಚಕೆ
ಬೀದಿವರಿವ ಬೆಳ್ಳಗೆ ;
ಇಂದು ಏಕೆ ಭಣ ಭಣ ?
ಏಕೆ, ಏನು ಕಾರಣ ?

ಬೇಸರೋ ಬೇಸರು ;
ಒಳಗೆ ಯಾಕೊ ಆಸರು.
ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನ ಮರಿ
ತಿವಿವುದಹಾ ಗರಿ ಕೆದರಿ,
ಬೀಳುತಿದೆ ಜೇನ ಸರಿ :

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಒಲವು, ಒಲವು, ಒಲವು !
ಎಂಥ ಸೆಳವು, ಏನು ನೋವು !

ಬಾಸ ತುಟಿಯು ಬುವಿಯ ತುಟಿಯ
ಮಾಟಿ ಹೋಯಿತೋ,
ಕನಸಿನೀಟಿ ಮನನ ನಾಟಿ
ದಾಟಿ ಹೋಯಿತೋ ;
ಒಳದ ತಳದ ಮುದ್ರೆಯೊಡೆದು
ಚಿಲುಮೆ ಚಿಮ್ಮಿತೋ,
ಹೃದಯ ತಾನೆ ಕಡೆದ ಬೇನೆ
ಬೆಣ್ಣೆ ತೇಲಿತೋ—

ಒಳ ಹೊರಗೂ ದಿಗಿಲು, ಬೆರಗು ;
ಕಲ್ಲಿನಂಥ ಮನ ಮುಗುಳು ;
ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಈ ವರೆಗೂ
ಇದು ಏನಹ ಯಾವ ಪಿಡುಗು :
ಭೋಂಕನೆದೆಯ ಅವುಂಕುತಿರುವ
ಯಾವ ತಟಿತಸ್ಸಂದವು,
ಇದೆಂಥ ದಿಗ್ಭಂಧವು !

ಬೇರೆತನದ ಗೋರಿಯೋ,
ಇದೇನೆ ಬಾಳ ದಾರಿಯೋ,
ಮರದೊಳೆಲ್ಲೊ ಅರಗಿದಂಥ ಅಗ್ನಿಸಾರವೋ,
ಮೊಗ್ಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದಂಥ ಗಂಧಭಾರವೋ !

ತಡೆಯಲಾರೆ—ಸಾಕು ಬಿಡು ;
ಓ ಕತ್ತಲೆ, ತೊಡೆಯ ಕೊಡು ;
ಕಟ್ಟೊಲುಮೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ
ಕಟ್ಟಾಡಿಸಿ ತೂಗು ;

ತೊಡೆದು ಬಿಡು ; ತೊಡೆದು ಬಿಡು
ಮಿಂಚಿನ ನೆನಪ ;
ಹೀರಿ ಬಿಡು, ಹೀರಿ ಬಿಡು
ಒಲವಿನ ಅನುಪ !

Jಹಾದರಕೇ ಹುಟ್ಟಿದಂಥ ನುಗುವದು,
ಏನು ವಿಕಟ, ಎಂಥ ವಿಕೃತ ನುಗುವದು ;
ನಮ್ಮ ನಲವನುಣಲು ಬಂದ ಹಗೆಯದು !
ಹೂಳು, ಹೂಳು, ಹೂಳು !
ಬಚ್ಚಲಾಳದಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯ ತೋಡು,
ಅಲ್ಲಿ ಹುಗಿದು ಬಿಡು,
ಮೇಲೆ ನಾನುತನದ ಮುದ್ರೆ
ಭದ್ರವಾಗಿ ಒತ್ತಿಬಿಡು ;
ನಲವಿಗೊಂದೆ ಮೈ ಕೊಡು :

ಬಳಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಮೊಲೆ ತುಟಿ ಮೈ
ದಿಂಡು ತೊಡೆಯು—ಸೈ, ಸೈ, ಸೈ !
ಥೈ, ಥೈ, ಥೈ-ತಕ ಥೈ ಥೈ....
ನಡೆಯಲಿನ್ನು ನಾಟ್ಯ ಕಾಳಕತ್ತಲಲ್ಲೇ,
ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆನಡುವಣ ಕಿರುಕೋಣೆಯಲ್ಲೇ.

ಕೊಲ್ಲುವಾಟ (ಬಂದಳಕೆ !)—
ಅದೇ ಬೆಳೆಯು, ಅದೆ ಗಳಕೆ !
ಕೊಂಚನಯ, ಕೊಂಚ ನುಣುಪು,
ಏನೊ ಭಯ, ಕೊಂಚ ದಯ,
ಕಾಡ ಪಶುವ ಬಿಸವಂದ,
ನಾಡಿನೊಡೆಯ ನರ ಬಂದ !

ಕೊಲ್ಲುವಾಟ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ
 ಬಾಳಿನ ನೊರೆ ರಾಸಲೀಲೆ :
 ಚೆಲುವೊಲವೋ, ನಲವೊ ತಿಳಿವೊ
 ನಯಜೇಡದ ಭಯಜಾಲವೊ
 ಕವಿಖುಷಿಗಳ ರಸವು ಜಸವು
 ದಿನದಿನಕೂ ಹೊಸವು ಹೊಸವು.
 ಕೊಲೆಬಿದ್ದಿಗೆ ಬಾಯ್ಕುಟ್ಟಲು
 ನಡುವೆ ಬೇಕು ನಂಜಿಕೊಳಲು
 ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಲೀಲೆಯು ;
 ನೆತ್ತರ ಕಡಲಲ್ಲು ಬೇಕು
 ಜೀವರಸದ ಗಣಿಗಳು,
 ಕೊರಳ ರುಂಡಮಾಲೆಯಲ್ಲು
 ಕಂಬನಿಗಳ ಮಣಿಗಳು.

ನೆಲವು ಬೆಂಕಿ ನೀರು ಗಾಳಿ
 ಮನೆಯ ತೊತ್ತುಗೆಲಸಕೆ ;
 ಗಂಧವನ್ನು ಬಳಿದಾಯ್ತು
 ಒಳಗಿನೆಲ್ಲ ಹೊಲಸಿಗೆ—
 ಇದೇ ದಿವ್ಯ ಜೀವನ,
 ಆತ್ಮರಸದ ದೋಹನ !

ನರಿಯು, ನಾಯಿ, ಹುಲಿ, ತೋಳ
 ಕೆಲವು ಹೊತ್ತು ಆಸತ್ತು
 ಬಯಲ ಬಿಟ್ಟು ಮುಸುಕ ತೊಟ್ಟು
 ಗವಿಯೊಳವಿತುಕೊಂಡುವು ;

ನೆಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಹಸುವು, ಹುಲ್ಲೆ, ಚಿಗರೆ, ಕಡವೆ,
ಕಲಕೋಕಿಲ, ಗೊರವಂಕ,
ಗಿಳಿ ಅಳಿಗಳು ನಿಶ್ಯಂಕ
ನಂದನದಲಿ ಒಂದೆ ನಿಮಿಷ
ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ತಳ್ಳಂಕ
ಆಸುವಂತೆ ಕಂಡುವು—

ಆರಿದಂತೆ ತೋರುವಂಥ ಅಗ್ನಿ ಗಿರಿಯ ಮುಖದಲಿ,
ಬೆಳಕೆ ಪಟ್ಟವೇರಿತೇನೊ ಎನ್ನವಂಥ ಸುಖದಲಿ !

ಮರುನಿಮಿಷವೆ ಬಂತು, ಪಾಪ ! —

ಭೂಕಂಪದ ಅಪಲಾಪ,

ಅಗ್ನಿ ಮುಖಿಯ ವಿಪ್ರಲಾಪ ;

ಕತ್ತಲೆಂಬ ಪ್ರಳಯಕಾಲವಾರಿನಿಧಿಯ ನಾಲಗೆ
ಕಿತ್ತು ಬಿಸುಟಿತಲ್ಲ, ನೋಡು, ಬೆಳಕಿನೆಲ್ಲ ಪೀಳಿಗೆ.

ಒಂದೊ ಎರಡೊ ಮರಿಗಳು

ತಪ್ಪಿ ಜಾರಿ ಜಗುಳಲು

ನೋಡುತಿರುವ ನೋಹನೆಂಬ ಗಾಂಧಿಯೆಂಬ ದುರ್ಗಕೆ,

ಅಲ್ಲಿ ತಪೋಮಾರ್ಗಕೆ—

ನಡೆಯಲಿನ್ನು ನಾಟ್ಯ ಕಾಳಕತ್ತಲಲ್ಲೇ,

ನಾಲ್ಕುಗೋಡೆ ನಡುವಣ ಕಿರುಕೋಣೆಯಲ್ಲೇ !

೪

ಗಾಂಧಿ, ಗಾಂಧಿ, ಗಾಂಧಿ !

ಮರೆವುದೆಂತು ಹೇಳು, ಒಳಗೆ

ಹೊತ ಮಗುವನು ;

ತೊಡೆವುದೆಂತು ಆ ಅಪೂರ್ವ

ನೋವು ನಗುವನು ?

ಅತ್ತಲಿತ್ತಲಿತ್ತಲೂ

ಮಿಂಚು ಗೊಂಚಲೆರಚಲು ;

ಕೃತಿಕೃತಿತಳಪಾಯ ಬಾಯ

ತೆರೆಯ ಮಿಂಚು ಹೊಂಚಲು ;

ಈ ಮಿಂಚಿಗೆ ಬೇರೆ ಏನು ಕೆಲಸ ಬೇಡವೆ ?

ಎದೆಯಂಚಿಗೆ ಉರಿಯನೆರಚಿ ನೋಡುವಾಟವೇ ?

ಕತ್ತಲನ್ನು ಕಣಕಲೇಕೆ ?

ಇಲ್ಲದ ಭಯ ತಿಣುಕಲೇಕೆ ?

ಅದರ ಪಾಡ ನೋಡೆವೆ ?

ಪರದೇಶಿಯ ಹಾಗೆ ಬಂದು ತೊಳಲುತಿರುವ ಪಾತಕಿ,

ನಮ್ಮ ಸೊಗವ ಕೊಲ್ಲ ಬಗೆವ ಕಳ್ಳನಗೆಯ ಘಾತಕಿ !

ಕತ್ತಲ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಲ್ಲವೆ ಅದರ ಹುಟ್ಟು—ಸಾವು ?

ಅದನು ಬಿಟ್ಟಿರಿದಕೆಲ್ಲಿದೆ ಇಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಠಾವು ?

ಏಳುಸುತ್ತು ಕೋಟಿಯೊಳಗೆ

ಒಳಗೆ ರಂಗಮಹಲಿನೊಳಗೆ

ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ !

ನೀರಿಳಿಯದೆ ಬಾಯಿಂದ ?

ಆನಂದ, ಆನಂದ !

ಅದು ಅಹ ಕತ್ತಲ ಕಂದ :

ಎದೆಗವಚಿಕೊ, ಮುತ್ತು ಕೊಡು,

ನಿನ್ನ ನದಕೆ ತೆತ್ತು ಬಿಡು ;

ಕೊಲ್ಲು, ಕೊಲ್ಲು—ಹಗೆ ಬಂದ !

ಗಾಂಧಿ—ಗಾಂಧಿ ಅದೊ ನಿಂದ !

೫

ಮರುಧರೆ, ಕುದಿಕುದಿನ ಮರಳು ;
ತಿವಿಯುತಲಿದೆ ಬಿಸಿಲ ಸರಳು—
'ಓಯಸಿಸ್ಸೋ, ಓಯಸಿಸ್ಸು !
(ಅಹಾ ಸರಸ್ಸು, ರಸಸದಸ್ಸು !)

ಅಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿ—ಓ ಅಲ್ಲಿ—
ಆ ದಿಗಂತದತಿ ಸಮಾಪ
ಹೊಸ ನೀರಿನ ರಸಾಲಾಪ ;
ನಡೆ, ನಡೆ, ನಡೆ ಅಣ್ಣ
ನಂಬು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣ.

ಎಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಿ ?
ಎಲೆ ಮರುಳೆ, ಮರಳೆ ಮರಳು !
ಹತ್ತಿರಲ್ಲಿ, ದೂರದಲ್ಲಿ
ಆ ದಿಗಂತರೇಖೆಯಲ್ಲಿ
ಸುತ್ತಲೂ ಅಪಾರದಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲಿದೆ ಆ ಓಯಸಿಸ್ಸು,
ಆ ಬಾಳ್ವೆಲ, ಆ ಸರಸ್ಸು ?

ಕಂಡು ಕೂಡ ಕಾಣದಂತೆ
ಕರಗಿತಲ್ಲ, ಅರಗಿತು ;
ಮನಕೆ ತಂಪು ತಟ್ಟೆ ಕೂಡ
ಮುಟ್ಟಿದೆ ಮೈಗರೆಯಿತು :

ಆ ಅನಂತಮನದ ಗೊರಸು
ಗೀರಿದಂತೆ ತೋರಿತಲ್ಲ,
ದೇವನದಿಯ ನಲ್ಮಿನೆಳಲು
ನಾಟದಂತೆ ತೋರಿತಲ್ಲ,

ಮಂದಾರದ ಗಂಧಗೀತ
ಸ್ವಂದಿಸಿದೊಲು ತೋರಿತಲ್ಲ,
ಅಲದೆಲೆಯ ಜೀವಶಿಶುವೆ
ತೇಂಕಿದಂತೆ ತೋರಿತಲ್ಲ !

ಎಲಾ ಇದೇನು, ಎಂಥ ಕನಸು !
ಕನಸೊ, ನನಸೊ ? ಎಂಥ ಮರಸು !
ಅಯ್ಯೊ, ಅಯ್ಯೊ ; ಎಲ್ಲರಸಲಿ—

ಯಾವ ಮರಳ ಭಾರದಲ್ಲಿ ?
ಯಾವ ದಿಗ್ಧ್ವರದಲ್ಲಿ ?
ಯಾವ ರವಿವಿಹಾರದಲ್ಲಿ ?
ಯಾವ ಶರಧಿತ್ತೀರದಲ್ಲಿ ?

ಸೋತೆನಯ್ಯ, ಸೋತೆನು !

ಓ, ಓ, ಓ ಮರುಭೂಮಿಯೆ,
ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಭೂದೇವಿಯೆ,
ನೀನೆ ಶರಣು, ಶರಣು ;
ಶುಷ್ಕ ಶೂನ್ಯ ಶರಣು !
ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ
ನಾನು ಸತತ ಬಂದಿ ;

ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕನವರಿಸುವೆ :

‘ ಗಾಂಧಿ, ಗಾಂಧಿ, ಗಾಂಧಿ ! ’

ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ,
ನಾನು ಸತತ ಬಂದಿ ;

ಕನಸು

ನಿಲ್ಲದು, ನಿಲ್ಲದು ಕನಸೇನೊ ನಿಲ್ಲದು ;
ಈ ಬಾಳ ಧೂಪದ ಹೊಗೆ ನಿಲ್ಲದು ;
ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡಕೆ ಬಿದ್ದ ಗಂಧದ ಕೊರಡಂತೆ
ಬೂದಿಯಾದಲ್ಲದೆ ಹೊಗೆ ನಿಲ್ಲದು.

ತಂಗಾಳಿ ತೊರೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳ ನೊರೆಯಲ್ಲಿ
ಮಯನ ವಿಸ್ಮಯವನು ನೇಯುವುದು ;
ಅಲ್ಲಿ ಕೌರವರಾಯ ಜಾರಿಬಿದ್ದೀಳುವ,
ಮುನಿವನು ನಗೆಗೀಡಾಗುವನು :

ತಳತಳಿಪ ನೆಲವೊ, ತಂಗೊಳವೊ, ತಂಬೆಲರೊ ತುಂ
ಬುರುನಾರದರ ಗಾನವಾಹಿನಿಯೋ ;
ಊರೊ ಕೇರಿಯೊ ವನವನಾಂತರವೋ ಇದು
ಗಂಧರ್ವತೀರದ ತಾರಿಣಿಯೋ.

ಮನದ ಮರ್ಕಟಸೇನೆ ದಾರಿಗೆಟ್ಟಲೆವುದು,
ಇದು ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯ ಪಟ್ಟಣಗೊಂದಲ ;
ಹೊಕ್ಕರೆ ಹೊರಡಲಾಗದ ಮಾಟ ಚಂಚಲ,
ಅಡಿಗೊಂದು ಸುರತರು, ಗಂಧಾನಿಲ.

ನೋಡದ ಹೊಗೆಹಡಗೇರಿ ಸವಾರಿಯು,
ಅಸ್ಪರೆಯರಡಿಗೆಜ್ಜೆ ಹಿಮ್ಮೇಳವು ;
ತಾರೆತಾರೆಗಳ ಬಂದರಿನಲ್ಲಿ ಲಂಗರು,
ಬೆಳಕು ಬಂಗಾರದ ಬೇಹಾರವು.

ಬಾಯ್ಬಿಡುತಿದೆ ಮೇಲೆ ಮರುಭೂಮಿ ; ಒಳತಳ
ಪದರುಪದರು ನೀರ ಗೆರೆಗೆರೆಯು
ಆವಿಯ ನೂಲೇಣಿ ಏರಿ ಮೈಗರೆವುದು
ನೀಲನೀರಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೆರೆವುದು. •

ಈ ಕಲ್ಲಿಗೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂತಿಂಥ ಮಕರಂದ ?
ಕಲ್ಲಿಗಳಗೂ ಹೂವು ಮಲಗಿಹುದೋ ?
ಹೂವೆ ಕಲ್ಲಾಗಲು ಒಳಜೇನಿನುಕ್ಕಂದ
ಇನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮಂದ ಸ್ಪಂದಿವುದೋ !

ನನಸಿನ ಕೈದಿಯ ಕಾಲ ಸಂಕೋಲೆಯ ✓
ಸರಪಣಿಯ ಝಣಝಣ ಝಂಕಾರವೋ ;
ಬಲಿಮರಕೋಡುವ ಕುರಿಬಾಳ ಕೊರಳಿನ
ಗೆಜ್ಜೆ ಗಂಟೆಗಳ ಮರ್ಮರನಾದವೋ !

ತಿಳಿಯದು, ತಿಳಿಯದು ; ನನಸಿಲ್ಲಿ ಕೊಳೆವುದು,
ಕುರುಡುನಿದ್ದೆಗೆ ಸಂದು ಕೊರಗುವುದು.
ನಿಲ್ಲದು, ನಿಲ್ಲದು—ಕನಸೇನೊ ನಿಲ್ಲದು ;
ಈ ಬಾಳ ಧೂಪದ ಹೊಗೆ ನಿಲ್ಲದು.

ಫಣಿ

ಅಳುಕುವೆನು ನಾನು ನನ್ನೊಳಬಾಳಿನೆಳದನಿಗೆ,
ಪಿಸುಮಾತಿನುರವಣೆಯ ಫಣಿಗೆ;
ಊದುವೆನು ಪುಂಗಿಯನು ದಿನವು ದಿನವು,
ಮರೆತು ಮಲಗಲಿ ಎಂದು ನನ್ನ ಫಣಿಯು.

ಕಾಳಕಾಳಿಂದಿತಳದರ್ಭಕನ ನಿಬ್ಬೆರಗು
ಹೆಡೆಯಾಟ ನೋಡುವುದಕೆನಿತೊ ಚಂದ !
ಮುಟ್ಟಿ ಮೈದಡವಿ ಮುದ್ದಾಡುವಾಸೆಗೆ ಭಾಷೆ
ಮೈಮರೆತು ಜಿನುಗುವುದು ರಸಮರಂದ.

ಹತ್ತಿರಕೆ ಸಾರಿ ಹೆಡೆಮನೆಯ ಹಿಡಿದಾಡುವೆನೊ,
ಕೋಲ್ಮಿಂಚುನಾಲಗೆಗೆ ತುಟಿಯಿಡುವೆನೋ, —
ಬೇಡ ಬೇಡೋ ಎಂದು ತರ್ಜನಿಯನೆತ್ತತ್ತಿದೆ
ಭವಭವದ ಅನುಭವದ ಭೂತಗಂಧ.

ಮುಟ್ಟಬೇಕೋ ಮುಟ್ಟಿ ಮೈದಟ್ಟಿ ಗುಟ್ಟುಗಳ
ರಟ್ಟುಗೊಳಿಸಲು ಬೇಕೋ, ಇಲ್ಲದಿರಲು
ನಿಂತು ದೂರದಿ ಭಯಭ್ರಾಂತ ಸಂತೋಷದಲಿ
ಹುಟ್ಟುಗಳನೆಷ್ಟನೋ ಕಳೆಯಬೇಕೋ !

ಎರಡು ಬಾಯಿಯ ಖಡ್ಗ

ಒರೆಯೊಳೊರಗಿದೆ ಗೂಢ ಎರಡು ಬಾಯಿಯ ಖಡ್ಗ—
ಏನು ಮಿರುಗೋ ಅದಕದೆಂಥ ಬೆಡಗೋ ;
ಹೊರಚೆಲುವು ಸಿಪ್ಪೆ ಚಪ್ಪರಿಸಿ ಕೆಟ್ಟಿತು ಕಣ್ಣು,
ತಿರುಳಿನೂಟದ ಕನಸು ಸಾಲದಿನ್ನು.

ಹರಿದು ಬೀಸಾಡು ಒರೆಹೊರೆಯ, ಬತ್ತಲೆಗತ್ತಿ
ಎತ್ತು ; ಪೌರುಷಭೇರಿ ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲಿ ;
ಇದೆ ಇಲ್ಲಿ ಮನೆಗಲ್ಲು, ಮನೆದು ಝಳಪಿಸು, ಕಾಳ
ಕತ್ತಲಿನ ಪಡೆ ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟೋಡಲಿ.

ಎಂದು ಹಿರಿದಿನೆ ಅಸಿಯ, ಇರಿದಿನೇ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ,
ನನ್ನೊಳಗೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಮುದ್ದು ಮಗುವ :
ಯುಗಯುಗದ ಮುಳ್ಳುದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆದಳಲಿ
ಆಯಾಸಗೊಂಡ ಮೃದುಭಾವಶಿಶುವ.

ಕಣ್ಣು ಕೋರಯ್ಸುತ್ತಿದೆ, ಮನ ಗಾರೆಬೀಳುತ್ತಿದೆ,
ಬಾಳ ದಾರಿಯ ಸಂಕ ಮುರಿಯುತ್ತಿದೆ ;
ಒರೆಯ ಸೇರೋ ಸೇರು ; ನಿನ್ನ ಝಳಪಿಸ ಗಂಡು
ಇಂದಿಲ್ಲ ; ಮುಂದೇನೊ ಹುಟ್ಟಬಹುದೋ !

ಬಳಲಿಕೆ

ಎಲ್ಲ ಮುಗಿಯಿತು ಇನ್ನು ; ಮನದೇರು ಬಗೆಯೇರು
ಆಶೆಯೆತ್ತರಕೇರಿ ಬಿದ್ದ ಬಳಕ,
ಬಳಲಿಕೆಯ ಕಾಳಪಾತಾಳಕಿಳಿಯಿತು ಜೀವ,
ದೂರವೋ ಇನ್ನು ನಕ್ಷತ್ರಲೋಕ.

ದಂಟ ತೊರೆದೈತಂದು ಒಂಟಿತನದೊಸಗೆಯನು
ಮೆರೆದ ಕಾಲವನೀಗ ನೆನೆಯಬೇಕು ;
ಎಂಟು ದಿಕ್ಕಿನ ಗಾಳಿ ಮಳೆ ಬೆಳಕು ಮಸಗಿರಲು
ಇಳಿಯ ಮರೆತೊರಗಿದೆನು, ಎಂಥ ಬಾಳು !

ಹಸುರು ಹಸುರೇ ಹಸುರು ; ನೆಲವು ಜಲಮುಗಿಲುಗಳು
ಹೊಗಳುಭಟರಾದರೋ ನನ್ನ ಜಸಕೆ ;
ಬಾನ ತಾರಗೆ ಮುಡಿದ ಮುಗಿಲ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಾಗಿ
ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣವೋ ಎನಲು ಚಿಮ್ಮಿ ನೆಗೆದೆ.

ಬಿಲ್ಲು ಬಾಗಿದ ಭರಕೆ ಬಾಣ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಲಿತ್ತು,
ಏರಿತೋ ಏರಿತೋ ಮುಗಿಲ ಕಡೆಗೆ ;
ತನ್ನ ವೇಗದ ಗತಿಗೆ ಬಿಲ್ಲಿನಳವಿನ ಮಿತಿಯು.
ಅರಿಯದಂಬಿಗೆ ನೆಲವೆ ಗತಿಯೆ ಕೊನೆಗೆ !

ಕೆಂದಾವರೆ

ಇಂದು ಕೆಂದಾವರೆಯ ದಳ ದಳಿಸಿ ದಾರಿಯಲಿ
ಗಂಧದೌತಣ ಹೋಗಿ ಬರುವ ಜನಕೆ ;
ಮಂದಮಾರುತನಿರಲಿ, ಮರಿದುಂಬಿಯಿರಲಿ, ಆ-
ನಂದವಿರೆ ಅತಿಥಿಗಳ ಕರೆಯಬೇಕೆ ?

ನಗುತಲಿದೆ ನೀರು ಹೊಂಬಿಸಿಲು ಕಚಗುಳಿಯಿಡಲು ;
ದುಂಬಿಗಳು ಒಲವನ್ನೇ ಗುಂಜಿಸಿರಲು
ನಾಚಿ ತಲೆಬಾಗಿಸಿತು ಕಮಲ ; ದೂರದ ಬಾನ
ದಾರಿಯಲಿ ಸಪ್ತಾಶ್ವವೇರಿ ಬಹನು ;

ತನ್ನ ಕೈಕೈಯೊಳೂ ಒಲವುಬಲೆಗಳನಿಟ್ಟು
ನೀರಿನಾಳದೊಳವನು ಬಿಂಬಿಸುವನು ;—
ಮೈಮರೆತುದಾ ಪದ್ಮ ; ಪರಮೆಗಳ ಪರಿವಾರ
ಮಂಜಾಗಿ ಕರಗಿತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತ.

ಇರುವ ದುಂಬಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಬರುವ ನೇಸರ ಕರೆಗೆ
ಓಗೊಟ್ಟುದೋ ನನ್ನ ಕೆಂದಾವರೆ ;
ಬರುವ ಬಾಳಿನ ಕನಸು ರವಿಯಾಗಿ ಬಹುದೇನು ?
ಕಾಯಬೇಕೋ ಅದಕೆ ಎಲ್ಲಿವರೆಗೆ ?

ಆಗು ನೀನು

ಆಗು ನೀನು ಇಬ್ಬನಿ ನೆಲಸುವ ಹೂ ;
ದುಂಬಿ ನೊರೆವ ಮಹಲು ;
ಬರಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಗಿಳಿ, ಕೋಗಿಲೆ, ಕಾಗೆ ;
ಒರೆಯಲೆಲ್ಲ ಅಹವಾಲು.

ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಬೆಳವುದೊಂದೆ ಕೆಲಸ,
ನಸುಕು ಹರಿಯೆ, ಮೃದು ಹಾಸ ;
ಹಗಲು ನಗಲು ನರುಗಂಪ ಲೋಕಕೆ
ಸ್ವಾಹಾ ಎಂಬ ವಿಕಾಸ.

ಸಂಜೆ ಮಾಗಿ ಬರೆ, ಅಂಜದೆ ಎಲೆನುರೆ
ಬಾಡಿ ಬೀಳುವ ನಿರಾಗ ;
ಬರುವ ಹಣ್ಣೆ ನೊಳತಳದಿ ಕುಳಿತು ಚಿರ
ಕನಸು ಕಾಂಬ ಅಭಿಯೋಗ.

ಭೂಮಿತಾಯಿ

ಓ ತಾಯೆ, ಭೂಮಿ ತಾಯೆ,
ನೂರು ಮೊಗದ ನೂರಾರು ಸೊಗದ ಚಿಲುವಿನೊಡಲ ಕಡಲ
ದಿವ್ಯಭವ್ಯಕಾಯೇ,
ಉರಿದು ಅರಿ, ಅರಿ ಕೂಡ ಅರದಂಥ ನೋವಿನಿಂದ
ನವೆನ ಸಿಸ್ಸಹಾಯೆ,
ಇಲ್ಲಿ ನಲವು, ಅಲ್ಲಿ ನೋವು, ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು, ಇಲ್ಲಿ ಸಾವು—✓
ಮೃದುಕರೋರಗೇಯೆ.

ಬಂದನಿಗೋ ನಿನ್ನ ಕಂದ,
ಮರೆತು ಹೋದ ಪಾಪಿ ಅಂಧ—
ಎಡಹುತ, ತಡಹುತ, ತುಡಿಯುತ
ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯನರಸುತ ;
ಬಂದನಿಗೋ ಕರಕರಗುತ ;
ಓಗೊಡು, ಓ ತಾಯೆ, ಸಹಸ್ರಾರು ಕಂಠದಿಂದ ;
ಏಳು, ಎದ್ದೀಳು ;
ಬರಸೆಳೆದುಕೊ, ಅಸ್ಥಿಕೊ ;
ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿನಿಂದ
ಚಾಚು ನಿನ್ನ ಕೈಯ,
ಬಾಚು ನನ್ನ ಮೈಯ ;
ಬೆಂಕಿ ನೆಕ್ಕುವಂತೆ ನೆಯ್ಯ
ನೆಕ್ಕು ನನ್ನ ಮೈಯ.

ಓ ತಾಯೆ, ಭೂಮಿತಾಯೆ !
ದೈಯ್ಯ, ಭೂತ, ಗುಮ್ಮಯ್ಯ—
ಕತ್ತಲಾಳದಿಂದಲೆದ್ದು ಬೆದರಿಸುತಿನೆ ದಮ್ಮಯ್ಯ !
ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟುಹೊಲದಿ ಮತ್ತೆ
ಹುಗಿದ ಗುಟ್ಟಿನಂತೆ
ಇಟ್ಟು ತಟ್ಟು ನನ್ನ ;
ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆ, ಇಟ್ಟ ವೇಷ ಕಳಚು, ಕಳಚು ಅಮ್ಮ ;
ಸಾಕು ಬಿಸಿದು ಸೋಂಕು
ಎದೆಯೊಳಿಟ್ಟವುಂಕು.

ಹರಿವ ಹೊಳೆಯು, ಮೊರೆವ ಕಡಲು
ಹಾಡುತಿರಲಿ ಲಾಲಿ—
ಮೇಲೆ ಹಸುರು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು
ದಿವ್ಯಗಂಧಶಾಲಿ ;
ಮೆಲಿತು ಎಲರು ಬಿಸಿದು ಗಾಳಿ ಅಲರ ಕಂಪು ಧೂಳಿ ;
ಕಾಡರೋನುನುಮರ
ಹಾಕುತಿರಲಿ ಚಾನುರ ;
ಸುರಿಯಲಮ್ಮ ನಿನ್ನ ಮೊಲೆಯ ಕುಂಭಮೇಘದಿಂದ ವಾ-
ತ್ಸಲ್ಯ ವೃಷ್ಟಿಧಾರೆ ;
ಅದರೊಳರಗಿ ಅರಿವು, ಮರೆವು ತುರುಗಿ ಮಲಗಿಯೇನು ಕಂದ,
ಜೀವನಾಧಾರೆ !

ಮುಗಿಲು ಬಾಗಿ ಕರೆಯುತಿರಲಿ ಆಚೆ,
ಕಡಲು ಕೂಗಿ ಮೊರೆದು ಕೈಯ ಚಾಚೆ,
ಕಾಮನಂಬನಾಲಂಬಿಸಿ ಹಂಬಲುಗಳ ತೊಂಗಲು
ಬಂದು ಅಂಗಲಾಚೆ,—
ಅಳಿಗಳಿಗಳು ಸೊಲ್ಲವು, ಹೂವು ಹಣ್ಣು ಸಲ್ಲವು ;

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದಶ್ಚತ್ವಕ್ಷದಂತೆ
ತಾಯೆ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ.

ನೀನೆ ಅಲ್ಲವೇನು ನನ್ನ ಆವಿಗೆ ?

ಮುದುಡಿ ಮಲಗ ಬಂದೆ ನೋಡು ಅಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕಾವಿಗೆ.

ನಡೆದಾಡುವ ಭಾಂಡವಾಗಿ ಬಾರೆನಿನ್ನು ಬಾರೆ :

ಸಾಕು ಸಂಚಾರವು, ಅರೆ ಬೆಳಕು ವಿಹಾರವು ;

ನಿನ್ನ ದಾರ ಉದರದಂಧಕಾರದಾಧಾರಕೆ

ಸೂಜಿಗಲ್ಲಿಗೋಡಿಬರುವ

ಅಯದ ರೇಣು ರೇಣು—

ಅಂತೆ ಬಂದೆ ನಾನು !

ಎರಚಿದರೇ ಮಂಕುಬೂದಿ, ಮುಚ್ಚಿತೇನು ಕಣ್ಣು ?

ಒಳಗೆಲ್ಲೋ ಕೆಂಡಜೀವ ಮುಗ್ಗುತಿರುವುದೇನು ?

ತೆರೆದು ಕಣ್ಣು ಕೆಂಡವನ್ನ ಕೆರಳಿಸಂಧ ಧೀರ

ಬರುವ ಕಾಲ ಕಾದು ಕಾದು ನೋಡುತಿರುವೆಯೇನು !

ನೀನು ಕೂಡ ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಯಾರ ಪಗಡೆದಾಳ ?

ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಬರಿಯ ಶೋಕಮೇಳ ?

ಯಾವ ಕವಿಯ ಮನದ ಮಿಂಚಿನುಲ್ಲೋಲದ ಮೇಲೆ

ಈ ದುರಂತ ಲೀಲೆ ?

ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಮೊರೆವೆಯೇನು ?

ಬಿರುವೆಲರಲಿ ಸುಯ್ಯೆಯೇನು ?

ಹಸುರುತೆಂಗುಗೈಯನೆತ್ತಿ ದಿನದಿನವೂ ಮೊರೆವೆಯೇನು ?—

ಮುಗಿಲ ಸೊಗದ ಕನಸು ಇಳಿಯದಂಥ ಬಂಜೆ ಬಾಳಿಗೆ ?

ಸಡಲಿ ಬಿತ್ತೆ, ಬೀಳುತಿಹುದೆ, ನಭವ ತಬ್ಬಲೆಂದು ಮೇಲಕೆದ್ದ

ನಿನ್ನ ಬಾಹು ?

ಬರಿಯ ಜೀನೆಯಾಯಿತೇನು ನಿನ್ನ ಬಸಿರ ನೋವು ?

ಆಗ ಈಗ ಹೇಗೋ ತಾಗಿ ಬರಲು ನಭದ ವಾಣಿ
 ಅದನು ಮುಟ್ಟಲೆಂದು ಮೊಳೆವ ನಿನ್ನ ಒಲವಿನೇಣಿ
 ಏರುವಂತೆ ಏರಿ ಬಹರು ಬುದ್ಧಕ್ರಿಸ್ತಗಾಂಧಿ—
 ಮತ್ತೆ ಬರಿದು ಮತ್ತೆ ಬಂಜೆ ನಿನ್ನ ಬಾಳ ಹಾದಿ.

ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಬಸಿರಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವೆಲ್ಲ ಕುಡಿಗಳೂ
 ಅಂಥ ಪುರುಷರತ್ನ ಕಲ್ಪತರುವಾಗುವ ತನಕವೂ
 ತಪ್ಪದಮ್ಮ ಜೀಗೆ ನಿನ್ನ, ನಭದ ಕನಸು ಫಲಿಸದು,
 ನಿನ್ನ ಬಯಕೆ ಏಣಿ ಮುಗಿಲ ಮುಟ್ಟಿ ಗಟ್ಟಿ ನೆಲಸದು.

ಏಳಲಾರೆ ಅಲ್ಲಿವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಬಸಿರಿನಿಂದ,
 ಕನಸಿನಂತೆ, ಊಹೆಯಂತೆ ಮಲಗ ಬಂದೆ ಕಂದ.

ಓ ತಾಯೆ, ಭೂಮಿತಾಯೆ,
 ದುಃಖಮಯಿ, ದುಃಖದಾಯೆ,
 ನಿನ್ನ ದುಃಖಸಾಗರದಲಿ ನನ್ನ ದುಃಖಬಿಂದು
 ಅರಗುವಂತೆ ಕರಗುವಂತೆ
 ಚಾಚು ನಿನ್ನ ಕೈಯ,
 ಬಾಚು ನನ್ನ ಮೈಯ,
 ಬೆಂಕಿ ನೆಕ್ಕುವಂತೆ ನೆಯ್ಯ
 ನೆಕ್ಕು ನನ್ನ ಮೈಯ.

ಓ ತಾಯೆ, ಭೂಮಿತಾಯೆ !

ತುಂಬುದಿಂಗಳ ಬಿಂಬವೇಳುತ್ತಿದೆ

ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಬರೆದು ಚೆಲ್ಲಿದ ಚೂರು
ಕಾಗದಗಳೋ ಎನಲು ಆಗಸದಲಿ
ತುಂಬಿ ತೂರಾಡುತ್ತಿವೆ ತಿಳಿವೋಡ ನೂರಾರು ;
ನೀಲದಾಳದ ಮೌನಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ತಲ್ಲೀನ ಕವಿಯೊ ಎಂಬೊಲು ಅಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟವಿದೆ ;
ತಳದ ಕೆರೆ ತೆರೆದ ಮಸಿಕುಡಿಕೆಯಂತೆ ;
ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಮಸಿಮಸುಕೊಳದೆ ಹೆದ್ದಾರಿ
ಬರದೆಸೆದ ಮೊಂಡುಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯಂತೆ ;

ಉಭಯಸಂಕಟದ ಪಂಕದಿ ಹೂತ ಹೆಜ್ಜೆಯೆನೆ
ಏಳಲಾರದ ಗಾಳಿ ಊಳುತ್ತಿದೆ ;
ಮೊದಲ ಸಾಲಿನ ಎರಡು ನುಡಿ ಮಿಡಿದು ಅಡಗುವೊಲು
ಹಕ್ಕಿಗೊರಳದೊ ಜಿನುಗಿ ಆರುತ್ತಿದೆ.

ಮೊಳೆವ ಕಣಸನ್ನು ಚಿಂತೆ ಕವಿದು ಮುಕ್ಕಿತೊ ಎನಲು
ನಸುಬೆಳಕನಿರುಳ ಪಡೆ ಮೇಯುತ್ತಿದೆ.
ಮನ ಮಥಿಸಿ ಮೇಲೆದ್ದ ಬಿಣ್ಣೆ ಬಗೆಬೆರಗಂತೆ
ತುಂಬುದಿಂಗಳ ಬಿಂಬವೇಳುತ್ತಿದೆ.

ಜೀವಸಖೆ

ತುಂಬುದಿಂಗಳೆದೆ ಹಿಳಿಯಿತು ಹಾಲನೆ,
ನೊರೆನೊರೆಯಾಯಿತು ಬಾಂದಳವು !
ಚಿಲ್ಲಿ ಚಿಲ್ಲಿ ಹರಿ ಹರಿಯಿತು ನೆಲ ಹೊದೆ
ದಿರುಳ ದಟ್ಟ ಮುಸುಕು !

ಕಂಪುಗಳ್ಳಿ ಸುಳಿಯೊಡೆಯಿತು, ಹರಡಿತು
ಅದರ ಶಾಖೆ ಶಾಖೆ !
ಮೈ ತಂಪಾಯಿತು ಎದೆ ಉರಿ ಬೆಂಕಿಯ
ಕೊಂಡವಾಯ್ತಿದೇಕೆ ?

ಬಳಿಯ ತೆಂಗುಗರಿ ಸಲಾಕೆ ಹೊಳೆವುದು,
ಇರಿವುದು ನನ್ನ ದೆಯ,
ಬಿದ್ದ ನೆಳಲ ಕರಿದೆವು ಅವು
ಇಳಿ ಇಳಿವುದು ಎದೆಗವಿಯ.

ಹಾಡುಹಕ್ಕಿಗಳ ಗಾನನೌಕೆ ಏ
ಕೊಡೆವುದು ಎದೆತಡಿಯ
ಸೇರಿದೊಡನೆ ? ಹೆದ್ದಾರಿದೀಪವಿರ
ದಂತೆ ನನ್ನ ಹೃದಯ.

ಲೋಕವೆಲ್ಲ ಚಂದ್ರಿಕಾಲೀನ ನಾ
ಚಂದ್ರಬಿಂಬಲೀನ ;
ಎಲ್ಲಿ, ಏನು, ಇದು ? ಚಂದ್ರನೆಲ್ಲಿ ಬಾ
ನೆಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ಧ್ಯಾನ ?

ಅಲ್ಲು ಇಲ್ಲು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಅಹಹ ನಾ
ಕಂಡೆ ಜೀವಸಖೆಯ ;
ಚಂದ್ರಬಿಂಬದೆದೆ ತುಂಬಿ ಬಂದ ಆ
ನನ್ನ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯ,

నగు నన్న నల్లి !

నగు నన్న నల్లి !
నినీకే నగటొల్లి ?
నిన్నేదీయ నా బల్లి,
నాచికేయ హిమదల్లి !
హూతు హోగిదే నగేయ మోల్లి.
ఎదేయ కావేరలి, మంజీల్ల కరగలి ;
నగు నన్న నల్లి.

తుటదళవు తేరేయలి,
హల్ల హూవరళి,
హూర బరలి నగేయ కంపు ;
నిన్న సంపగి మూగు నసునసువే కంకలి ;
నిన్న హాల్గిన్నే గళు తుసువే కేంపేరలి ;
కణ్ణు గళ మూనుగళు చలమలనే చలిసలి ;
చిల్లుతిరలేళనగేయ తంపు.

నిన్న నగి హోళియాగి హరిదు బరలి ;
అల్లి నన్నేదీ దోణి తేలుతిరలి ;
తేరేతేరేయ తాళక్కి కుణియుతిరలి.

ఎదేయ ఏరిళితకే
కృబళిగళులితకే,
బేరళుగళ నులితకే
నగు నన్న నల్లి.

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಕತ್ತಲೆಯ ಮೊತ್ತವನು ಕೊರೆದು ಬಹು ಚಂದಿರನ
ಕಿರಣಖಡ್ಗದ ಹಾಗೆ ಬರಲಿ;
ನನ್ನೆದೆಗೆ ತಂಬೆಳಕ ತರಲಿ;
ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅಂತೆ ಇರಲಿ!

ಬಾಳ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ವಿರಥ;
ಬವಣಿಗಳ ತೊತ್ತಾದುದೆನ್ನ ಚರಿತ;
ನನ್ನ ಬಾಳಿಗೆ ನಿನ್ನ ನಗೆಯೆ ದಿವ್ಯರಥ,
ನಗು ನಲ್ಲೆ, ನಗು ನೀನು ಸತತ.

ಮುಗುದೆ ಇವಳು

ಮುಗುದೆಯವಳು ನನ್ನವಳು
ಏನೊಂದನು ಅರಿಯಳು !

ತನ್ನೊಲವಿನ ಸುಳಿಯಲಿ
ನನ್ನೆದೆಯನು ತೇಲಿಬಿಟ್ಟು
ನೊರೆ ಹನಿಗಳ ನಗೆಯ ತೊಟ್ಟು
ತೆರೆತೆರೆಗಳ ಮುತ್ತನಿಟ್ಟು—
ತಿಳಿಯದಂತೆ ಹರಿಯುತಿಹಳು
ಬಹುಗಭೀರವಾಹಿನಿ !

ಮೌನದ ಗಿರಿದುರ್ಗದಲ್ಲಿ
ನಿಂತದೇನೊ ಜಾನಿಸುವಳು,
ಮನದೊಳೇನೊ ಧೇನಿಸುವಳು,
ಬೆರಳನೊಮ್ಮೆ ಮಿಡುವಳು ;
ಮಿಡಿಯೆ ಬೆರಳ ನನ್ನ ಒಡಲ
ವೀಣಿತಂತಿ ಗುಡುಗುವುದು,
ಪ್ರಲಯಾನಿಲದಬ್ಬರವನು
ಪಡುಗಡಲಿನ ಉಬ್ಬರವನು
ಹಾಡಿ ಮೊಳಗುತಿರುವುದು.

ತುಟಿಗೆ ತುಟಿಯ ಸೋಂಕಿಸದೆಯೆ
ಎದೆಗೆ ಎದೆಯ ತಾಗಿಸದೆಯೆ,
ಕಣ್ಣೆ ಕಣ್ಣು ಕೂಡಿಸದೆಯೆ,
ಎದೆಯನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದಳು,

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಮನವನೆಲ್ಲ ಕದ್ದಳು,
ಕನಸಿನೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಳು! ✓
ಮುಗುದೆ ಇವಳು ನನ್ನವಳು
ಏನೊಂದನು ಅರಿಯಳು!

ನನ್ನ ವಳೀ ಹೆಣ್ಣು

ಓ, ಇವಳೇ ನನ್ನ ವಳೀ ಹೆಣ್ಣು !

ನನ್ನೆಳಗನಸಿನ ಹೂವಿನ ಹೆಣ್ಣು,
ನನ್ನೆದೆಕುರುಡಿಗೆ ಮೂಡಿದ ಕಣ್ಣು,
ತಿರಿವ ತೆರವುಬಗೆ ಬೊಗಸಗೆ ದಿವನೇ
ಸುರಿದ ಹೊನ್ನು, ಹೊನ್ನು !—ಓ, ಇವಳೇ....

ಕಂಡೆನಿವಳನದೆ ನೂರನೆ ಯಾಗ,
ಬಂದುದಂದೆ ಅಮರಾವತಿ ಭೋಗ ;
ದೊರೆಯಿತೆಲ್ಲ. ಇನ್ನಿಲ್ಲ ವಿಯೋಗ ;
ನಾನೆ ಯೋಗಿಯಿನ್ನು !—ಓ, ಇವಳೇ....

ಜಗವೆಲ್ಲವು ಬರಿಬೀದಿಯಾಗಿ ಬರೆ
ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿ ಬಗೆ ಸೋತಿರೆ, ಬೀತಿರೆ,
ಯಾವ ಹುಟ್ಟಿನೊಳೊ ನಾ ಕಟ್ಟಿದ ಮನೆ
ಸೇರಿದೆನಿವಳನ್ನು !—ಓ, ಇವಳೇ....

ಇಹಪರಗಳ ಹೊಂಬೆಟ್ಟಜೋಡಿಗೆ
ನಡುವೆ ತೂಗುವೀ ಹೂವಿನ ಹಾಸಿಗೆ—
ಇದೆ ಇದೆ ಸೇತುವೆ ಇಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಗೆ
ಇವಳೇ ತಾರಕಳನ್ನು !—ಓ, ಇವಳೇ....

ನನ್ನ ಮೋಹದ ಮೂರ್ತಿ

ನನ್ನ ಮೋಹದ ಮೂರ್ತಿ ಉರಿದು ಹೋಗುತ್ತಲಿರಲು
ಅಲುಗಾಡದಾನು ನಿಂತೆ ;

ನನ್ನ ಭಾವದ ಬೆಳೆಯ ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವ ನಿಜಕೆ
ತಲೆಬಾಗಿ ನಾನು ನಿಂತೆ.

ಇಂದು ಹಾರಿತು ಮೋರೆ ಮುಸುಕು ; ಭೋರಂದಾವ
ಬಿರುಗಾಳಿ ಬಂತೊ ಕಾಣೆ ;

ಕಂಡೆನಲ್ಲಿ ಅಸಹ್ಯ ವಿಕೃತ ವಿಕಟಾನನವ
ಬೆಚ್ಚಿದೆನು ನನಗೆ ನಾನೆ !

ಸುಂದರ ಸುವುಷ್ಟ ಮಾಂಸದ ಸೊಬಗಿನೇರುಗಳ
ತಗ್ಗುಗಳ ಹಿಗ್ಗುಗಳ ಚೆಲುವು
ಇಂದೆಲ್ಲಿ ? ಕಠಿನ ಕರ್ಕಶ ಕೃಶಕಲೇವರವು
ಕಣ್ಣಿನಿರವ ಕಲಾರಿಯಲಗು !

ವೇದನೆಯು ಕುದಿಯುವೆದೆಯಲ್ಲವಿದು ; ಕಾಯಿಸಿದ
ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಮ್ಮೆಯ ಮಾಯೆ ;

ಹೊನ್ನಲ್ಲ, ದೀಪ ಶಿಖೆ ; ಬಾಳಲ್ಲ, ಬಾಳ ಹಗೆ ;
ಒಲವಿನಮೃತವ ಸುರಿದ ಬಾಯೆ

ಹಾಲಾಹಲದ ತಾಯಿ ಎಂಬರಿವು ಬಿರುಗಾಳಿ
ಬಂದು ಮಗುಚಿತು ಒಲವು ನಾನೆ !

✓ ಒಡೆದ ಕೊಡದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದೆನು ನನ್ನೆದೆಯೊಲವ,
ದಿನನಿಶಿಯು ಬೇರಿಲ್ಲ ಬೆಸನ.

ಕೊನೆಗೆ ತೆರೆಯಿತು ಕಣ್ಣು ಒಡಕು ಮಡಕೆಯ ದನಿಗೆ ;
ಅಲ್ಲವಿದು, ಅಲ್ಲ ಹಾ ! ಅಮೃತ ಕುಂಭ.

ಕುಟ್ಟಿಯೊಡೆದೆನು ಕೊಡವ ; ಚೂರು ಚೂರಿನ ಮೇಲೆ
ನಡಸಿದೆನು ಉನ್ನತ್ತಲೀಲೆ ;

ಎದೆಯ ಸೋಲಿಗೆ ನಾಚಿ ಕೂಗಿದೆನು, ರೇಗಿದೆನು ;
ಗುಡುಗಿನಾಟವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ

ಸುರಿಯುವೊಲು ಮಳೆ ನಾನು ಸುರಿಸಿ ಬಿಸುಗಂಬನೆಯ
ತಣ್ಣೆ ಗಾಡೆನು, ವಿಜಲ ಜಲದ

ಬೆಳರುನ್ನೊಲು ಬೆಳರಿದೆನು ; ತುಣುಕಾಗಿ ತೂರಿದೆನು
ಹಾರಿದೆನು ಹರಿದಂತದನಕ !

ಮೈಯ ಮರೆಯಿಸುವೊಲವು ಒಲವಲ್ಲ ; ಅದು ಸೆಳವು !
ನಂಬಿದರೆ ನೆಲೆ ರಸಾಳತಳವು.

ಅರಿವನಿರಿಯದ ಒಲವೆ ಮಾನಸಸರೋವರವು |
ವಿಹರಿಸಲು ಬೇಕಯ್ಯ ಪುಣ್ಯಬಲವು !

ಒಡೆದು ಬಿದ್ದ ಕೊಳಲು

ಒಡೆದು ಬಿದ್ದ ಕೊಳಲು ನಾನು,
ನಾದ ಬರದು ನನ್ನಲಿ ;
ವಿನೋದವಿರದು ನನ್ನಲಿ.

ಕಿವಿಯನ್ನೇಕೆ ತೆರೆಯುತ್ತಿರುವೆ ?
ಎದೆಯೊಳೇನ ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆ ?
ದೊರೆಯದೇನೂ ನನ್ನಲಿ !

ನಲ್ಲೆ ಬಂದು ತುಟಿಗೆ ಕೊಳಲ-
ನೊತ್ತಿ ಉಸುರ ಬಿಟ್ಟಳು ;
ತನ್ನ ಒಲವಿನಿಂದ್ರಥನುವ
ಹರಿದು ಹಿಳಿದು ಬಿಟ್ಟಳು ;
ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣ ದಿನಿತೊ ಹಾಡ-
ನಿಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಹಾಡಿ ಹಾಡಿ ಬೇಸರಾಗಿ
ನೆಲಕೆಸೆದಳು ಕೊಳಲನು ;
ಇಂದು ಮೌನದುಸುಬಿನಲ್ಲಿ
ಹುಗಿದಳೆನ್ನ ಮನವನು.

ಕೊಳಲು ಬೇಸರಾಯಿತೇನೊ,
ಹೊಸ ಹಂಬಲು ಹಾಯಿತೇನೊ,
ಎದೆಯ ಗಾಯ ಮಾಯಿತೇನೊ
ಬಿಸುಟಿದ್ದಳು ಕೊಳಲನು.

ನಡೆದು ಬಂದ ಪಾಠಿ

ಕಂಪುಗಾಳಿ ಅಲೆ ಅಲೆ
ತೇಲಿ ಬರಲು ಮಲೆ ಮಲೆ
ಬಿದರ ಕೊಳಲ ಮಾಡಿ ಹಾಡಿ
ತೂಗುತಿರಲು ಹೊಂದಲೆ

ಒಡೆದ ಕೊಳಲ ಪಾಡನೋಡು :
ಇನ್ನೆಲ್ಲಿದೆ ಸುಗ್ಗಿ ಎಂದು
ಮಣ್ಣಿನಂತೆ ಮಲಗಿತು.
ಮುಗ್ಗಿ ಮುರುಟೆ ನಲುಗಿತು.

ಮನ ಯಮುನಾತೀರದಲ್ಲಿ
ಕುಣಿದು ಬರೆ ಸವಿಾರನು,
ಸೆಳಲಿನಿಂದಲೆದ್ದು ಬರಲು
ಗೋಪಗೋಪಿಕೆಯರು,
ಒಡೆದು ಬಿದ್ದ ಕೊಳಲ ಕೊಳಲು
ಬರುವನೊಬ್ಬ ಧೀರನು.
ಅಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಮೃಣ್ಮಯ,
ಬಳಿಕ ನಾನು ಚಿನ್ಮಯ !

ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳು

ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳ ದಟ್ಟ ತೆರೆಯಾಚಿಕಡೆ
ಸಿಂತೀಕೆ ನೀ ನನ್ನ ಕೆಣಕುತ್ತಿರುವೆ ?
ತೆರೆಯೆಳೆದು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಸ ನಾಟಕದಿ ವೈಮರೆತ
ನಟನನೇಕೌ ಹಿಡಿದು ನಿಲಿಸುತ್ತಿರುವೆ ?

ಅಂದು ಹರೆಯದ ಮೊದಲಿನುಲ್ಲಾಸದೆದೆ ಕದನ
ತೆರೆದು ಸೇರಿದೆಯೋ ತಳಾತಳವನು ;
ಈಗ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಬಿರುಕಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾರಂಜಿ
ಬೆಂಕಿ ಧಾರೆಯನೆತ್ತಿ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿಹೆಯೋ—

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಹದ್ದಿರಗಿ ಬರೆ ಹಾವಂತೆ
ನಿನ್ನ ನೆನಪೆರಗಿ ಮನ ಮರುಗುತ್ತಿಹುದು.
ಮಿಡುಕುವೆನು, ಹುಡುಕುವೆನು, ಎದೆಹಕ್ಕೆ ತಡಕುವೆನು ;
ಎಲ್ಲಿ ? ಎನಿದು ? ಏಕೆ ? ಇಂಥ ದಿಗಿಲು !

ಒಂದೆ ಒಂದೌಷಧವು ಜಗದೆಲ್ಲ ಕೊರಗಿಗೂ—
ಮರವೆ. ಅದ ತಂದಿಲ್ಲಿ ನೆಡುತಲಿರುವೆ ;
ಮರಮರದ ಕೊನೆಕೊನೆಗು ನಿನ್ನ ನೆನಪಿನ ಸನೆಯೆ !
ಮರೆಯಲಾರೆನು, ಅಯ್ಯೋ, ಮರೆಯಲಾರೆ !

ಹೆಣ್ಣು : ೧

ಇಹರು ಹೆಗ್ಗಡಲ ತಳಕೂ ಮುಳುಗಿ ಬಂದವರು,
ಕಾತಾಳದಾಳಕೂ ಇಳಿದ ಭಟರು ;
ಹೆಣ್ಣು, ಈ ಬರಿ ಹೆಣ್ಣು ಎದೆಗಡಲ ಪೇರಾಳ
ಕಂಡ ಕಲಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಂಡರಿಲ್ಲ.

ಕಿರುದಿರೆಯ ಸರಸ, ಜಲಕಣಗಣದ ಕಲಕು ನಗೆ,
ಕೆಳಬಂಡೆ ಸುಳಿಯ ಮೊಂಪುಳಿಯ ಹೂಟ ;
ಬಿಗಿಹಿಡಿದ ನಗೆನೊರೆಯ ಒಯ್ಯಾರ ; ತುಯ್ಯುವೆದೆ
ಹಡಗು ಹಡಗನು ಕರೆವ ಕೊಂಕು ನೋಟ.

ಆಗ ತಂಗಾಳಿ ಜೋಕಾಲಿ ; ಮನುರ ಲಾಲಿ ;
ತುಂತುರಿನ ತೆರೆಮುರಿಯ ಬೆರಳಿನಾಟ ;
ತಿಳಿನೀಲಿ ರೇಸಿಮೆಯ ಸೆರಗಿತ್ತಿ ಇಳಿಬಿಡುವ,
ಉಬ್ಬಿ ತಗ್ಗುವ, ತಬ್ಬಿ ಬರುವ ಬೇಟೆ.

ಬಳಿಕ ಬಲೆರೆ ಮೊರೆಯ ರೋಷ ಭೀಷಣ ಘೋಷ ;
ಹುಬ್ಬುಗಂಟನು ಬಿಗಿವ ಮಾರಿನೋಟ ;
ಕೆಳಬಂಡೆ ಸುಳಿ ಸೆಳವು ಎಲ್ಲ ಹೆಬ್ಬುಲಿ ಬಾಯಿ,
ಹಡಗು ಬುಗುರಿಗೆ ದಾರ ಬಿಗಿಯುವಾಟೆ.

ಆಗ ಬಿರುಗಾಳಿ ಗಣಿಮಿಣಿಯಾಟ ; ಬುರುಗುನೊರೆ
ಕುದಿವ, ಊದುವ, ಮಿದಿವ ಕಾಲಕೂಟ ;
ನೀಳ್ವನಿಯ, ಸುಯ್ದನಿಯ, ಹೊಯ್ದೆರೆಯ ದೆಯ್ಯಪ್ಪ,
ವಜ್ರಬಂಧದಿ ಕತ್ತು ಕಿವುಚುವಾಟೆ.

ನೂರು ಹೆಗ್ಗುರಿಗಳನು ಹುಗಿದ ಹೆಗ್ಗೋರಿ ಇಮು,
ಹೆಣ್ಣು ಜೀವದ ಆಧಿ, ಸಾವಿನಾಡಿ ;
ಇಲ್ಲಿ ಈ ಹಡಗು ಹಿಡಿದಲೆದು, ಅಲೆಯುತ್ತಲಿರೆ
ಜಲಸಮಾಧಿಯ ಅವಧಿ ನನ್ನ ಪರಿಧಿ.

ಹೆಣ್ಣು : ೨

ಹೊನ್ನ ಪಂಜರ : ಅಲ್ಲಿ ಒಳ ಹೊರಗು ಕಿಂಕಾಪು
ರೇಸಿಮೆಯ ತುಪ್ಪುಳಿನ ಮೆತ್ತಿ ಮೆತ್ತಿ ;

ಚಂದ್ರಿಕೆ, ಚಕೋರ, ಅಪ್ಸರೆ, ಅಮೃತ, ಮಂದಾರ
ಗಂಧ, ಕೋಕಿಲಗಾನ, ಮಂದಾನಿಲ.

ಅಲ್ಲಿ ಬಯಕೆಸಲಾಕೆ ಮೇಲೆ ತೇಲುವ ಹೆಣ್ಣು
ಕಣ್ಣು ಕೊರೆಕರೆ ಮಾಯೆಗನ್ನಡಿಯಲಿ

ತೆರೆತೆರೆವ ಸರಿವ ಹೊಸ ಹೊಸ ಲೋಕಲಾಳೆಯಲಿ
ಇಂದ್ರಜಾಲದ ಮಿಂಚುದಾರಗಳಲಿ

ನನ್ನೆದೆಯ ಎಳೆ ಎಳೆಯು ಹೊಸೆದು ಕಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರೆ
ಚೇನುಕ್ಕಿ ಹರಿವ ಹೂರೆಕ್ಕಿ ಚಾಚಿ

ಹಾರಲೊಲ್ಲದ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಗಲಿಸಿತು ನನಗೆ ;
ಎರಿದರೆ ಎಳೆಯುತಿದೆ ತನ್ನ ತಳಕೆ.

ಕಿರಿದು ಇದು ಈ ನನ್ನ ಲೋಕ ಹೊರನೋಟಕ್ಕೆ
ಹೆಜ್ಜೆ ಯಿಡಲಡಿಗೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಯಂತೆ

ಬಿಚ್ಚುತಿದೆ ಈ ಮಂತ್ರರತ್ನ ಗಂಬಳಿ ಸುರುಳಿ,
ಸೂಜಿಗಲ್ಲಂಚು ಕರೆದೋಡುತ್ತಿದೆ.

ಋತು ಋತುವಿನಾನಂದ ತಂತ್ರಿಗಳು ರೈಂಕರಿಪ
ಚಿರಚೈತ್ರವಲ್ಲಕಿಯೆ ಕಲ್ಲೋಲಕೆ

ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವ ನಲಿವ ಚೆಲುವ
ಚಪ್ಪರಿಸಲೂ ಸಾಕೆ ನೂರು ಜನ್ಮ ?

ಹೊರಗೆ ಬಿರುಗಾಳಿ ಮಳೆ ದಾಳಿ, ಸಾವಿನ ಹುತ್ತ
ಹುತ್ತ ; ಭಯಕಾಳಾಹಿ ಹೆಡೆಯಾಟವು.

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಅಭಯ ಗಾರುಡರಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲಿ; ಮಲ್ಲಿಗೆ ಜಾಜಿ
ಸಂಪಗೆಯ ಕಂಪೋಗೆವ ಮೋಹಬೇಲಿ.

ಹೊರಗೆ ನೀಲಾಕಾಶ, ಮುಗಿಲು, ತೊರೆ, ತೆರೆ, ಕಾನು,
ಹಿಮಗಿರಿಯ ಕಂದರದ ಧವಳಹಾಸ;

ಕೇಳುವುದು ದೂರತೀರದ ಮುರ್ಛರಾಲಾಪ—
ಈ ಪಂಜರಕು ನನಗು ವಜ್ರಲೇಪ!

ಒಲವು

ಕಣ್ಣೊಳಾಡಿದ ನಿನ್ನ ತನು ರೂಪವಡೆದೀಗ
ನಿಲಬಾರದೇ ? ಕಣ್ಣ ಹೊಲವಾಗದೆ ?
ಎನಿತೆನಿತು ನೆನೆದರೂ ಕಾಣಬಾರದೆ ಈಗ,
ಮೂಡಬಾರದೆ ಮನದ ಮೂಡಲಲ್ಲಿ ?

ಮಂಜುತೆರೆಯಾಚೆ ನರುಗಂಪುಲಿನ ಮಂದಾರ-
ದಂತೆವೊಲು, ಹಾ, ನಿನ್ನ ಮಸಕುರೂಪು.
ಹೊಗೆ ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿಯುತಿರೆ ಅದರಾಳದೊಳಗೆಲ್ಲೊ
ಬೀತ ಕಿಡಿಯೊಲು ಹೊತ ಮಾಸುನೆನಪು.

ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಿರೆ ಬಳ್ಳಿವರಿದೊಲವು ಮಳೆಬಿಲ್ಲು
ಈ ನೆಲಕೆ ಆ ಮುಗಿಲ ಬೆಸೆಯುತಿತ್ತು,
ಎಂತಿತ್ತು ನಿನ್ನ ಮೊಗ ? ಎಂತು ಎದೆ, ತುಟಿ, ತೊಡೆಯು ?
ಅತ್ತರೂ ನೆನಪು ತಲೆಯೆತ್ತದಲ್ಲ !

ನೋಡಿದೆನು ದಿನದಿನವು, ನೋಡುತಿರೆ ಸದ್ದಿಲ್ಲ-
ದೊಲವು ಜೋಗುಳಕೆ ಮೈಮರೆಯುತಿತ್ತು ;
ಬೆಳಕು ಬೆಳಕನು ಕೂಡಿ ಆಡುತಿರೆ ಬಲ್ಲು ಹೊರೆ ;
ಈಗ ಬಲ್ಬಿಗೆ ಬಲ್ಲು ಕಾತರಿಸಿತು.

ಎಂಥ ಕಣ್ಣು !

ಎಂಥ ಕಣ್ಣು, ಎಂಥ ಕಣ್ಣು,
ಎಂಥ ಕಣ್ಣು ನಿನ್ನದೆ!
ಅದರ ಹೊಳಹಿನೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ
ಜೋಲುತಿಹುದು ನನ್ನದೆ,
ಅದರ ಕಳೆಯ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ
ತೇಲುತಿಹುದು ನನ್ನದೆ.

ಹಿಮದ ಧವಳತೆಯೊಳು ತೊಳಗು-
ವೆರಡು ನೀಲಮಣಿಗಳೆ,
ಕಮಲಗರ್ಭದಿಂದಲಿಣುಕು-
ತಿರುವ ತುಂಬಿ ಮರಿಗಳೆ,
ಒಡಲ ಕಡೆಹದಿಂದ ಬಂದ
ಅಮೃತದೊಡು ಹನಿಗಳೆ,
ಒಲವಿನೊಳಗು ನುಡಿಗಳೆನಿತೊ
ತಳೆದ ಹೊನ್ನ ಗಣಿಗಳೆ?

ಎಂಥ ಕಣ್ಣು, ಎಂಥ ಕಣ್ಣು,
ಎಂಥ ಕಣ್ಣು ನಿನ್ನದೆ!
ಅದರ ನೆನಹುನಾಡಿನಲ್ಲಿ
ತಿರುಗುತಿಹುದು ನನ್ನದೆ!

ತರಳೆ

ಇನ್ನು ಇನ್ನೂ ನೀನು ಪುಟ್ಟ ಮಗುವೆತರಳೆ,
ಭುವಿಯನಾವರಿಸಿರುವ ಬೆಳುದಿಂಗಳೇ !
ಬಚ್ಚಲಾದರೆ ಏನು, ಕೊಚ್ಚೆಯಾದರೆ ಏನು ?
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಹರಡೀತು ಅದರ ಮಧುವೇ.

ನೀನು ನಗುವಿನ ಬುಗ್ಗೆ ; ಜೇನಿರುವ ಕಡೆ ಲಗ್ಗೆ
ಹಾಕಿ ಬರುವುವು ಮಧುಪ, ಏನಚ್ಚರಿ ?
ಇದು ಒಲವೋ, ಇದು ನಲವೋ, ಇದು ಯಾರ ಹಂಬಲವೋ,—
ತಿಳಿಯದೆಯೆ ಮೊರೆಯುತ್ತಿದೆ ಕಾಮಲಹರಿ.

ನೀನಲ್ಲಿ ಕರಗುವೆಯೋ, ಮರಳಿನೋಲು ಮರುಗುವೆಯೋ,
ಬಂಡೆಯೋಲು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಲಿಹೆಯೋ ;
ಅರಿಯೆನರಿಯೆನು ತರಳೆ ; ಬಲ್ಲೆ ನಾನಿನಿತನ್ನು—
ನಿನ್ನಿಂದ ತಣಿದೀತು ಜೀವ ಹಲವು.

ನೋಟನೋಟಗಳಿಟಿಯಂತೆ ತಿವಿದರು ಕೂಡ
ಕ್ಷತವಾಗದಿರು ನನ್ನ ಬೆಳುದಿಂಗಳೇ ;
ಮಾತುಮಾತಿನ ಕೆಸರನೆಸೆದರೂ ಕಲಕದಿರು
ಗಂಗಾತರಂಗಮಾಯ ಹೃದ್ರಂಗಳೇ !

ನಿಜವ ನುಡಿ !

ನಿಜವ ನುಡಿ, ನುಡಿ ದಿಟವ, ಮರೆಸದಿರು ಒಂದನೂ ;
ಮಾತುಗಳ ತೆರೆಮರೆಯ ತೆರೆದು ತೋರಿದೆಯನು.

ನಿನ್ನ ನುಡಿ ನನ್ನೆದೆಯ ಬೇರುಗಳ ಕೀಳುತಿದೆ,
ಹೋಳುತಿದೆ ನಂಬುಗೆಯ ಬಿಂಬಗಳನು ;
ಹೇಳುತಿದೆ : ಬಂದ ಈ ಬೆಳೆಯೆಲ್ಲ ಕಳೆ ಎಂದು ;
ತಾಳುತಿದೆ ವಿಷಮ ವಿಷರೂಪಗಳನು.

ಸಟಿಯ ಹೊಲೆಗೆಡೆಯಿಲ್ಲ ನಿನ್ನೆದೆಯ ಗಂಗೆಯಲಿ ;
ಬಲ್ಲಿ ನಯ್ಯೋ, ಅದನು ಬಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿ !
ಆದರ್ಶಗಳ ತುಮುಲದಲ್ಲಿ ಭಾವಾಂತರದ
ಕೆನ್ನೀರ ಮುನ್ನೀರಿನಾಳದಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗಿ ನಲುಗಿದೆ ಮೂಲವೃತ್ತಿಬಿಂಬಗಳಹೋ,
ದಿಗ್ಭ್ರಂತೆ ನೀನಿಂತು ನುಡುವೆ ತರುಣಿ !

ಕಡಲಿನಲಿ ಬೆರೆತಿಲ್ಲ, ಬೆರವಾಸೆ ನನಗಿಲ್ಲ
ಎಂದು ತೊರೆ ಮೊರೆಯುತ್ತಿರಲು ;
ದುಂಬಿಯಲಿ ಮನವಿಲ್ಲ, ಅದರೊಲವು ನನಗಿಲ್ಲ
ಎಂದು ಹೂ ಹೇಳುತ್ತಿರಲು ;
ಬಾನಿನಲಿ ನಲವಿಲ್ಲ, ನನಗಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲ—
ಮುಗಿಲಿಂತು ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು ;
ದಿನದಿನವು ನೆಲವ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಿಸಿದರೂ
ಒಲವಿಲ್ಲ ಎನಲು ಕಡಲು—
ನಂಬಲೆಂತು—ಅದನು—ನಂಬಲೆಂತು ?

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಮನದ ತೆರೆಯೋಳಿಯಲಿ ಬುದ್ಧಿ ರಚಿಸುವ ಕಾಮ-
ನಂಬನ್ನು ತೋರಬೇಡ;
ಅಲ್ಲಿ ಬೀಸುವ ಘೋರ ನಿಶ್ಚಯ ಸಮಾರವನೆ
ನೋಡೆಂದು ಹೇಳಬೇಡ!
ಎದೆಗಡಲಿನಾಳದಲಿ, ಆ ಮಹಾಕಾಳದಲಿ
ಹುದುಗಿರುವ ಸತ್ಯವನ್ನು ;
ಭಾವನದಿ ಮೂಲದಲಿ, ಆ ಚಿಲುಮೆಯಾಳದಲಿ
ಸ್ವಂದಿಸುವ ನಿತ್ಯವನ್ನು
ತೆರೆದು ತೋರೆಲೆ ದೇವಿ, ಕಳೆದೊಲವಿಗಾಗಿ,
ಬಂದು ಬಾರದ ನೂರು ನಲವುಗಳಿಗಾಗಿ.

ಬಳಿಕ ನೀನಿಟ್ಟ ಗೆರೆ ನನ್ನ ಬಾಳ್ವೆಲದ ಕರೆ ;
ನೀ ತೊಟ್ಟ ನವವೇಷ ನನ್ನ ಸುಖ ಸಂತೋಷ !
ನೀ ನುಡಿದ ನುಡಿ ನನ್ನ ಹಂಬಲಂಬರದ ಗಡಿ ;
ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬಾಳು ಸಾವಿನಡಿಯಡಿಯ ಹುಡಿ.

ತಂಗಿ

ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳು ನೀನಲ್ಲವಾದರು ನನ್ನ
ಬಗೆ ಮುಗುಳಿನ ಬಳಿ ಬೆಳೆದವಳು ;
ನಲುಮೆಗೈಯನು ವೃದ್ಧವೃದ್ಧವಾಗಿ ಸೋಂಕಿಸಿ
ಮುಗಿದ ನನ್ನೆ ದೆಕದ ತೆರೆದವಳು.

ಮನೆಮಠಗಳ ಬಿಟ್ಟು ಜೀವನವಾಹಿನಿ
ಸೆಳೆದತ್ತ ಸೆರೆಯಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿರೆ,
ಬೆನ್ನುಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಂದು ಸಂತವಿಡುವ ಮಂದ
ಮಾರುತನಂತಿರೆ ನೀ ದೊರೆತೆ !

ಕಣ್ಣೀರ ಮುನ್ನೀರ ಹರಿಗೋಲು ನಿನ್ನೆದೆ ;
ನನ್ನನು ಅದರೊಳು ಕೂರಿಸಿದೆ ;
ಬನ್ನ ಬೇಗುದಿಗಳ ತೆರೆಗಳ ಮಧ್ಯದ
ನನ್ನೊಡಲಿನ ಭೀತಿ ವಾರಿಸಿದೆ.

ಸಂಜೆ ಹೊಂಚೆರಗನು ಮರೆಗೊಂಡ ತಾರಗೆ
ಮುಂಜಾವವನು ನಸು ಮರೆಯುವೊಲು
ತಂಗಿ ! ನಿನ್ನೆದೆ ಬಳಿ ಬಂದು ನಂದರೆ ಬಗೆ
ಜಗದೆಲ್ಲ ಹಗೆಯನು ಮರೆಯುವುದು.

ಮುಂಜಾವವರಳುವ ಹೊಸ ಹೂವಿನಂದದಿ
ರಂಜಿಸುತ್ತಿಹುದಮ್ಮ ನಿನ್ನೆದೆಯು
ಅಂಜುತ ಅಳುಕುತ ಬಳಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿಂದು
ಮಂಜಿನ ಮಣಿಯವೊಲಲುಗುವೆನು !

ಮಾನವ ಹೃದಯವು

ಮಾನವ ಹೃದಯವು ಕಲ್ಲೋ ಕಲ್ಲು,
ಹೆಣ್ಣು ಹೃದಯವೋ ಕಲ್ಲಿಗು ಕಲ್ಲು!
ಪ್ರೀತಿಯೆಂಬುದದು ಹೊರವೈಬಣ್ಣ ;
ಒಳಗೆ ಕಠಿನ ಕರ್ಕಶವೋ ಅಣ್ಣ,
ಬರಿಯ ಕಲ್ಲು ಕಲ್ಲು !

ಕೇಳು, ಕೇಳು, ಕೇಳು ;
ಕಿವಿಯ ಕೊರೆಯುವೀ ನಿಜವ ಕೇಳು, ಓ
ನೂರ್ಖ ಮುಗ್ಧ ಬಾಲ !
ಬೇಕಾಗುವ ವರೆಗೊಲವೂ ವಲವೂ
ನೇಹಮೋಹ ಜಾಲ ;
ಮಾತು ಜೇನು ; ನಡೆನಿಲುವು ನಾಟ್ಯ ;
ಬಾಳೆಲ್ಲ ಬೇಟೆಗಾಳ !

ಬೇಡವಾದರೀ ನಿನ್ನ ಹೃದಯ ಕೊಳೆ
ಕಸಕು ಕೀಳು, ಕೀಳು !
ಒಲಿದ ಹೃದಯವೇ ಆಗ ಮಾಡುವುದು
ಅದನು ಮೆಟ್ಟುಗಲ್ಲು !

ಹೂನೆದೆ ಶಾಸನ ಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿದೆಯ ?
ಅದನು ಕೊಲ್ಲು ಕೊಲ್ಲು ;
ಈಗಲೀಗಲೇ ಕಿತ್ತು ಬಿಸುಡು, ಬಹು
ದೂರ ಎತ್ತಿ ಚೆಲ್ಲು !

ಇಲ್ಲವಾದರೆದೆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಾ-
ಳೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಕರಗು ;
ಕಲ್ಲುಕಲ್ಲಿಗೂ ತಾಗಿ ತಾಗಿ ಚೂ-
ರಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕರುಳು !

ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಲೋಕ

೧

ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಲೋಕವೊಂದು ಬೇರೆಯೊಂದು ಇದ್ದರೆ
ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಜೀವವೆರಡು ಈ ಭವವ ಗೆದ್ದರೆ
ತನುವ ತೆರೆಯು ಕರಗಿ ಶುದ್ಧಮನವು ಮೇಲಕೆದ್ದರೆ
ಏನು ಗಾಡಿ ಏನು ಮೋಡಿಯಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದೆವೆ!

ಒಲವೊಂದನೆ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದು
ಸಲವೊಂದನೆ ತುತ್ತವಡೆದು
ಚೆಲುವೊಂದನೆ ಹೊತ್ತು ಹಡೆದು
ಹೇಗೆ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದೆವೆ,
ಹೇಗೆ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದೆವು!

೨

ನೀನು ಸಖಿ, ನಾನು ಸಖ ; ನಿನ್ನ ಸುಖವೆ ನನ್ನ ಸುಖ ;
ಬರಲಿ ನಾಕ, ಬರಲಿ ನರಕ—ನಮ್ಮ ಗಮನಕೊಂದೆ ಮುಖ ;
ಮನಮನವೂ ಎರಕದೊಡೆ, ಭಾವ ಜೀವ ಏಕ ಏಕ
ಎಂದು ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದೆವು ;
ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ನಾವು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆವು !

೩

ದೂರ ದೂರ ಬಾನು ಬಾಗಿ ಬುವಿಗೆ ಮುದ್ದನಿಡುವೆಡೆ ;
ಹಾರಿ ಬಂದು ಮುಗಿಲ ಹಿಂಡು ಗಿರಿಯ ತಬ್ಬುತಿರುವೆಡೆ ;
ಅಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆ ಜಿಗಿದು ನೆಗೆದು ನಲಿವೆಡೆ
ಎಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿ ಬಾಗಿ ಬಾಗಿ
ಹೊನಲ ಕನ್ನಡಿಯಲಿ ನೋಡಿ

ತನ್ನ ಸೊಬಗಿಗಾಗಿ ತಾನೆ
ಬೀಗುತಿರುವುದೋ ;
ಬೀಗಿ ನಿಂತು ಬಿಂಕದಿಂದ
ಹೂವು ತುಟಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದು
ನಗುತ್ತಿರುವುದೋ ;

ಎಲ್ಲಿ ಹರಿವ ಮೊರೆವ ಹೊಸಲು
ಬಳಿಯ ಬಳ್ಳಿ ಗಿಡಮರಕ್ಕೆ
ತನ್ನ ಎದೆಯ ಪಾಡನೆಲ್ಲ
ತೋಡಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದೋ ;
ಎಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿ ಗಿಡಗಿಡದಲಿ
ತಳುವಿ, ತಳುವಿ ಎದೆಗಡಲಲಿ
ನೆಗೆವ ಭಾವವೀಚಿಗಳನು
ಮೊಗೆಯುತ್ತಿರುವುದೋ ;

ಅಲ್ಲಿನೊಂದು ಕಂದರದಲಿ, ಬಳ್ಳಿ ಸಮೆದ ಹಂದರದಲಿ
ಅಲ್ಲಿ ರವಿಯ ಕಿರಣ ತಳಿರಿನಲ್ಲಿ ಸೋಸಿ ಬರುತ್ತಿರೆ,
ಗಂಧರ್ವಗಾನಲಹರಿ ಎಲರೊಳೇಸಿ ಬರುತ್ತಿರೆ ;

ಜಗಕೆ ಜನಕೆ ಬಹಳ ದೂರ,
ಹಗೆಯ ಹೊಗೆಗೆ ದೂರ ದೂರ,
ಸಣ್ಣತನದ ಕೊರಗು, ಮರುಗು
ನಮ್ಮ ಬಳಿಗು ಸುಳಿಯದಿರಲು ;
ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ
ಸುಖದ ವಿಮಲ ಕುಸುಮತಲ್ಪ—
ಅದೊರೊಳೊರಗಿ ಕಲ್ಪ ಕಲ್ಪ
ಮರೆತು ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದೆವು ;

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಕನಸುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ
ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆವು !

—ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಲೋಕವೊಂದು ಬೇರೆಯೊಂದು ಇದ್ದರೆ,
ಬೇರದೊಂದು ಇದ್ದರೆ !

ಒಂದು ಕಾಗದ

ಇದು ಪದ್ಯವೋ ಗದ್ಯವೋ ತಿಳಿಯೆ ; ಲೆಕ್ಕಿಸೆನು ;
ಕರಗಿ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿರುವೆದೆ ಹುಚ್ಚು ತೊರೆಯ ಮೊರೆ
ಇದು ; ಕೊರಗು ಕೊರೆಕೊರೆವ ಕರುಳಿನಿಂದೊಗೆದು ಬರು-
ವಾಕ್ರವನಚ್ಚಾಯೆ ; ಕುದುರೆಯ ಬಾಳೆಲ್ಲ
ಉಗೆಯಾಗಿ ನೆಗೆಯುತ್ತಿರೆ ತಣಿದೆರಡು ಹನಿಗಳಿವು.
ಉಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲ ಜೀವನಾಂಬೋನಿಧಿಯ
ರುದ್ರತಾಂಡವದ ತೊತ್ತಳದುಳಿತ ಕಾಳಾಗಿ
ಹೊಯ್ದಾಡುತ್ತಿರುವ ಎದೆ ದೋಣಿಯಾಕ್ರೋಶವಿದು :
ತಿಳಿದೀಯೆ ಇದರ ನುಡಿನುಡಿಯನೂ ; ನುಡಿಗಳೊಳ
ನಾಡಿಯಲಿ ಮಿಡುವ ಪ್ರೇಮೋನ್ಮಾದ ಜೀವನದ
ಕಾವುಗಳ, ನೋವುಗಳ ಬೇಗುದಿಯ ಭೈರವನ-
ನರಿತೀಯೆ ; ಅರಿತು ಸಿನ್ನೆದೆ ಕರಗಿ ಚಿಮ್ಮಿತು ;
ಅನುಕಂಪ ರಸಗಂಗೆ ಹರಿದೀತು ; ಎಂಬೊಂದು
ಆಸೆಯಿಂದಿದೊ ಓಡುತ್ತಿಹುದು ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ ಪದ
ಪದವಾಗಿ ; ವಿರಹದುರಿಗೆದೆ ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ
ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ಹೃದಯವೇ ಹಾಡಾಗಿ ಹೊನಲಾಗಿ.

ಆಡಿದುದನೆ ಆಡಿ ಆಡಿ ಬೇಸರಗೊಳಿಸೆ-
ನೆಂದು ಕಡೆಗಾಣದಿರು ; ಕಾದಲೈ ಹೆಗ್ಗಡಲು
ನುಡಿನುಡಿಯ ಕಾಲುವೆಯೊಳೆಂತು ಪಡಿಮೂಡಿತು ?
ತಿರುತಿರುಗಿ ಮರಮರಳಿ ಅದನದನೆ ನುಡಿಯದಿರೆ,
ಒಂದೆ ಮಂತ್ರವನು ನೂರಾರು ಸಲ ಜಪಿಸದಿರೆ,
ಸಿದ್ಧಿ ಬಹುದಂತೆನ್ನ ಮನದನ್ನೆ ? ಇದನೆಲ್ಲ
ತಿಳಿವ ಬಲುಹಿದೆ ನಿನ್ನೊಳದಕಾಗಿ ನುಡಿವೆನಿದೊ :

ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ ನಿನ್ನ ಹೃದಯದ ಕಂಪು ತಂಪುಗಳು ;
 ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ ನಿನ್ನ ಮನ ; ಕಾವ್ಯಕಲೆ ತಾನಾಗಿ
 ನಿನ್ನ ಮೃದು ಹೃದಯದಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುತ್ತಿದೆ ;
 ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಲಿಯಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ಕಾಣದೂ-
 ರಿನ ಸೊಬಗು ; ದೇದೀಪ್ಯಮಾನ ಭಾವದ ಕಾಂತಿ
 ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಪುಟಿಯುತ್ತಿದೆ ; ನನ್ನದೆಯ
 ಗೆರೆಗೆರೆಯನೂ ಓದಿ ತಿಳಿದ ಬಲ ಅರಳುತ್ತಿದೆ.
 ಗಾಳಿದೇರಿನ ಮೇಲೆ ತೇಲಿ ಬಹ ಮಂದಾರ
 ಗಂಧವೆನೆ ನಿನ್ನ ಹಿತಮಿತವಚನ ನನ್ನದೆಯ
 ತುಂಬುತ್ತಿದೆ ; ಘೋರಾಂಧಕಾರದಲಿ ನೆಲೆಗಾಣ-
 ದಳಲಿ ಬಳಲಿದ ಬಾಲ ಹೃದಯವೆನ್ನದು. ನಿನ್ನ
 ಕಿರುನಗೆಯ ಮಿಂಚು ಮರೆಯಾದರೆನಗಿನ್ನಾವ
 ಬೆಳಕುಂಟು ? ನಿನ್ನ ಕೈ ಈ ಕೈಯ ಹಿಡಿದು ಸಂ-
 ತಪಿಸಿದರೆ ಸಾಂತ್ವನವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಕೊಂಬೆ ನಾ ?
 ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಹೃದಯ ಹೃದಯದ ಮಧುರ ಸಂವಾದ ?
 ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ, ಹಾ, ನಲ್ಲಿ ! ಬಾಳು, ಬಾಳಿನ ಬಯಕೆ ?

ಇದೊ ನೋಡು : ಮನವಿಂದು ತುಂಬುತ್ತಿದೆ ; ಕಂಠ ಗ-
 ದ್ದದವಾಗುತ್ತಿದೆ : ಕಣ್ಣು ಹನಿಯುತ್ತಿದೆ ; ಮಾತುಗಳು
 ಬತ್ತುತ್ತಿವೆ ; ಭಾವಕೋಕಿಲ ಮೂಗುವಡುತ್ತಿದೆ ;
 ಅಗೊ ! ಅಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಲಿ
 ನಗೆಯೇಕೆ ಮರೆಯಾಯ್ತು ? ನಿನ್ನ ಹುಬ್ಬುಗಳಲ್ಲಿ
 ಏತಕಯ್ಯೋ ಮುನಿಸು ಹೆದೆಯೇರುತ್ತಿದೆ ? ನಿನ್ನ
 ಕಣ್ಣುಗಳೊಳೆಕೆ ಸಂಶಯಪಿಶಾಚದ ನಾಟ್ಯ ?

ತಪ್ಪೆನ್ನ ದಾವುದದ ಪೇಳು, ಮುದ್ದಿಸಿ ರಮಿಸಿ.
 ನಿನ್ನ ನುಡಿನುಡಿ ವೇದವಾಕ್ಯವೆಂದೇ ಬಗೆದು

ಧರಿಸಲಿಲ್ಲವೆ ನಾನು ನನ್ನ ಈ ಹೃದಯದಲಿ ?
 ಕೊಡಲಾರದುದನು ನೀಡೆಂದು ನಾ ಬೇಡಿದೆನೆ ?
 ಬರಲಾರದುದನು ಬರಿಸೆಂದು ನಾ ಕಾಡಿದೆನೆ ?
 ದೂಡಿದೆನೆ ಕೋಡುಗಲ್ಲಿಂದ ಕೆಳಕಂದರಕೆ ?
 ಮುಳ್ಳುಗಳ ನಡುವಿರುವ ಹೂವೆಂದು ಹಾಯೆಂದು
 ನಿನ್ನ ಮನವೆಂತಂತೆ ನಿನ್ನ ನುಡಿಯೆಂತಂತೆ
 ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವೆ ನಾನು, ದೇವಿ ? ಏನನ್ಯಾಯ-
 ವೆಸಗಿದೆನು ನಾ ನಿನಗೆ ? ಪ್ರೀತಿಚಕ್ರವ್ಯೂಹ
 ದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನು ಸೆಳೆದು ತಂದೆ. ಈ ತಪ್ಪಲ್ಲ-
 ದಿನ್ನಾವುದಿದೆ ? ಹೇಳು. ಅದಕಾಗಿ ಇನಿತೊಂದು
 ರೋಷವೇ ? ಅದಕ್ಕೀ ಅವಿಶ್ವಾಸವೆಂಬ ಘನ
 ಘೋರ ದಂಡವೆ ? ಹೇಳು, ಹೇಳೆನ್ನ ಮನದನ್ನೆ !

ನೂರಾರು ಸವಿನೆನವು ಮನದಿ ಮಂದಯಿಸುತಿರೆ
 ದೂರದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಿಯೆಯ ಸುಂದರಾಕಾರ ಕೈ-
 ಯೆತ್ತಿ ಕೊರಲೆತ್ತಿ ಮನವೆತ್ತಿ ಕರೆ ಕರೆಯುತ್ತಿರೆ
 ಸ್ಫುರಿಸುತ್ತಿರುವೆದೆ, ಕಂಪಮಾನ ದೇಹವು, ತೃಷಿತ
 ನಯನಗಳು ಓಡೋಡಿ ಹಾರಿಬರುವುವು ಪವನ
 ವೇಗದಲಿ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ; ನಿನ್ನ ನಲ್ಲೋಳುಗಳ
 ಉಯ್ಯಲಿಗೆ ; ನಿನ್ನ ಬಿಂಬಾಧರದ ಜೇಂಗೊಡಕೆ ;
 ನಿನ್ನ ಚಿರಸುಂದರ ಶರೀರನಂದನವನಕೆ,
 ನಿನ್ನ ಬಂಧುರ ಮನೋಮಾನಸ ಸರೋವರಕೆ !

ಅಂತು ಬರುವೆನು ನಾನು ; ನಿನ್ನೆದೆಯ ಕಾರಂಜಿ
 ಪುಟಿಯೆ ಆ ಅದರ ಸೀಯೂಷಧಾರಾಸಾರ-
 ದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿ ಮಿಂದು ಕುಡಿದು ಮುಳುಮುಳುಗಿ ಮೈ

ಮನದ ದಾವಾಗ್ನಿಯನು ತವಿಸಿಕೊಳಲೆಂದು ; ಆ
ತಂಪಿನಿಂಪಿನ ರಸದ ಬುತ್ತಿಯೊಡನೀ ಬಾಳ
ಮರುವಿನಲಿ ಮುಂದಡಿಯನಿಡಲೆಂದು ; ನೀನಿದನು
ತಿಳಿತಿಳಿದು ಒಂದೊಂದು ನುಡಿ ಬಾಣದಿಂದೆನ್ನ
ಹೃದಯಸುಮನನು ನುಚ್ಚುನೂರುಗೊಳಿಪೆಯ ? ಒಂದು
ಬಿರುನುಡಿಯ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದೆನ್ನ ಗಾಳಿಗೋ-
ಪುರವನೊಂದೇ ಕ್ಷಣದಿ ಮಣ್ಣು ಗೊಳಿಪೆಯ ? ಒಂದೆ
ಒಂದವಿಶ್ವಾಸಭಾವದ ಭಾರದಿಂದೆನ್ನ
ಬಾಳ ತಳಿರನು ಕೆಸರಿನಾಳದಲಿ ಹೂಳುವೆಯ ?
ಏತಕಿದು, ಏತಕಿದು ? ಎನ್ನೊಲವೆ, ಓ ಚೆಲುವೆ !

ಇನಿತೊಲವು, ಇನಿತು ದಯೆ, ಇನಿತೊಂದು ಸೌಜನ್ಯ,
ಇನಿತೊಂದು ಮೃದುತೆ, ಇನಿತೊಂದೂಹೆ, ಔದಾರ್ಯ,
ಇನಿತೊಂದು ಧೀಶಕ್ತಿ ನಿನ್ನ ದಾಗಿಯು ಕೂಡ
ಈ ಹೃದಯದೀ ವಿಲಾಸದ ಹುರುಳನರಿಯೆಯಾ ?
ಈ ಅಂತರಂಗದ ದುರಂತವನು ಕಾಣೆಯಾ ?
ಏತಕೇತಕೆ ನಲ್ಲೆ ? ಏಕೆ ಇಂತಾಗುತ್ತಿದೆ ?

ದಿನದಿನಗಳುರುಳಿದರು, ಸುಖದುಃಖವೇಣಿಯಲಿ
ಕೊಚ್ಚಿಹೋದರು ಕೂಡ ಬಹು ದೂರ ಈ ಬಾಳು,
ಅವರಿವರ ಕೆಳೆನೇಹ ಬಿಗಿದರೂ ಓ ನಲ್ಲೆ !
ನೀನಲ್ಲದೀ ಮನಕೆ ಬೇರಿಲ್ಲ ದೈವತವು ;
ನೀನಲ್ಲದೀ ಬಾಳ್ಗೆ ಬೇರಿಲ್ಲ ಧ್ರುವತಾರೆ ;
ನಿನ್ನೊಲವೆ ಅದರುಸುರು, ಅದರ ಬಲ, ಅದರ ಚಲ !
ಇದೆ ನನ್ನ ಕೊನೆ ಮಾತು. ಇಲ್ಲೆ ಕೊನೆಗಾಣುವುದು

ಈ ವಿಫಲ ಜೀವಿತವು. ಈ ಒಂದೆ ನಿರ್ಧಾರ
ಕೆತ್ತಿ ಕಾಂಬುದು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲಿ, ಈ ದೇಹ
ಮೃತ್ಯುವಶವಾದರೂ, ಯುಗಯುಗಗಳಿರೂ.
ಇದ ಕೇಳಿ ನಿನ್ನ ಮನ ಕರಗದಿರೆ ಈ ಬಾಳು /
ಮುಗಿವುದಿಲ್ಲಿಗೆ ; ಮುಂದೆ ನಡೆವ ಹೆಣವಾಗಿ ನಾ
ಅಂತೋ ಇಂತೋ ಜೀವಿಸುವೆನು ಮೃತ್ಯುವ ಮಂದ-
ಹಾಸವನು ಕಾಯುತ್ತ, ನಿನ್ನೊಂದೆ ನಾಮಜಪ
ಗೈಯುತ್ತ, ಹುಟ್ಟಿನೀ ಶಾಪವನು ಸವೆಯುತ್ತ.

ನನ್ನ ನಿನ್ನ ನಡುವೆ

|| ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ನಡುವೆ ಎಂಥ ಕಡಲು ನಿಂತಿದೆ,
ಅದೆಂಥ ಕಡಲು ನಿಂತಿದೆ;
ಅಂತವಿಲ್ಲ ಪಾರವಿಲ್ಲದಂತೆ ನಿಡಿದು ನಿಂತಿದೆ,
ಅಯ್ಯೋ, ನಿಡಿದು ನಿಂತಿದೆ!
ಅದನ್ನು ದಾಟಿ ಬರಲು ಬಂದ ಬಾಳು ಸಾಲದಂತಿದೆ,
ಅಯ್ಯೋ, ಸಾಲದಂತಿದೆ!

ನನ್ನದಿಲ್ಲಿ ಈ ತೀರ, ನಿನ್ನದದೋ ಆ ತೀರ;
ಅದರ ನಡುವೆ ಮೊರೆವ ತೆರೆಗಳೋಳೆ ಎನಿತು ಘೋರಘೋರ!
ಭೋರೆಯೆಂದು ಕೂಗಿ ರೇಗಿ ಕಿವಿಯ ಕೊರೆಯುವೀ ಸವಾರ
ನನ್ನ ಕೂಗು ನಿನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಮಾಡಿದೆ—

ಅಯ್ಯೋ, ನನ್ನ ನಿನ್ನ ನಡುವೆ ಎಂಥ ಕಡಲು ಮೂಡಿದೆ,
ಅದೆಂಥ ಕಡಲು ಮೂಡಿದೆ!

ಏತಕೆ ?

ಏತಕೇತಕೆ ಏತಕೆ ? ಇದು

ಏತಕೇ ಪರಿ ವರ್ತನ ?

ಏತಕೇ ಪರಿವರ್ತನ ?

ಏತಕೆನ್ನೀ ಎದೆಯ ಮೇಲೀ ದೂರಭಾವದ ಘೋರತಾಂಡವ ನರ್ತನ ?

ಮುರಿಯುತ್ತಿದೆ, ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿದೆ, ಹುಡುಗೂಡುತ್ತಿದೆ ನನ್ನ ಮನ :

ನಿನ್ನ ವಜ್ರಯ ಸಿಡಿಲು ಸಿಡಿಯಿತು ; ಒಡೆಯಿತೆದೆ, ಹಾ, ಒಡೆಯಿತು !

ನಿನ್ನ ಮೌನದ ಮೊನೆಯು ತಾಗಿತು, ಬಾಳ ಮುಗುಳದೊ ಕಳಚಿತು,

ಭವದ ಚೆಲುವಿನ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದಲಿ

ಬಾಳ ಮುಗುಳದೊ ಕಳಚಿತು,

ಅಂತವಿಲ್ಲದ ಅಳಲ ಮರಳಿನ ಹಂಚಿನಲಿ ಹುರಿಹುರಿಯಿತು !

ಇದನು ಕಾಣುವ ಕಣ್ಣು ನಿನಗೂ

ಇಲ್ಲವಾಯಿತು, ಆಯಿತು.

ಇನ್ನು ಯಾವೆಡೆ ಹುಡುಕಲಾಸರ ?

ಎದೆ ನಿರಾಶ್ರಯವಾಯಿತು.

ಏತಕೇತಕೆ ಏತಕೆ ? — ಇದು — ಏತಕೇ ಪರಿವರ್ತನ ?

ಪರಿತಾಪ

ಒಂದೆ ಮಾತಿಗೆ ನಂದಿಹೋಯಿತೆ
ನಮ್ಮ ನಂದಾದೀವನು ?
ಒಂದೆ ಬಿರುನುಡಿಬಿಸಿಗೆ ಬತ್ತಿತೆ
ನಮ್ಮ ಒಲವಿನ ಸಿಂಧುವು ?
ಮುಗಿಲಿನೊಂದೇ ತುಣುಕು ತಾಗಲು
ಕಂದಿತೇ ಹಾ ಚಂದ್ರಿಕೆ ?
ಒಂದೆ ಮಂಜಿನ ಹನಿಗೆ ಬಂದುದೆ
ಅಳುವು ಮುಗುಳಿನ ಚಂದಕೆ ?

ಒಲವಿನೋಲೆಗಳೆಲ್ಲ. ಓಲೆಗ-
ಲ್ಲು ಒಲವನು ಕಾಣೆನೆ !
ನಲವು ಬಾಳಿನೋಲೆಲ್ಲ ನಿನ್ನೊಳು
ಅದನು ಕಾಣದೆ ಹೋದೆನೆ ?
ತಾಳಲಾರೆನು ನಲ್ಲ ! ನಮ್ಮಿಯ
ನೋವು ನಿನ್ನದೆ ತಾಗದೆ ?
ಮೌನಭೂತವನೇಕೆ ಕರೆದೆಯೆ
ನಮ್ಮ ನಲುಮೆಯ ನಾಡಿಗೆ,
ನಮ್ಮ ಒಲವಿನ ಬೀಡಿಗೆ ?

ನಿನ್ನ ನುಣ್ಣುಟೆ ಸೋಂಕಿದೀ ತುಟೆ
ಕೆನ್ನೆಗಳು ಮಿಡಿದೆದ್ದು ಮೊರೆವುವು ;
ಏನ ನುಡಿವುವು ? ಏನ ಮಿಡಿವುವು ?
ಯಾವ ಸಂದೇಶವನು ಕೊಡುವುವು ?
ನಿನ್ನೊಲವಿಗಳಿವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಯ

ನೇಹ ಅಜರಾಮರವು; ನಿನ್ನೆದೇ
ಯಲ್ಲಿ ನನಗಿದೆ ಮೀಸಲಾಗಿಯೆ /
ಒಂದು ಸುಂದರ ಪೀಠವು.

ನಿನ್ನ ಮರೆವೆನೆ ನಾನು? ಗಗನವು
ಮರೆಯಬಲ್ಲದೆ ಚಂದ್ರನ?
ಕಡಲು ದಡವನು ಮರೆಯಬಲ್ಲದೆ?
ಗಿಡವು ಸುಗ್ಗಿಯ ಚಂದವ?
ನನ್ನ ಬಾಳಿನ ಬಾಳು ನೀನೇ,
ನನ್ನ ಉಸುರಿನ ಉಸುರು ನೀನೆ,
ನನ್ನೆದೆಯ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಕಾಣದೆ
ನಿನ್ನ ಕಥೆಯೇ ಕಥನವೇ?

ನಂಬಿ ನಾ ನಮ್ಮೊಲವನೆಲ್ಲವ
ಒಂದೆ ಬಿರುನುಡಿ ಕೊಂದುದೆಂಬುದ
ನಂಬಿ ನಾ ನಿಂತಿರುವ ನೆಲವೇ
ಕುಸಿದುಬಿದ್ದಿದೆ ಎಂಬುದ;
ಇಂದು ಈ ನನ್ನೆದೆಯ ರಾಣಿಯು
ತನ್ನ ನಾಡನು ಮರೆತಳೆಂಬುದ,
ತಾರೆಗಳು ಮುನಿದಿರುವುವೆಂದರೆ
ನಂಬಬಲ್ಲದೆ ಅಂಬುದ?

ನಾನು ನೀನೂ ಸಖ-ಸಖಿ,
ನಂಬಿದೆನು ನಾ ಶಶಿಮುಖಿ!
ಅಹುದು ಅಹುದೆಂದೊಮ್ಮೆ ನುಡಿ, ನುಡಿ;
ಸಾಕು ಮೌನದ ಯಾತನೆ; ✓
ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ನುಡಿದುಬಿಡು ನೀ ಥಟ್ಟನೆ!
ಓಡುವೆನು ನಾ ದೂರದೂರಕೆ,
ದಾರಿಯಿದೆ ನಡೆವಾತಗೆ;
ಬಾಳ ಪಣದಲಿ ಸೋತ ಭೀತಗು
ಸಾವಿನರಮನೆ ಕಾದಿದೆ!

ಓ ನನ್ನ ಜನವೇ!

೧

ಓ ಬನ್ನಿ ಜನವೇ, ಕನ್ನಡ ಹೊಲದ ತೆನೆತೆನೆಯೆ,
ಕೂಡುತಿಹ ಕನ್ನಡದ ಹಾಲ ಕೆನೆಯೇ,
ಬಿರುಗಾಳಿಗೊಗ್ಗೂಡಿ ಬಹ ಮೇಘಕಣಕಣವೆ,
ಓ ನನ್ನ ಜನವೇ.

ಬನ್ನಿ ರೋ ಬನ್ನಿ ಕನ್ನಡನಾಡ ಗಡಿಮೂಲೆ
ಮೂಲೆಯಿಂದ,
ಹಳ್ಳಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ.
ಸುಗ್ಗಿ ಗಾಳಿಗೆ ಹಿಗ್ಗಿ ಬೆಳ್ಳೊಡೆಗಳನು ನೆಗ್ಗಿ
ಸುಗ್ಗಿ ಬಹ ಬೂರಲದ
ಮಾಲೆಯಿಂದ ;
ಅಗೆದ ಬಾವಿಗೆ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲು ನೆಗೆದು
ಚಿಮ್ಮಿ ಬಹ ಚಿಲುಮೆಗಳ ಚಳುಕಿನಂದ.

೨

ತೆಂಗು ಕೈಯೆತ್ತಿ ಕರೆಕರೆನ ಪಡುಗಡಲ ಕರೆ
ಮುರಿನ ತೆರೆತೆರೆ ರುಬ್ಬು ಮೊರೆಗಳಿಂದ,
ಮುಂಗಾರು ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ಧುಮುಕಿ ಮಳೆದನ್ನಿ ಒಸಕಿ
ಬಡಿದು ಪಳಗದ ಮೊಂಡಮಣ್ಣಿನಿಂದ,
ಪರರುರಾಮನ ಕೃಪಣಭೂಮಿಯಿಂದ ;
ದುಡಿತದೈತ್ಯನ ಬೂಟುಕಾಲಿನಡಹುಡಿಯಿಂದ,
ಬಾಡಿದಾಸೆಯ ಬಳ್ಳಿಮಾಡದಿಂದ ;
ಕೈ ಕೆಸರು, ಬಾಯಿಯೂ ಕೆಸರು, ಹೊಗೆಹಬೆ ಉಸುರು—
ಮಡುವುಗಟ್ಟಿದ ಬೆವರುಜವುಗಿನಿಂದ,

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಮೇಲುಬಾಳಿನ ಆಸೆ ಹೊತ್ತು ತನ್ನಿರಿ, ಅಣ್ಣ,
ಅಷಾಢದಲಿ ಕೊಳ್ಳಿದಿವ್ವದಂದ,
ಪಡುಕಿನಾರೆಯ ಮಚ್ಚೆಲಗಗಳಿಂದ.

೨

ಪುರಮರದ ಮರ್ಮರದ ಗುಡ್ಡಜೀರಿನ ಮನೆಯ,
ಅಡಿಕೆಸೋಗೆಯು ಸುಗಿವ, ಮಾವು ಮಾರ್ಮಲವ,
ಹಲಸುನೇರಿಳೆನಿಂಬೆ ಕಿತ್ತಳೆಯ ಪೇರಳೆಯ
ಸುತ್ತಭತ್ತದ ಕಾಫಿಮೆಣಸು ಯಾಲಕ್ಕಿಗಳ
ಉಕ್ಕುಬೆಳೆಗಳ ಹಸುರುತೆಕ್ಕೆಯಿಂದ ;
ಕಬ್ಬುನೆಲದೆದೆಹಾಲಿನುಕ್ಕಂದದಿಂದ
ಅರೆಗುಟುಕು ಪಡೆವ ಬಡಕರುಗಳಿಂದ ;
ಜಡಿಯ ಸೋನೆಯ ಚಳಿಯ ಕುಲುಕಿನಿಂದ,
ಮಲೆಜ್ಜರದ ಪೈಶಾಚಗಾಣದಿಂದ
ನೆತ್ತರಡಗಿದ ಬೆಳರುಬಾಳಿನಿಂದ ;
ಹುಲಿ ಆನೆ ಚಿರತೆ ಕಾಡೆಮ್ಮೆಗಳ ಬೀಡಿಂದ,
ಮಲೆನಾಡಿನಿಂದ.

೪

ಕಜ್ಜಿಣದ ಕರಿಮುಣ್ಣ ಎದೆಯ ಕದವೊಡೆದೊಗೆದು
ಸಾತಾಳದಲಿ ಪುಟಿವ ನೀರ ಮೊಗೆದು,
ಬಾಳು ಸಾವಿನ ಮೇಲೆ ಕೋಟಿಕೆರಳಿದ ಹಾಗೆ
ಹಸುರು ತೆಪ್ಪದಿ ಜೀವ ಜೀಕುತಿರುವ,
ದುಡಿತ ಉರಿದಾರಿಯಲಿ ಏದುತಿರುವ,
ಬೆವರ ಹೊಳೆ ತಣಿವುಕರೆ ಮುಟ್ಟದಿರುವ,
ಮಹಲ ಅಂಗಡಿಯ ಗೋದಾನುಹೆಗ್ಗಣವುಂಡು
ಬಿಸುಟ ಜಳ್ಳಿನ ಚೀಲಚೀಲದಂದ ;

ಸೇಂಗ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿ ಜೋಳಗಳ ಬಣಬೆಗಳ
ಹತ್ತಿ ಮೆದೆಮೆದೆ ಹೊದೆದ ಬೀಡಿನಿಂದ ;
ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೈಯ ಬಂಗಾರದದುರೆದೆಯಿಂದ,
ಬಯಲನಾಡಿಂದ.
ಬನ್ನಿರೋ ಬನ್ನಿ ನನ್ನೆದೆಗೆ ಬನ್ನಿ !

೫

ಬೆಟ್ಟದೆರೆತೊರೆ ನಾನು ; ತರಿತರಿವ ಕಗ್ಗಲು
ಬಂಡೆಬಂಡೆಗೆ ಧುಮುಕಿ ಬಿದ್ದು ಸಿಗಿದು ;
ಕಗ್ಗವಿಯ ಕತ್ತಲಲಿ ಕೆಟ್ಟು ಮಮ್ಮಲ ಮರುಗಿ
ಕೊಳ್ಳಗಳ ಕಚಗುಳಿಗೆ ನಕ್ಕು ನೆಗೆದು ;
ಕೆಸರಲ್ಲಿ ಕುಸಿದು ಕುಂಟಿದೆ ; ಕೊಳೆವ ತರಗಲಲಿ
ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿದೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಸೆದು ಬಸಿದು.
ಓ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ಜನದ ಜೀವಸಮುದ್ರ ;
ಅಳಿವೆಬಳಿ ಮರಳಲ್ಲಿ ಇಂಗುತಿಹೆನು ;
ಬನ್ನಿರೋ ಬನ್ನಿ, ತೆರೆತೆರೆಯಾಗಿ ಭೋರ್ಗರೆದು
ನುಗ್ಗಿ ಕೊಚ್ಚಿರಿ ಹೊಯಿಗೆ ಕೊತ್ತಳಗಳ ;
ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ನಿಮ್ಮಕೂಸ ; ಹಾಡುವೆನಾಗ :
ಅದ್ರಿಭಾವಕೆ ಈ ಸಮುದ್ರ—ತಾಳ,
ಮಲೆಯ ಬಯಲಿನ ಸಾನುಕೂಲ ಮೇಳ.

೬

ತನ್ನಿರೋ ತನ್ನಿ ನನ್ನೆದೆಗೆ ತನ್ನಿ ;
ತನ್ನಿ ನಿಮ್ಮ ಅಬೋಧಭಾವ ಅಂಬೋಧಗಳ
ವಿದ್ಯದಾಸೆಯ ಮುಗ್ಧನಾಲಗೆಗಳ,
ಒಳತಳದಿ ಮಲಗಿ ಕಾಯುವ, ನೋಯುವಾಸೆಗಳ
ಮಂದಾರಬೀಜಗಳ ಕೊಳಗ, ಕೊಳಗ.

ಶತಮಾನಗಳು ಕೆತ್ತಿ ಕಡೆದು ಗುಡಿಕಟ್ಟಿರುವ
 ನುಡಿಯ ಗುಮ್ಮಟ, ಶಿಲಾಬಾಲಿಕೆಯರ,
 ಋಷಿಮುನಿಗಳೆದೆಯ ಸುಧೆ ನಿಂತು ಗುಳುಗುಳಿಸುತ್ತಿಹ
 ಕನಸುಗಳ ಒಳತೊರೆಯ ಮರ್ಮರಗಳ ;
 ಕಲ್ಲುಮಣ್ಣಲಿ ಹೂತ ಹಾಳುಹಂಪೆಯ ಮರೆತ
 ನವರತ್ನ ಭಂಡಾರ, ಹೊನ್ನ ಗಣಿಯ :
 ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಕುಣಿನ, ಮಣಿನ, ಬದಲುವ ಭಂಗಿ—
 ದನಿಯ ಏರಿಕೆತಗಳ, ನಗೆಯ ಬಗೆಯ.

೭

ಓ ಬನ್ನಿ ಜನವೆ, ಕನ್ನಡನಾಡ ಗಡಿಮೂಲೆ
 ಮೂಲೆಯಿಂದ,
 ಹಳ್ಳಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ;
 ಮೈಸೂರೊ ಮಂಗಳೂರೋ ಧಾರವಾಡವೋ
 ರಾಯಚೂರೋ—ಎಂಟು ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ.
 ಮುಳುಗಿದೀ ಕನ್ನಡವನೆತ್ತುವೊಮ್ಮನ ಮಿಣಿಯ
 ಬಿಗಿನ, ಎಳೆಯುವ, ಗೆಲುವ ಭಾವದಿಂದ,
 ಬನ್ನಿರೋ ಬನ್ನಿ, ನನ್ನೆದೆಗೆ ಬನ್ನಿ !

ವಿಫಲ

೧

ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ— ಏನೊಂದನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಇವನು.

ತರಗಲೆಗಳು ಅಲೆಯುತ್ತಿಹುವು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಇತ್ತ :
ತೊರೆಯ ಮೇಲೆ ಕಸವು ಕಡ್ಡಿ ಮರದ ತುಂಡು ಕೊಳೆಯು ನೊರೆ
ತೇಲುತ್ತಿಹುವು, ತೇಲುತ್ತಿಹುವು.

ಬೃ, ಬೃ, ಬೃ ಎಂದು ಕುರಿ
ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ
ಮತ್ತೆ ರೊಪ್ಪದಲ್ಲಿ.

ಬೀದಿನಾಯಿ ಬೀದಿಗುಂಟೆ
ಅದನು ಇದನು ಮೂಸುತ :
ಎಂಜಲನ್ನ, ಎಂಜಲೆಲೆ,
ಚರಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಲಿ ಹೆಗ್ಗಣ—
ಹೆಣ್ಣು ನಾಯಿ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ,
ಅದರ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ
ವೌ ವೌ ವೌ ಬಕ್ ವೌ ವೌ—
ಹರಿದ ತೊಗಲು, ಕಿತ್ತ ಕಣ್ಣು
ತರಿದ ತಲೆ, ಮುರಿದ ಕಾಲು ;
ನೆತ್ತರೋ ನೆತ್ತರು—
ಬೀದಿನಾಯಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ !

೨

ಕಗ್ಗವಿಯಲಿ ಐದೊ ಆರೊ
ಕಿಂಡಿ ಒಂದು ಬಾಗಿಲು ;
ಅದಕೆ ಒಳಗು ಹೊರಗು ಕೂಡ

ಇತ್ತು ಬೇಗನುದೈಯು.
 ಕಿಂಡಿಗಿಂಡಿಯಿಂದ ಬೆಳಕು
 ಜನುಗುತ್ತಿತ್ತು ತೊಟಕು, ತೊಟಕು
 ಅಂದು ಮೊದಲ ಹಗಲೊಳು.
 ಬಳಿಕ ವನಸ್ಪತಿಯ ನೆಳಲು
 ಕವಿಯೆ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲೂ
 ಬೆಳಕು ತೊದಲತೊಡಗಲು :
 ಕಿಂಡಿ ಇದೆ, ಇಲ್ಲ ಬೆಳಕು,
 ಕದಲಿಲ್ಲ ಬಾಗಿಲು.

ಎನೊಂದನು ಎನೊಂದನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಇವನು,
 ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, ಎನೊಂದನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಈತನು.

೩

ಬೆಳಕು ಹರಿಯುತ್ತಿರಲು, ಇರಿಯು-
 ತಿರಲು ಕತ್ತಲೆದೆಯನು,
 ಇತ್ತು ಮರದ ಕೊರಡು ನೆಲದ
 ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಹೆಣದೊಲು.
 ಉರಿದನಲ್ಲಿ ಭಾನು ; ಬಾನು
 ಉರಿಯನುಗುಳಿತಾದರೇನು ?
 ಕೊರಡು ಕೊರಡೆ ಉಳಿಯಿತು ;
 ಏಕೋ ಏನೋ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ
 ಬಂತು ಅಂದು ಕೆಂಡದ ಮಳೆ ;
 ಕೊರಡಿನ ತುದಿ ಹೊತ್ತಿತು,
 ಬೆಳಕಿನ ಗುಡಿ ಎತ್ತಿತು
 ಒಂದೆ ನಿಮಿಷ— ಅಷ್ಟೆ, ಅಷ್ಟೆ !
 ಬೆಂಕಿ ಕೂಡ ತಿನ್ನದಂಥ

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಬರಡು ಕೊರಡು—ಪಾಪ—ಅಷ್ಟೆ !

ಉರಿ ಹತ್ತಿಯು ಉರಿಯಲಿಲ್ಲ,

ಬೆಳಕು ಬಂದೂ ಬೆಳಗಲಿಲ್ಲ ;

ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ ; ಏನೊಂದನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಇವನು.

೪

ಜೈ ಜೈ ಜೈ— ಅಲೆ ಅಲೆ—

ಕಡಲಾಳವು ನೊರೆದೇಳಲು

ಬಿರುಗಾಳಿಯ ತೊತ್ತೆಳದೊಳು

ಬಂಡೆ ಬಂಡೆ ಬಡಿ ಬಡಿಯಲು ;

ದೋಣಿ ಪಾತಿ ಹರಿಗೋಲು

ಅಲ್ಲು ಇಲ್ಲು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ

ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಈತನು ;

ಲಾಠಿಯ ಸುಮವೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ

ಗುಂಡಿನ ಗುಂಜಾರವದಲಿ

ಸೆರೆಮನೆಗಳ ರಂಗಮಹಲು—

ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಇವನು ;

ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಏನೊಂದನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಇವನು.

೫

ಕಗ್ಗವಿಯಲಿ ಕುಳಿತು ರವಿಯ

ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು ;

ಬಾಳ ಬೇರು ಅಲುಗುತಿರಲು

ಹೊವನರಸುತ್ತಿದ್ದನು ;

ಲಗ್ಗೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರಲು

ಮಗ್ಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ನಜೆಡು ಬಂದ ದಾರಿ

ಹುಟ್ಟಿದುದಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು ;
ಹೊಟ್ಟೆಗಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಸಿದನು ;
ಹಣಕೆ ಕುಣಿಯ ತೋಡಿ ಅಲ್ಲಿ
ತನ್ನ ತನವ ಮುಟ್ಟಿಸಿದನು.

ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, ಏನೊಂದನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಇವನು.

ರಾಜ್ಯ ಬಂದರೇನು ?

ರಾಜ್ಯ ಬಂದರೇನು, ರಾಜ್ಯ ಹೋದರೇನು ? ಎಲ್ಲ ಒಂದೆ.

ಪರಕೀಯರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ,
ನಮ್ಮವರೆದೆಯುಬ್ಬಾಳಿಕೆ,
ನುಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಗಬ್ಬಾಳಿಕೆ—
ಎಲ್ಲ ಒಂದೆ, ಒಂದೆ !

ಅವರ ರಾಜ್ಯ, ಇವರ ರಾಜ್ಯ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ, ನಿಮ್ಮರಾಜ್ಯ—

ಎಂಥದೋ ಕುಚೋದ್ಯ !
ಉರಿವ ಬೆಂಕಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರೆ
ಹಾಕು, ಹಾಕು ಆಜ್ಞೆ,
ಬಂತು ಹೊಸತು ರಾಜ್ಯ !

ಬೇಡ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬೇಡಿ,
ಬೇಕು ಹೊನ್ನ ಸಂಕೋಲೆ !

ಲಾಭದಾಸೆನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಗೋಣ್ಣುರಿಯುತ್ತಿದೆ, ಪಾಪ,
ನರನ ದಿವ್ಯರೂಪ.

ಹಸಿವೆ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲಿ
ಕಂಬನಿಗಳ ಕಾಲುವೆ,
ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಬೆಂಕಿಯುರಿಸು,
ನೆತ್ತರನ್ನು ಕೊಂಚ ಬೆರಸು,
ಎದೆ ಎದೆಗಳ ತಿದಿಯನೊತ್ತು ;
ಬಿತ್ತು ನೋಡು ಝಣಝಣ,
ಮನವ ತಣಿಪ ಈ ಹಣ !
ಅದನು ಗೋರಿ ಚಪ್ಪರಿಸಿ

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಚರಂಡಿಯಿಂದ ಮೇಲೇಳುವ ಲೋಳೆಮೈಯ ಹೆಗ್ಗಣ,
ಆನೆಯಂತೆ ಮಾನುಲಿಯುವ ಕುದುರೆಯಂತೆ ಕೆನೆಕೆನೆಯುವ
ನಡೆವ ಅದರ ನರ್ತನ
ನೋಡಿ ಎಲಾ ಬಡ ಜಿರಳೆ ! ಹೊರಳು ಕಾಲ ಬಳೆಯಲಿ,
ಅಡಿಯ ಹುಡಿಯ ಮುಡಿಯೊಳೆಟ್ಟು ಹಾಕು ಲಾಗ ತದಿಗಿಣ,
ನಮೋ ನಮೋ ಹೆಗ್ಗಣ !

ತೆರೆಯೇರಿತು, ತೆರೆ ಮೊರೆಯಿತು,
ತೆರೆಯಿಳಿಯಿತು ನೋಡು ;
ಬಿರುಗಾಳಿಯು ಭೋರ್ಗರೆಯಿತು,
ಈಗ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಯೂರಿತು ;
ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರೊಡ್ಡೊಲಗ
ಗ್ರಹತಾರಾ ತುಮುಲರಾಗ
ನೋಡು ಕಡಲಿನುಲ್ಲಸ :
ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟ ಮಲೆ ಬಯಲು
ತೊರೆಹೊಳೆಗಳ ಅಂಜಲಿಯೊಳು
ನೀಡುತಿಹುವು ದಿನದಿನವೂ
ಹೊಸ ನೀರಿನ ಉಡುಗೊರೆ ;
ಆದರೇನು ಕಡಲ ಗಾತ್ರ ಕಡಲ ಪಾತ್ರ ಸರಿಮಿತ,
ಅಂತೆ ನರನ ಜೀವಿತ !

ಕಡಲ ನೀರು ಮುಗಿಲ ತೇರ-
ನೇರಿ ಬೀಳದಂತೆಯೋ,
ಮುಗಿಲ ತಾರೆ ಕಡಲ ಸೇರಿ
ಅಲ್ಲೆ ತಾಳುವಂತೆಯೋ
ಆಗುವನಕ ಈ ಉಬ್ಬರ

ಈ ಆಡಂಬರ ಅಬ್ಬರ
ಎರಲೆಂದು ಏಳುವಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಈ ಸಡಗರ
ಬೆಳೆನೆಂದು ಕೊಳೆನ ಹುಂಬತನದ ಗಾಳಿ ಗೋಪುರ.

ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣ ತೆರೆ :
ಎಂತಿದೆ ಈ ನಾಕ !

ಸಾವಿರ ಜನ ತ್ಯಾಗವೀರರೆದೆಯ ಕಾವು ನೋವಿನಿಂದ
ಬೆಂದ ದಿವ್ಯ ಪಾಕ !
ಬೇಸಿಗೆಯಲಿ ಹತ್ತಿದಂಥ ಮನೆಮನೆಗೂ ಹಬ್ಬವಂಥ
ಅಂಥದೊಂದು ಬೇಗೆ ;
ಬುಗುಟು ಹಿಡಿದ ಕಾಳಿನಂತೆ ಒಳಗೊಳಗೇ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ
ನಾರುತಿರುವ ಹೆಬ್ಬಗೆ.
ಇಟ್ಟಿಗೆಮೇಲಿಟ್ಟಿಗೆಯಂತೇಳುವಳಲ ಹೊರೆಹೊರೆಗೆ
ಅಸ್ತಿವಾರವಾಗಿ ಮುರಿವ
ಮುದುಡಿ ಮುರುಟಿ ಮಿಡುಕುತ್ತಿರುವ
ಚೂರು ಚೂರು ಹುಳುಗಳು
ಸ್ವತಂತ್ರ ದೇಶ ಜನಗಳು,
ಎಂಥ ಪ್ರೇತಗಣಗಳು !

ಕೈಯಾಡಿತು ಬೀಳಲಿಲ್ಲ ಏಟು ;
ಕಾಲಾಡಿತು, ಓಡಲಿಲ್ಲ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಾರೋಟು ;
ಬಾಯಾಡಿತು, ಆಡಿತು—
ಕೇಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲವಯ್ಯ, ಸಿಡಿಲಿನಾಭಟೆ ;
ಬಡಿಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಇನ್ನು ಮಳೆಯ ತಮ್ಮಟೆ !

ಇಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳು ಕೂಡ ಅರಳಬೇಕು ಮಲ್ಲಿಗೆ,
ಹಳ್ಳ ಬಯಲು ಮಲೆಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಯಬೇಕು ಮುಗಿಲಿಗೆ,

ಮರುಭೂಮಿಯ ಕುದಿಯುವೆದೆ ತಾಗಿ ದೇವಗಂಗೆಗೆ—

ಮನಮನ ನಂದನವನ ಮಂದಾರ ಪಾರಿಜಾತ,

ಜನಜನವೂ ಜಿನುಜಿನುಗುವ ಪ್ರೇಮರಸಸ್ತೋತ್ರ,

ಇಳಿ ಇಳಿಯುವ ಹೊಳೆಹೊಳೆಯುವ ಬೆಳಕು ಹೊಳೆಯ ಅಲೆಅಲೆಯಲಿ
ಅಲೆವ ದಿವ್ಯ ಚೇತ—

ಅಂತಾಗದೆ ಯಾವ ರಾಜ್ಯ ಬಂದರೇನೊ ಅಣ್ಣ ?

ಬರಿಯ ಮೆರುಗು ಬಂತು ನಿಜ. ಎಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿ ಚಿನ್ನ ?

ರಾಜ್ಯ ಬಂದರೇನು ರಾಜ್ಯ

ಹೋದರೇನು ಎಲ್ಲ ಒಂದೆ.

ಪರಕೀಯರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ,

ನಮ್ಮವರ ಉಬ್ಬಾಳಿಕೆ,

ಗಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಮಬ್ಬಾಳಿಕೆ—

ಎಲ್ಲ ಒಂದೆ ಒಂದೇ !

ಪುಷ್ಪಕವಿಯ ಪರಾಕು

ಅನರವರದೇನು ಬರೆದಾರು, ಬಿಡು ; ಕೊರೆದಾರು
ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ರಸಿಕರೆದೆಯ ;
ಕೊರತೆಯೇ ಕವಿಗಳಿಗೆ ? ಇಹರಲ್ಲಿ ನೂರಾರು
ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳುಗಳಂತೆ, ಹುಲ್ಲು ಜಳ್ಳುಗಳಂತೆ ;
ಮರೆತುಬಿಡಿ ಆ ಅಸುಂದರದ ಚಿಂತೆ.
ಮೂಲೋಕದೊಳಗೆಲ್ಲ ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯ,
ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ, ಇಲ್ಲಿ, ಪುಷ್ಪಕವಿಯ !

ಬಲ್ಲಿರಾ ನೀವನನ ? ಆ ಕಾವ್ಯಜೀವನನ ?—

ಅಲ್ಲಲ್ಲ—ಕಾವ್ಯಕೇ ಜೀವಾಳನ :

ಕಚ್ಚಿ ಸಂಚಿಯನುಟ್ಟು, ಮುಚ್ಚು ಕೋಟನು ತೊಟ್ಟು
ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕೋರೆ ರೂಮಾಲನಿಟ್ಟು
ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಸಮ್ರೂಢ ಬೀಡನನಡಕಿ ಬಾಯಲ್ಲಿ
ಚಿಟಕೆಯಲಿ ಮದ್ರಾಸು ನಶ್ಯ ಮಿಡಿದು
ಮೇಘತಲ್ಲೀನನೆನೆ ಕಣ್ಣುಮೇಲಾದವನ,
ಎದೆ ಹಿಮಾಚಲದ ತುದಿ ಹಾಯುವನನ ?

ಆ ಅವನೆ ಈ ನಾನು ! ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯ ಭಾನು,

ನಾನೆ ಈಗಿಲ್ಲಿ ರಸಕಾಮಧೇನು ;

ನನ್ನ ಭಾವವೆ ಭಾವ, ನನ್ನ ರೀತಿಯೆ ರೀತಿ ;

ನಾನು ಕಟ್ಟುವ ಕಾವ್ಯ ಗಂಧಲೋಕ,

ಅದಕು ಮಿಗಿಲ್ಲನ್ನ ರಸವಿಪಾಕ,

ಅದನು ಮೆಚ್ಚುವುದೇ ಕಲಾವಿವೇಕ.

ನೋಡಿ ಎರಗಿರಿ ಕಾಲ್ಗೆ, ಹಾಡಿ ಕೊಂಡಾಡಿರೋ
ಕನ್ನಡದ ಕೀರ್ತಿಯ ಕಿರೀಟ ನಾನು ;
ಕಾವ್ಯಸಾಗರಮಥನ ನಡೆಯೆ, ರಸಪಥವೊಡೆಯೆ,
ಎದ್ದು ಬಂದೆನು, ಸುಧೆಯ ಬುಗ್ಗೆ ನಾನು !

ನನ್ನ ಕವನಗಳು ಹೊಸ ಹೂವಿನಂತೆ :
ಅದೆ ನಯವು, ಅದೆ ಸುಣುಪು, ಅದುವೆ ನಾಜೂಕು,
ಅದೆ ಕಂಪು, ತಂಪಿಂಪು, ಅದುವೆ ರಸ, ರೇಕು.

ಹೂವಿಗಿಂತಲು ಚಂದ ಯಾವುದಿದೆ ಕಂದ ?
ಕಾಯಿಯೋ ಹುಳಿ ಬೀಳು ; ಹೆಣ್ಣು ಕೊಳೆಯುವ ಹಾಳು,
ಬೇರು ಮುದಿನೆಲದ ಕೊಳೆಗಡ್ಡ ಕೇಳು ;
ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರ ಬರಿಗೋಳ—ಗೀಳು !
ಬಂಗಾರಕೆಲ್ಲಿಹುದು ಈ ಇಂಥ ಕಂಪು ?
ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣಕುಂಟೆ ಇಂಥ ಈ ತಂಪು ?
ದನವೊ ಜನವೋ ಎಲ್ಲ ದುರ್ಗಂಧ ಸಂಕಟ ;
ಗೊಮ್ಮಟನ ನೆಮ್ಮಿಗೆ ಭಯಂಕರದ ಬಾವುಟ ;
ಹುಟ್ಟು ಸಾವಿನ ಕೋಟಲೆಗಳ ಮಿಾಟುವ ತಂತಿ
ಹಳಮನೆಯ ಮುರುಕು ಜಂತಿ ;
ಉಬ್ಬೀರಿ ಬೊಬ್ಬಿರಿದು ಮೊರೆವ ಹೆಗ್ಗಡಲಂತೆ
ತರತರಂಗವ ತೆರೆವ ಕವಿಯ ಹೃದಯ,—
ನಾದವಿಲ್ಲದ ಬೊಬ್ಬೆ, ರಸದ ವಿಲಯ,
ಏಕತಾರಿಯ ನಾದ, ಭೇಕ ನಿನದ ! ಇಹೊ

ನಾನೊ ? ಕಮ್ಮನೆ ಅರಳಿ, ಕೆರಳಿ ಜುಮ್ಮನೆ,
ಅಷ್ಟದಿಕ್ಕಿಗೂ ಮಗಮಗಿಪ ಹೊಸ ಮಲ್ಲಿಗೆ !
ಗೊಮ್ಮಟನ ನುಂಗಿ ಅದನೊಂದು ಕಿರಿಮುಗುಳಾಗಿ

ತಂದೇನು ನಾನು ಹೊರಗೆ ; .
ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ರಸ ಕುಡಿದು ಅದನಿಬ್ಬನಿಯ
ಕಣವಾಗಿ ಕುಣಿಸಬಲ್ಲೆ ;
ಸಾಗರವನ್ನೇ ಕುಡಿದು ಕಡೆಕಡೆದು ಜೀನ ಹನಿ
ಹನಿಯಾಗಿ ಹಣಿಸಬಲ್ಲೆ —

ಎಲ್ಲವನು ಹೂವಾಗಿ ಕರುವಿಡುವ ರೂವಾರಿ !
ಸುಗ್ಗಿ ಬೆಳುದಿಂಗಳ ಸರೋವರದ ತೀರದಲಿ
ಶೃಂಗಾರ ರಸವುಲಿವ ಕಾಮ ನಾನು ;
ಬೆಪ್ಪುಗಳು ಬಲ್ಲರೇ ಈ ರಸವಿಲಾಸವನು ?
ಬಹುವನ್ನೇಕಕೆ ಬಡುವ ಭೀಮ ನಾನು ;
ಶೋಕ ಮೋಹವ, ವಿರಹಯಾತನೆಯ ಮರೆತವನು ;
ಸಲ್ಲಾಪಗಳ ದಳಗಳನ್ನು ತೆರೆದು,
ಪ್ರಣಯವನು ಹಣಿಸುವುದು ನನ್ನ ಬಿರುದು.

ಅಲ್ಲೊಬ್ಬನಿದ್ದ ಕೀಟ ; ಇಲ್ಲೊಬ್ಬ ಪುಷ್ಪಕವಿ !
ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆಲ್ಲ
ಈ ಎರಡು ದಿಗ್ದಂತಿಗಳ ಹೆಗಲೆ ಆಧಾರ,
ಕೀಟೊ ಮೃತ ; ಅವನೇನು ಹೊರಲು ಬಲ್ಲ ?
ಎಲ್ಲ ಭಾರವು ಈಗ ನನ್ನ ಮೇಲೇ ಪೂರ್ತಿ,
ಅಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಕೀರ್ತಿ.

ನನ್ನ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನೆ ಲೀನ :
ಬೆಳಗು ಸಂಜೆಯ ವರೆಗು ನನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ತಾನ
ಮಿಡಿಯುವುದು ನನ್ನ ಎದೆವೀಣೆಯಲ್ಲಿ.
ಅದರ ಮಹಿಮೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನಾನೆ ತಲೆದೂಗುವೆನು,
ನೀವು ತಲೆಬಾಗುವುದು ಏನು ಹೆಚ್ಚು ?

ಆ ಕೋಮಲತೆಗಣ್ಣು ನಾನೆ ಬಂದಿ,
ನನ್ನ ಕಾವ್ಯಕೆ ನಾನೆ ಆದೆ ವಂದಿ !
ಉಳಿದೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿ ದುಷ್ಕವಿಗಳು ;
ಬಿಡುವಿಲ್ಲ ಆ ಕಂತೆಗಳನ್ನೋದಲು.
ಓದೆ ನಾಲಗೆಬೇನೆ,
ಕೇಳಿದರೆ ಕಿವಿಶೂಲೆ,
ಅವರ ಹೊಗಳಿಕೆ ಕೇಳಿ
ಎದೆ ಕಾದ ಬಾಣಲೆ !

ಹೂವಿನೊಲು ಮಿದು, ಬೆಣ್ಣೆಯಂತೆ ಹದ, ಅಂಥ ಪದ
ಮಧು ಬಂದು ಹರಿಯಬೇಕು,
ನನ್ನಂತೆ ಬರೆಯಬೇಕು !
ಮೇಲುತೆರೆಗಳ ಮೇಲೆ ರವಿಕಿರಣ ಕುಣಿವಂಥ
ಲಾಸ್ಯವನೆ ಬರೆಯಬೇಕು ;
ನನ್ನಂತೆ ಬರೆಯಬೇಕು !

ಗಹನ ವಿಸಿನವ ಮೊಲು ಅಗಾಧಸಾಗರದ ಮೊಲು
ಉತ್ತುಂಗ ಶಿಖರದಂತಿರುವ ಕಾವ್ಯ
ಕಾವ್ಯವೇ ? ಅದು ಭೂತಸಂತಾನ ; ಅದನಾಚಿ
ನೂಕು ; ಆ ಕವಿಗಳನು ತಳ್ಳಿ ಹೊರಗೆ ;
ತಲೆಬಾಗು ಪುಷ್ಪಕವಿ ಚರಣ ತಳಕೆ !

ಬಂದನಿಗೋ ಪುಷ್ಪಕವಿ,
ಹೇಳಿ ಪರಾಕು ;
(ನಾನೆ ಸ್ವಾಮಿ, ಆ ಕವಿ !)
ನನಗೆ ಪರಾಕು !
ಕನ್ನಡಕಿನ್ನೇನು ಬೇಕು !

ನಚೆದು ಬಂವ್ವೆದಾರಿ

ಭಾರತಕೂ ಈ ವಿಶ್ವಕು
ಸಕಲ ಚರಾಚರಕೂ
ಇವನೊಬ್ಬನೆ ಸಾಕು—ಎಂದರೆ—
ನಾನೊಬ್ಬನೆ ಸಾಕು.

ಜೈ, ಜೈ, ಜೈ ಪುಷ್ಪಕವಿ ;
(ನಾನೆ, ಸ್ವಾಮಿ, ಮಹಾಕವಿ !)
ಎಲ್ಲರೊಂದೆ ಬಾಯಿಯಿಂದ
ಹೊಗಳಿರಿ ನನ್ನ ;
ಬಂದನಿಗೋ ಕವಿಚಕ್ರಿ ;
ಎರಗಿರಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ !

ಇಂಡಿಯನ್ ರಿಪಬ್ಲಿಕ್

ನೀರೊ ನೆಳಲೋ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿದೆ ?
ಗಾರುಗಲ್ಲಿನ ದಾರಿಯು ;
ಬಿದ್ದ ಸಗ್ಗದ ಬೀಜವೆಲ್ಲವು
ಸುಟ್ಟು ಸಿಡಿಯುವ ಗೋರಿಯು.

ಆಸೆಮಲ್ಲಿಗೆ ಕನಸುಬಳ್ಳಿಗೆ
ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೊ ಆಸರೆ ;
ಉರಿವ ಬಾಣಲೆ ದೇಶ ; ಹುರಿದಿವೆ
ಹೂವು ಮಿಡಿ ಕುಡಿ ಚಿಗುರಲೆ.

ಮುಗಿಲ ತಾನರೆಜೇನುದೋಣೆಯ
ದೋಚುವೆದೆತಳಿ ಎಲ್ಲಿದೆ ?—
ಕೊಳೆಯ ತುಬ್ಬುವ ಕೆಸರಿಗುಬ್ಬುವ
ಕುರುಡು ಹುಳುಸೊಲ್ಲದೆ.

ದಾಸ್ಯದುರ್ದಿನದಲ್ಲಿ ದುಡುಕಿದ
ಧುಮುಕುಬೆಳಕೂ ಬತ್ತಿದೆ,
ಮಳೆಯ ಬಿಲ್ಲು ಹಡೆದ ನಭಮನ
ಬಂಜರಾಗಿದೆ, ಬಿಳಿಚಿದೆ.

ಬಿದ್ದ ಕಂಬನಿ ಕುದಿದು ಕರೆವುದು
ಮೋಡವಾಡುವ ನಾಡಿಗೆ ;
ನಿಂತ ನೆಲ ಕಲ್ಲಾಗಿ ಕಾದಿದೆ
ಯಾವ ಮನುಕುಲದೀಪಗೆ ?

ಸಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಇಂದು ಹೃದಯದೊಳಿಲ್ಲವೋ ಮುದ :
ಚುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟ ಬೆಲೂನ್‌ಗಳು,
ಲಾಭಲೋಭದ ಕಾಳನಾಗದ
ದಂತ ಮೂಡಿದ ಮನಗಳು !

ಹೊಲವ ಮೇಯುವ ಬೇಲಿ ಮುಂದಾ-
ಳುಗಳು ; ತೋಳನೆ ಕುರುಬನು ;
ಕುರಿಜನದ ಕಂಗುರುಡುಬಾಳಿಗೆ
ಕಾಲನೂ ಸಹ ಕರುಬನು.

ಆನೆಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ಮಸಗಿದೆ
ಸೊಳ್ಳೆ ಕೃತಿಯ ಸವಾರಿಯು ;
ನರಿಮನದ ಹಿಮ್ಮೇಳ ನೋಡಿದಿ,
ಅದಕೆ ಕೇಸರಿವಿಯು ;

ಮಸಕುಬಿಳಕಿನ ಗೋಡೆ ಮೇಗಡೆ
ನೆಳಲು ಥಕಥೈ ಕುಣಿವು ;
ಯಾವ ತಾಳವೋ ಲಯವೂ ಗತಿಯೋ
ಕುಣಿವುವೋ ದಣಿದಣಿವು.

ಎಲ್ಲೋ ಆಚೆಗೆ ದೂರತೀರಕೆ
ಮರಳುಕಾಡಿನ ತೀರಕೆ
ಮನವು ಬಾಯ್ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟು ನೆನೆವುದು
ಹೊಸಬದುಕು ಕಾಸಾರಕೆ.

ಹೊರಟ ಮಂದಿಯ ನೋಡು ದಿಬ್ಬಣ,
ಏನಿದುಲ್ಲಸದುಲ್ಲಣ :

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಜಯಜಯೆನುವ ಸಿಂಹಾಯಿ ಬಾಯಿಯು
ಬಿಲದೊಳೋ ಇಲಿ ಹೆಗ್ಗಣ !

ತ್ರಾಣಗುಂದಿದ ಕಾಲು ಕೊಳೆವೀ
ಕೆಸರ ಕುಣಿ ಸಾಕೆನುವುದು :
ಕನಸುನೂಲಿನ ತುಯ್ತು ತೀರಲು
ಬೀದಿಹೆಣ ಹಲ್ಲಿವುದು !

ಬಚ್ಚಲೆಲ್ಲಿದೆ ಹುಡುಕು ಮಗುವೆ,
ಗಟಾರಶೋಧನೆ ಮೊಗಸಲಿ ;
ಕೆಸರುಮೆತ್ತಿದ ಕೋಣಬಾಳಿನ
ಬಾಲ ಹಿಡಿದೋಡಾಡಿರಿ.

ದನಜನವೆ ಎಳ ಹಸುರುಹುಲ್ಲನು
ಹುಡುಕಿ ಹಾಯಿರಿ ತೋಪಿಗೆ ;
ಅಲ್ಲಿ ಹಸುಮೊಗ ನಗುವ ಹುಲಿಗಳು
ಇಹುವು ನಿಮ್ಮಯ ಕಾಪಿಗೆ.

ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವೆ ಸರಿ ಇದಣ್ಣಾ :
ಉರುಳುಕೊರಳ ವಿಹಾರಕೆ ;
ಸುಳ್ಳು ತಟವಟ ಲಂಚ ಲಂಪಟ-
ತನದ ಗಾಣದ ಭಾರಕೆ !

ಸಾಲದೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಪದ ?
ಅನ್ನವಿರೆ ಅದ ತಿನ್ನಲೂ,
ಇಲ್ಲದಿರೆ ಉಪವಾಸ ಸಾಯಲು
ಸತ್ತು ಸ್ವರ್ಗವನೇರಲೂ ?

ಸಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಬಿಳಿದೊಗಲ ಹುಲಿ ಇನ್ನೂ ಸುಳಿಯದು ;
ಕರಿದೊಗಲ ನರಭಕ್ಷಕ
ನಿಮ್ಮ ಬಣ್ಣದ ಅಣ್ಣತಮ್ಮನು,
ನಿಮಗವನೆ ಸಂರಕ್ಷಕ !

ಹಣದ ಮಹಲೇರುತ್ತಲಿದೆಯೆಗೊ :
ಹೆಣದ ಬಣಬೆ ಬುನಾದಿಗೆ ;
ಅಸ್ತಿಪಂಜರ ತಳಿರು ತೋರಣ
ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಆದಿಗೆ.

ಸಾಕು ಘೋಷಣೆ, ಕಂಠಶೋಷಣೆ,
ಮೆರವಣಿಗೆಯಾಡಂಬರ ;
ಕಾಯಲಾರದ ಕೈಗಳೆತ್ತಿದ
ಬಾವುಟದ ಹುಸಿ ಮುರ್ಘರ.

ಮುಚ್ಚಿ ಕಿರುಬಾಯ್ಬಂಕಸಾಲೆಯು,
ಗೈಮೆಚಿನ್ನ ಕೆ ಸರಿಸಮ
ಬರಲಿ ನುಡಿನಾಣ್ಯಗಳು ಪರಿಮಿತ ;
ಬೇಡ ಹೆಣನುಡಿಯುಬ್ಬರ.

ಹೊಲವೊ ಮನೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಯೋ ಚಾ-
ವಡಿಯೊ ಶಾಲೆಯೊ ನಡೆಯಿರಿ ;
ಸತತಕರ್ಮದ ಕುಲುಮೆಗಳಿಯಿರಿ,
ತನುಮನದ ಕೊಳೆ ಕಳೆಯಿರಿ.

ಇಲ್ಲಿ ಹಸುರಿನ ಹಸುಳೆ ಕಲ್ಲಿಗೆ
ಚೆಲ್ಲುತಿದೆ ಎದೆಯೊರತೆಯ ;

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಇಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮುಳ್ಳು ಕಂಟಿಗೆ
ಹಾಕಿ ನಿಂತಿದೆ ಮಾಲೆಯು.

ಜಳ್ಳುಬಗೆ ಹೊರೆ ಹೇರಿ ಮುಗ್ಗಿವೆ,
ಒಂದೊ ಎರಡೋ ಕಾಳ್ಳಳು ;
ಬಲಿತ ಕಳೆಗಳ ನಡುವೆ ತಗ್ಗಿವೆ
ಒಂದೆರಡು ಮೊಳೆನನೆಗಳು.

ಅದರೂ ಓ ಗೆಳೆಯ, ಇಲ್ಲಿದೆ
ಆಸೆ ಕೊನೆಯವ ತೋಟವು ;
ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳಿನ ತಳದಿ ಮಣ್ಣಿದೆ,
ಚಿಮ್ಮು ಚಿಲುಮೆಗಳಾಟವು.

ಉರಿವ ಬಾನಿನ ಕಣ್ಣು ತಣೆಯದೆ,
ತುಳುಕದೇ ಕಂಬನಿವಳೆ ?
ಬಣಗುತೊರೆಯದೆ ಹಿಂಡಿ ಹರಿಯದೆ
ಬಾರದೇ ಹೊಸ ಹೊಂಬೆಳೆ ?

ಕಲ್ಲ ಬಿರುಕಿನ ಹರಕು ಬಾಯಿಯು
ಅರಚುತ್ತಿದೆ ಹೊಸ ಸಸಿಗಳ,
ಹಬ್ಬದಿ ಹೆಗ್ಗುರಿಯ ಮರಿಗಳು
ಬಡಿಯುತ್ತಿವೆ ಗರಿಗರಿಗಳ.

ಗಾಂಧಿಪಥ ಧ್ರುವತಾರೆ ತೋಳಗಿದೆ ;
ಕಾಂಬ ಕಣ್ಣಳು ಬಾರವೆ ?
ಬೋನು ಪಂಜರ ಕುಹರ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ
ಬಿಟ್ಟು ಬಾರವೆ ಬಯಲಿಗೆ ?

ಹಗೆಯು ಹಾಲಾಹಲವು !

ಬಾಳ ಹಗೆ ಹಗೆತನವು; ಅದರ ಅಸ್ಥಿರ ಅಸ್ತಿ-
ವಾರವೇ ನವಯುಗದ ಭವ್ಯಭವನಕೆ? ಬುದ್ಧಿ
ಅಧ್ರುವದ ಗವಿಯೊಳಿದೆ, ಧ್ರುವದ ಭವಿ, ಹಾ, ಸಿದ್ಧಿ !
ಹುರಿದ ಬಿತ್ತವನೆತ್ತಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಲಿ ಸ್ವಸ್ತಿ
ಎಂದು ಪೆಟ್ಟೋಲ ಸುರಿದೆಲೆಲೆ ಗಿಡವಾಗಿ ನಳ
ನಳಿಸಿ ಬೆಳೆ ಮರವಾಗಿ ಎನುವೆ ಗೆಳೆಯನೆ! ನಿಂದೆ
ಕಟಕಿ ಮೂದಲಿಕೆಗಳ ಕಣಿಗೆ ಪಡಿಗಣೆ ಬಂದೆ
ಬಹುದು: ಅಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಸ್ತ್ರ; ಗರಳಕೆ ಗರಳ!
ಗುರಿಯೆ? ಗುರಿ ಸರಿ, ಹಿರಿದು: ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಸಫಲ
ಸಮತಿ, ಮನಮನದ ಮರುಧರೆಗೆ ಸುರಗಂಗೆಯನೆ
ತರುವ ಭಾಗೀರಥ್ಯ. ಅದಕೆ ಒಬ್ಬಗೆಯ ಬಲ
ಅರಳಜೀಕಿಬ್ಬಗೆಯ ಗೊಬ್ಬರದಿ; ನಿನ್ನ ಭಲ
ಒಲವಿನಸಿಧಾರಾವ್ರತಕ್ಕೆ ಬರೆ ಇದೆ ಗೆಲುವು.
ಒಲವೆ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸುಧೆ, ಹಗೆಯೆ ಹಾಲಾಹಲವು !

ನನ್ನ ಅವತಾರ

ರಾಮನ ಬಳಿ ಇದ್ದೆ ನಾನು : ಕಂಡೆ ಕೋದಂಡದೋರ್ವಂಡ ಬಲ
ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆಯೇ ಮೊಳೆತು ಬೆಳೆದ ರೀತಿಯ.
ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಅವನು ಕೂಡ ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದ, ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ,
ಚಂದ್ರನನ್ನು ತಾ ಎಂದು ತಾರುಮಾರು ತೊದಲುತಿದ್ದ;
ಹೀಗೆ ಇರಲು ದೇವತ್ವದ ತರಿಸಲಿಟಿತುದಿಯನೇರಿ ಅವನ ಮನ
ಮುಗಲ ಚುಚ್ಚಿ ಮುಂದುವರಿದ ಆ ಮಹಾಪ್ರತೀತಿಯ
ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡೆನಯ್ಯ ; ಹೂಗಳಲೆನಲು ಆಡಲಿಲ್ಲ ಈ ನನ್ನ ನಾಲಗೆ.
ಉಳಿದೆ ನಾನು ಆಗಲೂ ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಳೆವೊಲು.

ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಗೋಕುಲದಲಿ ನಾನು ಕೂಡ ಬೆಣ್ಣೆ ಕದ್ದು
ಗೋಪಿಕೆಯರ ಸೆರಗ ಹಿಡಿದು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ನಿತ್ಯವೂ—
ಅದರೊಳೇನೊ ನಾನೆ ಅವನಿಗಿಂತ ಮೇಲು, ಸತ್ಯವು !
ಅವನೊ ಯೋಗರಾಜನಾದ, ದೊಂಬ ಸುರಿದ ನೀರಿನಿಂದ
ಮಾವಿನೋಟಿ ಚಿಗಿಯುವಂತೆ ಚಿಗಿತ,
ಅಬ್ಬ ಏನಚ್ಚರಿ ! ಮುಗಿಲಿಗೊಂದೆ ನೆಗೆತ !
ತಿಳಿಯದ ಮನ ತುಯ್ಯುತಿರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲು, ಅಲ್ಲಿ ತಲೆ,
ಅದಕೂ ಆಚೆ ನೋಟ ;
ಅಹಾ ಅದೆಂಥ ಆಟ !
ನಾನೊ ಸಣ್ಣ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಕೆಸರ ನಡುವೆ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿ
ಪಾಚಿ ಕಟ್ಟಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆ, ಭೋಗರಾಜ, ರೋಗರಾಜ,— ಈಗಿನಂತೆ
ಆಗಲೂ.

ಬುದ್ಧನ ಖಾಸಾ ಶಿಷ್ಯ ಯಾರೆಂಬಿರಿ, ನಾನೆ ನಾನು !
' ಬುದ್ಧಂ ಶರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಧರ್ಮಂ ಶರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ',
ಎಂದು ಒರಲಿ ನಡೆದರಲ್ಲ ಅವರ ಮುಂದಾಳೆ ನಾನು :

ಹುಟ್ಟಿಗಿಂತ ಮುನ್ನವೇ ರಾಜತ್ವವ ಬಿಟ್ಟವನು,
ಬೋಧಿವೃಕ್ಷದಡಿಯೆ ಒಮ್ಮೆ ಮೂಗು ಮುಚ್ಚಿ ನೆಟ್ಟವನು,
ನಾನು ಕೂಡ ಹೆಂಡತಿಮಕ್ಕಳನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟವನು,
ಅವನ ಹಾಗೆ—

ಅವನೊ ಬುದ್ಧ ಸಿದ್ಧ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಎದ್ದಿದ್ದ:
ಅವನ ಮುಖದ ಕಾಂತಿಯೇನು, ಉಗುವ ಆ ಪ್ರಶಾಂತಿಯೇನು !
ಕೆಂಡದ ಬಳಿ ಇದ್ದು ಕೂಡ ಈ ಇವ್ದಲು ಇತ್ತು ಹಾಗೆ—
ಆಗ ಈಗಿನಂತೆಯೇ ಹೊತ್ತದೇ ಉರಿಯದೆ.

ಗಾಂಧಿ ಬಂದ. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಮೊದಲು ಬಂದ ಭೂಪನು
ನಾನೆ. ಅವನ ಕೊರಳಿಗೇರಿದಂಥ ಮೊದಲ ಹಾರವು
ನನ್ನದೇ. ಖಾದಿಯುಡಿರಿ ಎಂದನೋ ಇಲ್ಲವೋ
ಖಾದಿ ತೊಟ್ಟು ಧೀರ ನಾನು ! ರಾಟೆ ಹಿಡಿದು ನೂತನಯ್ಯ,
ಅದರೊಳಿಲ್ಲ ಸಂಶಯ. ಹಾಗು ಹೀಗು ಜೈಲಿಗೂ
ನುಸುಳಿ ಹೋದೆ ಸಿಶ್ಚಯ. ' ಗಾಂಧಿಗೆ ಜೈ, ಗಾಂಧಿಗೆ ಜೈ '
ಕೊರಳು ಬಿರಿನತನಕವೂ ಕಿರಲದೆ ನಾ ಇಷ್ಟು ದಿನ ;
ಈಗ ಹೋದನವನು. ನಾನು ಮಾಡಲೇನೂ ತಿಳಿಯದು !
ಅವನು ಒಂದು ಸಲವೂ ಏನೂ ಮಾಂಸ ತಿಂದು ಅತ್ತನು ;
ದಿನದಿನವೂ ಅದನೆ ತಿಂದು ಅನುಗಾಲವು ಅಳುವೆ ನಾನು !
ಒಂದು ಸಲವೂ ಏನೂ ಅವನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಅಳಲಿದ ;
ನನಗೊ ದಿನಾ ಅದೇ ಕೆಲಸ, ಅದೇ ಅಳಲು ಪ್ರತಿದಿನ.
ಅವನೋ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ; ಅರಳಲಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಮನ.
ನಾನು ಅವನು ಒಂದೆ ಲೋಹ,
ಕಬ್ಬಿಣ-ಕರಿ-ಕಬ್ಬಿಣ.
ಯಾವ ರಸವು ಸೋಂಕಿತವನ ?
ಯಾವ ಬಿಂಕಿ ತಾಕಿತವನ ?

ಸಾಯುವಾಗ ಎಂಥ ಗಟ್ಟಿ ಚಿನ್ನವಾಗಿ ಸಾಗಿದ !
ನಾನು ಮಾತ್ರ ಆಗ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈಗಲೂ ;
ಆರೆಂದರೆ ಹಿಗ್ಗಲಿಲ್ಲ, ಮೂರೆಂದರೆ ಕುಗ್ಗಲಿಲ್ಲ :
ನಾನಚ್ಯುತ, ನಾ ನಿರ್ಜರ, ನಾನೆ ಅದ್ವಿತೀಯ ;
ಒಂದೆ ರೀತಿ, ಒಂದೆ ನೀತಿ, ಒಂದೆ ಸಮ, ನೆಲಮಟ್ಟ—
ಅರಿತಿರೇನು ನೀವು ನನ್ನ ಹೆಬ್ಬಾಳಿನ ಗುಟ್ಟು !

ನಾಗರಿಕತೆ

ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕತೆ ಹಿರಿದು, ಬಲು ಹಿರಿದು :
ಒಡಕು ಮಡಕೆಗೆ ತುಂಬುತಿರುವ ಬಣ್ಣದ ನೀರು,
ನೀರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸೊಗಸು ; ಅಲ್ಲಿ ಮಳೆಬಿಲ್ಲುಗಳ
ಜಲ್ಲಿ ; ಮಿಂಚಿನ ಬಳ್ಳಿ ಕತ್ತಲೊಡನುಯ್ಯಾಲೆ-
ಯಾಡುತ್ತಿದೆ ; ತಳದ ಹಾಲಾಹಲದ ಮೇಲಮ್ಮತ
ಬುರುಗು : ಓ, ಇದೊ ನೋಡು ಮಡಕೆ ಬರಿದೋ ಬರಿದು.

ಕರಗಿ ಕಾರ್ಮುಗಿಲು ಧುಮುಕುತ್ತಲಿದೆ ತೊರೆ ಶಿಖರ-
ದೇರಿಂದ ಕೆಳನಾಡು ಬಾಯ್ದೆರೆದು ಸುಯ್ಯುವೆಡೆ,
ಬಂಡೆಬಂಡೆಯ ಜಾರುಗುಪ್ಪೆಯಲಿ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ
ದಡದಡಕೆ ನಗುನಲವು ಬೆಳೆಕಳೆಯ ಉಲ್ಲಾಸ
ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಬಂತಿದೋ ಬಯಲು, ಆ ಅದೆ ಕಡಲು !
ನಡುವೆ ಕುದಿ ಮರಳು ಬಾಯ್ದೆರೆದು ಬುಸುಗುಟ್ಟಿ ಬರೆ
ಇಳಿಯಿತಹ ಜೀವನಾಧರವೆ ರಸಾತಳಕೆ.

ಸಂಜೆ ತಂಗಾಳಿ ಬಂದಾಡುತ್ತಿರೆ ಮೈಯೆಲ್ಲ
ಮುಳ್ಳುಮುಳ್ಳಾಗಿ ಥಳಥಳಿಸ ತಂಗೊಳದ ಬಳಿ
ಕಲಕಲ ನಿನಾದರಸತಂದ್ರಿಯಲಿ ಮೈಮರೆತು
ಪಶ್ಚಿಮಾಂಬರದರುಣ ರಾಗರಥದಲಿ ಕುಳಿತು
ಗಂಧರ್ವಲೋಕ ಕಿನ್ನರಿಯ ನೂಪುರಪುರದ
ಬೀದಿಯಲಿ ಬೀದಿವರಿದಿರೆ ಕನಸು ಕಸದೊಳೂ
ರಸವ ಹಿಳಿದುಂಬೆನೆಂಬನು ನಮ್ಮ ತರುಣ ಕವಿ ;
ನಂಬುವೆವೋ ? ಅಗೊ ಹಸಿವೆ ದಾರ ಜಗ್ಗುತ್ತಲಿದೆ ;
ಇಳಿಯುತ್ತಿದೆ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮುಗಿಲಿಂದ ನೆಲದ ಕಡೆ

ಗಾಳಿ ಪಟ. ಮನೆಗೆ ಬಂದೊರಗುವನು ಹುಳುಹಿಡಿದ
ಜಂತಿಯುಡಿ; ಕಮಟು ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಸೊಳ್ಳೆಯುಲಿ!

ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ವೇದವೂ ಕಾಣದತಿಗೂಢ
ತತ್ತ್ವಗಳ ಹೊನ್ನ ಬಲೆ ಬೀಸುವನು ವಕ್ತಾರ;
ವೇದಿಕೆಯನಿಳಿದು ರೂಪಾಯಿ ಆಣೆ ಕಾಸುಗಳ
ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆದುವನು; ಒಳಗೆ ಹುಳುಹಿಡಿದಂಥ
ಮರದ ಹೊರತೊಗಟಿ ಹಸುರೇ ಹಸುರು, ನೋಟಕ್ಕೆ
ತಂಪು, ಬಲುಸೊಂಪು; ನೆಗಡಿಯಾದವನೊಬ್ಬ
ಬಚ್ಚಲಿನ ಬಳಿ ಕೂಡ ಕೂತು ತೂಕಡಿಸುತ್ತ
ಕಂಪುಗಳ ಕನಸಿನೇಣಿಯನ್ನೇರಿ ಮೇಲೇರಿ
ನಕ್ಷತ್ರ ಕುಸುಮಗಳ ಬಳಿಯೆ ಮರಿದುಂಬಿಯೋ
ಅರಗಿಳಿಯೆ ಆಗಿ ಆಡಲುಬಹುದು; ಮಳೆಬಿಲ್ಲಿ-
ನಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡುತ್ತ ಗುಡುಗುಸಿಡಿಲಿನ ರಭಸ
ಸುಳ್ಳುಸುಳ್ಳೇ ಎಂದು ಮೈಮರೆತು ಇರಬಹುದು.

ಹುಲಿ ಚಿರತೆ ಪೊದೆಯಲ್ಲಿ; ಚಗರೆಕಡವೆಗಳಾಟ
ಬಯಲಲ್ಲಿ; ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಬಂದು ತೊರೆಯ ಬಳಿ
ಕೊಳೆವ ಮಾಂಸದ ರಾಶಿ. ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣ-
ದಂಥ ಹೊಂಬೆಳಕು ಕುಡಿ ಕುಣಿವ ಹಣತೆಗಳಗೋ
ಮುಂದಿನ ಚರಂಡಿ ಬಳಿ ಆಡುತ್ತಿವೆ; ಬಿರುಗಾಳಿ
ಬೀಸಿ ಬರೆ ಬೆಳಕು ಅರಲು ಕಾಲ ಬೇಕೆಷ್ಟು?
ಬಳಿಕ ಬರಿ ಹಣತೆಗಳು, ಬರಿ ಮಣ್ಣು ಭಣಿತಗಳು!—
ಆ ಬಳಿಕ ಅರಿಹೋದಂಥ ಬೆಳಕಿನ ಕನಸು
ಆಗಾಗ; ಅವರ ಬಣ್ಣನೆ ಕ್ರಾಂತಿ; ಅದರ
ಚಿಂತನೆ ಯೋಗ; ಅದು ಇದೆ ಇಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ
ಇದರಲ್ಲಿ ಎಂಬಾತ್ಮವಂಚನೆಯ ಭೋಗ.

ಭೋರ್ಗರಿಯುತಿರೆ ಕಡಲು ಮರೆತದನು ಮರಳಲ್ಲಿ
 ಕಟ್ಟಿ ಮನೆಕೋಟೆಗಳ, ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟುಗು ಕೂಡ
 ಇಟ್ಟು ಕಾವಲ ನನ್ನ ಮನೆ ಇಲ್ಲಿ ಗೆರೆಯಿಾಜೆ
 ಅವರಾಜೆ ನಿನ್ನ ಮನೆ ಎನ್ನುವುದು ; ಆ ಆಚೆ
 ತನ್ನದಾದರೆ ಮೇಲೊ ಏನೊ ಎಂಬೆಯಾಸೆ
 ಕುದಿಸ ನೆತ್ತರ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣವನೊ ಗುಂಡನೋ
 ಬಾಂಬನೋ ಎಚ್ಚು ಹುಚ್ಚಾಡುವುದು ; ಈ ಆಟ
 ನೋಟಕ್ಕೆ ಸೊಗಸುವುದು ; ನೆತ್ತರಿನ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ
 ಕೊಚ್ಚಿದೋದರೆ ತಾನೆ ಏನು ಮನೆ ಮಠ ಕೋಟೆ ?
 ಕಡಲಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯುವುದು, ಆ ದಿಗಂತದ ಹುಲುಸು
 ಮೊಲದಿ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಜಗಳು ಮೊಳೆಮೊಳೆಯುವುವು ;
 ಈ ಇಲ್ಲಿ ಸುರಿದ ನೆತ್ತರ ಲೀಲೆ ಕಡಲ ಕೈ
 ಒರಸುವುದು ; ಮತ್ತೆ ಮರಳಲಿ ಮನೆಗಳೇಳುವುವು,
 ಬೀಳುವುವು ; ನಲವೊಲವು ನಗು ಸರಸ ಪರಿಹಾಸ
 ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಾಲೆಯಾಡುವುವು ; ಮತ್ತೆ ಮೊರೆದೇಳುವುದು
 ಹೆಮ್ಮಾರಿಗೌತಣವನಿಕ್ಕಿ ನೆಕ್ಕುವ ಚಸಲ.

ದಿಟವಯ್ಯ, ನಿಜ ಮಾತು ; ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆಯ
 ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಉಲ್ಲಾಸಕರ : ಬರೆದು ಮೊದಲ ಅಕಾರ
 ಅದನೆ ಅಳಿಸುವುದು ಮತ್ತದನೆ ಬರೆವುದು ಹೀಗೆ
 ನಮ್ಮ ಗತಿ ಪ್ರಗತಿ ; ಮುಂದಕೊಂದಡಿಯಿಟ್ಟು
 ಹಿಂದಕೊಂದಡಿಯಿಡುವ ಮನದ ಸಮತೂಕವಿದು.
 ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಮುಳ್ಳುನೆಲದಿ ಈ ಎಳಗರಿಕೆ
 ಎತ್ತಿ ತಲೆಯನು ಗಾಳಿಗೊಲೆವ ಮೊದಲೇ ತುತ್ತ
 ಒತ್ತೊತ್ತಿ ಬರುವ ಕತ್ತಿಗೆ ; ಕೋಡುಗಲ್ಲರಡು—
 ಒಂದನಡರುತ್ತಲಿನ್ನೊಂದನೇ ಕೋರುವುದು ;

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ನಡುವೆ ನೀಡಿದ ಮಹಾಕಂದರದ ದೈಯ್ಯಮ್ಮೆ
ನೋಡುವುದು ; ನೋಡಿ ಹಾಡುವುದು ; ಅದನೆಂತಾರೆ
ಕೂಡಿಸುವೆನೆಂಬಚಿಂತ್ಯದ ಚಿಂತೆ ಚಿತೆಯಲ್ಲಿ
ಉರಿದು ಹೋಗುವ ಗಂಧಹೀನ ಕೊರಡೀ ಬರಡು
ಬಾಳು. ಉಂಟೆ ಹೇಳಿರಿ ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆಗು ಮಿಗಿಲು ?

ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಹಾಡು

ಇಂದು ಕೂಡ ಆಗದೆ,
ಕನ್ನಡವೊಂದಾಗದೆ ?
ಭೇದದ ಹುಳಿ ನೀಗದೇ,
ಕಾಯಿಮನ ಮಾಗದೇ,
ಒಮ್ಮತದೊಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಫಲ
ನಮ್ಮ ಬಾಳ್ವೆ ಬಾಗದೆ ?
ಆಗದೇ, ಹೋಗದೇ ?
ಕನ್ನಡವೊಂದಾಗದೆ ?

ಎಂಥ ಕನಸು ಕೋರಯ್ಸಿತು ಅಂದು ನಮ್ಮ ಮನದಲಿ,
ದಾಸ್ಯದ ದುರ್ದಿನದಲಿ :
ಕಾರ್ನೋಡದ ಮೊಟ್ಟೆಯೊಡೆದದೆಂಥ ಮಿಂಚು ಚಿಗಿಯಿತು,
ಮನಮನಕೂ ನೆಗೆಯಿತು !
ಒಂದಾಗಲು, ಮುಂದಾಗಲು ತುಡಿದು, ತೋಳ ಚಾಚಿ, ನಕ್ಕು
ನುಡಿದು ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಕನ್ನಡನುಡಿ ಮಕ್ಕಳು ;
ಕಾವೇರಿ ಅತ್ತ ಕೃಷ್ಣೆಯೆಡೆಗೆ ಕೈಯ ಚಾಚಿ,
ಆ ಅರಬ್ಬಿಕಡಲ ರುದ್ರಗೀತ ತಬ್ಬಿ ಬಾಚಿ,
ನಿಂತ ನೆಲವೆ ಕೆರಳಿ ಅರಳಿ ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ
ಸುಖಶಾಂತಿಯ ಮುನ್ನಡೆನುಡಿ ಗೋಪುರ ತಲೆತೂಗಿ—
ಅಹಾ, ಅಂಥ ಬಸಿರಿಮುಗಿಲೆ ಚೆದರಿ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿ
ಬಂಜೆ ನಾಡು ಕಾಯುತ್ತಿದೆ ಹೊಸಬೀಸಗೆ ತಾಗಿ.

ನಮ್ಮ ಕನಸುಸಸಿಯ ಬೇರ ಕಡೆವ ಹುಳುಗಳೆಲ್ಲಿ ?
ನಮ್ಮ ಜೀವರಸದ ಹೊನಲ ಕುಡಿನ ಕಟುಕರೆಲ್ಲಿ ?

ನಾಲಗೆಯಲಿ ಕನ್ನಡಜೀನುಗುವ ಗರಳಚಿತ್ತರ,
ಕನ್ನಡದೆದಿಶೂಲವಾಗಿ ನಿಂತ ಮದೋನ್ಮತ್ತರ
ಹುಡುಕು ಕೊಳ್ಳಿ ಹಿಡಿದು, ಸುಡು ಕಚ್ಚಿ ಬರುವ ಕಣಜವ,
ಮನೆಯೊಳಗೇ ಮರಸುನಿಂತ ಚುಚ್ಚುಹಗೆಯ ಬೀಜವ.

ನಾಯಕಕವಿಗಣದ ಕುಚೇಷ್ಟೆಗಳ ಮೂಕಗುದ್ದು
ಸೇವಿಸಿನ್ನು, ನಮ್ಮೊಳಗಿದೆ ಎನ್ನಿ ಅದಕೆ ಮದ್ದು :
ಸಮಭಾವದ ನೇಗಿಲ ಹಿಡಿದುತ್ತು ಹರಗಿ ಬನ್ನಿ,
ಪಂಪರನ್ನ ರೆದೆಯ ಸುಧೆಯನೆತ್ತಿಮೊಗೆದು ತನ್ನಿ ;
ಕನ್ನಡ ನವತರುಣಗಣದ ಕಂಠ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ—
ಕನ್ನಡನವಧರ್ಮವಾಣಿ ಎದೆತಳಕ್ಕೆ ನಾಟಿ—
ಮೊಳಗಲಿ ಮೊಸಗನ್ನಡತನ ನೀರಧೀರ ಧಾಟಿ :

ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಕನ್ನಡ,
ಎಲ್ಲ ಜನದ ಕನ್ನಡ :
ಈರ, ಬೋರ, ಭಟ್ಟ, ಶೆಟ್ಟ,
ಕಾಲಿಗಾರ, ರೈತರ ;
ಸುಸಂಸ್ಕೃತರ, ಅಸಂಸ್ಕೃತರ,
ಮಾನ್ಯರ, ಸಾಮಾನ್ಯರ ;
ಈ ನೆಲ ಈ ನುಡಿ ನುಡಿಸುವ
ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಬಾಯಿಯೂ ;
ಮಾಗಲೆಂದು ಕಾದಿರುವೀ
ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಕಾಯಿಯೂ
ಕನ್ನಡವೋ ಕನ್ನಡ.

ನಮ್ಮ ಉಸುರು, ನಮ್ಮ ಕಸುವು ಕನ್ನಡ ;
ನಮ್ಮ ಹೆಸರು, ನಮ್ಮ ಕಸುಬು ಕನ್ನಡ—

ಸಜೆದು ಬಂಪೆ ಪಾಂ

ಕನ್ನಡವಿದು ಕನ್ನಡ,—

ಬನ್ನಿ ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ;

ಒಂದಾಗುವ ಎಂದೆದ್ದರೆ ತಡೆನ ಬಂಟರೆಲ್ಲಿ ?

ಕನ್ನಡಜನ ಕನಿದೆದ್ದರೆ ಸಿಲುವ ಗಂಡರೆಲ್ಲಿ ?

ಆಗುತಲಿದೆ, ಆಗಿದೆ—ಅಗೋ

ಕನ್ನಡವೊಂದು :

ಬನ್ನಿ ರಣ್ಣ ತಮ್ಮ ಎಂದು

ಎದೆಯೆ ಕೂಗುವಂದು ;

ಮಾತು ಸಾಕು, ಅರ್ಥವಾಗುವ

ಮತಿಯ ಬಿಂದು ಬಿಂದು

ಬಿದ್ದರೊಂದು ಬಹರು ನೂರು

ಲಕ್ಷ ಹಿಂದು ಮುಂದು.

ನಾನಲ್ಲ ಬೇರೆ

ನಾನಲ್ಲ ಬೇರೆ, ನೀವಲ್ಲ ಬೇರೆ—

ಬೇರೊಂದೆ ; ಕೊಂಬೆ ಕೊಂಬೆ,

ನೂರೊಂದು ಟೊಂಗರೆಂಬೆ ;

ಗೆಲ್ಲು ಗೆಲ್ಲು ಎಲೆ ಎಲೆಯೂ ಚಂದ,

ಟೆಸಳು ಎಸಳು ಕುಡಿ ಮಿಡಿ ಬಿಸವಂದ ;

ಒಂದೇ ಶ್ರುತಿ, ನೂರೊಂದಿದೆ ಛಂದ :

ಇದು ಮೃದು, ಅದು ಅಹ, ಕಠೋರಬಂಧ—

ಮನುಕುಲ ಅಗಾಧಮಾಕಂದ,

ನಾನೊಂದು ಹೂವು ಸ್ವಚ್ಛಂದ !

ಸಿಮ್ಮಿಂದ ನನ್ನ ಆನಂದ ;

ಸಿಮಗಾಗಿ ನನ್ನ ಈ ಗಂಧ.

ಬರುವಂಥ ಹಣ್ಣಿಗಾಗಿ

ನಾವೆಲ್ಲ ನೋಂತು ಬೀಗಿ,

ಕಾಯೋಣ ಬಿಸಿಲು ಬೇಗಿ,

ವಾಯೋಣ ಬೆಳ್ಳಿಮಳೆಗೆ—

—ನಾನಲ್ಲ ಬೇರೆ, ನೀವಲ್ಲ ಬೇರೆ !

ಹೊಸ ಗಾಳಿ

ಎತ್ತುತಿದೆ ಮನವ ಮತ್ತೂ ಮತ್ತೂ ಹೊಸ ಗಾಳಿ :
ಹಾಯಿ ಪಟಪಟಿಸುತಿದೆ ; ಕೂವೆನುರ ಬಿಲ್ಲಾಗಿ
ಬಾಗುತಿದೆ ; ನೀಲಸಾಗರದ ತುಂಗತರಂಗ
‘ ಅತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದ ಶಾಂಗುಲ ’ ; ಜಲದ ಉದ್ವಿಗ್ನ
ಉಸಿರು ಬುಸುಗುಟ್ಟುತಿದೆ ; ಮೊಗಬಿಗಿದ ಕಾಮುಗಿಲು
ಹುಬ್ಬುಗಂಟೆಕ್ಕುತಿದೆ ; ಕಡಲ ಕಾಕಸಮೂಹ
ಸೊಕ್ಕಿ ಕಾಕಾ ಎಂದು ಪಟದ ಕಣ್ಣೆಯ ಕಣ್ಣು
ಕುಕ್ಕುತಿದೆ—ಹೂವು ಬಿತ್ತೋ ಬಿತ್ತು, ಅಗಸದ
ಮುತ್ತು, ಸವಿಮುತ್ತು—ಉದ್ದಂಡ ಬಂಡೆಯ ಚಂಡೆ
ಬಾರಿಸುತ್ತಿದೆ ಸುತ್ತುಮುತ್ತು, ಅಬ್ಬರತಾಳ
ಹಾಕಿ ಹೋಯೆಂದು ಭೋಯೆಂದು ಹೊಯ್ದಾಡುವೆ
ಹೆದ್ದೆರೆಯ ಹೆಗಲಿನುದ್ವಿಗ್ನ ಮಕ್ಕಳು, ಅಹಾ,
ನೀರಕನ್ಯೆಯರು, ಜಲದೇವಕನ್ಯೆಯರು ; ಅಲ-
ಕಾಳಿಕಾಳಿಮೆ ಬೆರೆತ ನೊರೆಯ ಕುಕ್ಕುದಿಯಲ್ಲಿ
ಉಕ್ಕುತಿದೆ ತಳದ ತಳವೂರಿದುರಿನಗೆ ; ಮೇಲೆ
ಮುಗಿಲ ಗುಮ್ಮನ ಮುಸುಕನಗಗೊ ನಸುವೇ ಸರಿಸಿ
ನೋಡುವರು ನಕ್ಷತ್ರಕನ್ಯೆಯರು ; ಕಡಲಾಚೆ
ಕೂಗಿ ಕರೆವರು ನೀಲಮಂಚಕ್ಕೆ : ಬಾ-ಅಣ್ಣ,
ಬಾ ತಮ್ಮ ! ಹರಿಯಿತೇ ಪಟ ? ಅಹಹ, ಕೂವೆನುರ
ಮುರಿಯಿತೇ ? ಕೈತಟ್ಟಿ ನಕ್ಕವೇ ದಿಕ್ತಟ ?
ಅಂಜಲೇತಕೆ—ಸಾವು ಬದುಕಿಗಿಂತಲು ಬೀಳೆ ?

ಮೊನ್ನೆ ಹೇಗಿತ್ತು ಈ ಪಟ ? ಮುದುರಿ ಜೋತಾಡಿ
 ಗಾಳಿಯೊದದ ಬೆಲೂಸಿನ ಸುಕ್ಕುಸೋಬಾನೆ
 ಮುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು ; ಹೆಣಬಟ್ಟೆ ಮುಪ್ಪುರಿಸುತ್ತಿ
 ನಾರಿತ್ತು ; ಬೈಲ ಬೆಚ್ಚಿನ ತಲೆಯ ರೂನಾಲು
 ಕಾಗೆ ಹಿಕ್ಕೆಯ ಕುಕ್ಕೆಯಾಗಿ ಬಿಕ್ಕುತ್ತಲಿತ್ತು.
 ಇಂದಹೋ ಹೊಸಗಾಳಿ ಬಿತ್ತುತಿದೆ ತಿರುದಿಯ ;
 ಉರಿದು ಹಣ್ಣಾಗಿಹುದು ಕೆಂಡ ; ಉಬ್ಬಿದೆ ಹಾಯಿ.
 ಅಬ್ಬಬ್ಬ ಎಂದು ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಗಿ ಆಕಾಶ
 ನೆಲವು ಕಡಲೂ ದಿಗ್ವಿಗಂತ ಕಂಭಿಸಿ ನಿಂತು
 ಕ್ರೋಶಕ್ರೋಶಗಲಾಚೆ ಮೂಕ ಕೋಕಿಲ ಕಂಠ
 ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಲಿದೆ. ಬಾ, ಬಾರೊ ಈ ಎಡೆಗೆ ;
 ಕೆಸರು ಗುಮ್ಮಿಯ ಕೊಳಚೆಬಾಳು ಬೇಡೋ ಬೇಡ.
 ಮಲಗಿದರು ಸರಿಯೆ ಶರನಿಧಿಯ ತಳತಲ್ಲದಲಿ
 ನಡೆದು ಬಿಡು ಸತತಸಂಚಾರಸಂಕಲ್ಪದಲಿ.

ಮದಗಜ

“ ಬೇಸ, ಮಗೂ, ಮದವಾರಣಮನ ; ಕ್ಷಣ
ವಿನೋದವಲ್ಲೀ ಜೀವನ :
ಮಾರಿಮಸಣಿ ಶಿವ ನಿರ್ಮಾಕಾರಭರ
ವನಸಂಚಾರ ಚಿರಂತನ.

“ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ತಿವಿವಂಕುಶ ಕಶೆ,
ಚಿರಾನುಭವಿ ಮಾವಟಗ.
ಬೆಟ್ಟತಪ್ಪಲಿಗೆ ದರೀಕುಹರಕೆ
ಹೋಗುವಾಸೆ ಮೋಘ !

“ ನಿಲ್ಲು ಇಲ್ಲೆ ಈ ಹಿಂಡಿನಲ್ಲಿ ; ಅದು
ಎಂತೂ ಅಂತೆ ಸಾಗು ;
ಹೊಸ ಸಂಧ ತೊಟ್ಟೆ ನೀ ಕೆಟ್ಟೆ ; ಲೋಕ ತಾ
ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸಾಗು.”

“ ಕಾಣನಿಲ್ಲಿ ಮಾವಟಗ, ಅಂಕುಶ
ಎಲ್ಲಿದೆ ? ನಾ ನಿಶ್ಯಂಕ ;
ಸೊಂಡಿಲೆತ್ತಿ ಕಾಲಿಟ್ಟರೆ ಪುಡಿ ಪುಡಿ
ನಿರಾಯಾಸ ಆತಂಕ.

“ ಹೆಜ್ಜೆ ಮೂಡದುದು ಇದೆ ಕನಸಿನ ಮಧು
ಸುರಿವ ವೀರಪಂಥ ;
ಇದೇ ಗಳಿಗೆ ನಾ ನಡೆದಿನಲ್ಲಿಗೇ,
ಒದರಬೇಡ ವ್ಯರ್ಥ.

ಸಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

“ ಬಾಳೆತೋಟ ತೋಳಾಡಿಸಿ ತೂಗಿದೆ,
ಕಬ್ಬಿನ ಹೊಲ ತುಟಿ ಮಾಗಿದೆ ;
ಅಬ್ಬಿಯ ಬಳಿ ಮೈಯುಬ್ಬಿದೆ ಗುಬ್ಬಿ,
ಪಾರಿವಾಳ ಗರಿ ಬಿಚ್ಚಿದೆ.

“ ವನವನದಲ್ಲೂ ಏನೊ ವಿಶೇಷ,
ಮರಮರಕ್ಕು ಅವೇಶ,
ಪರಿಸ್ ಸೇರುತ್ತಿದೆ ಕೊಳಕೊಳದೆಡೆ ; ನಾ
ಹೋಗಬೇಕು ಈ ನಿಮಿಷ.”

ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು — ೧

ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು ಜಾತ್ರೆ ಗಜಬಿಜಿ ಕಳೆದು
ಪಡಖಾನೆಯಲಿ ಪಟ್ಟ ಜನದ ಪಾಡು :
ಬುಂಡೆ ತುಂಬಿದೆ ಹೆಂಡ ; ಕೆಸರು ತುಂಬಿದೆ ಹೊಂಡ ;
ಕಂದಿ ಕರಕಿದೆ ಉರಿದ ಕೆಂಪು ಕೆಂಡ.

ತೇರ ಹಿಡಿದೆಳದ ಕೈ, ಬಾಗಿ ಪೊಡಮಟ್ಟ ಮೈ,
ಭಕ್ತಿ ತುಳುಕಾಡಿದ್ದ ಅಂತರಂಗ
ಈಗ ನರಕಕ್ಕೆ ಕೈಮರ, ಕರಡಿಗುರು, ಘೋರ
ರಾಕ್ಷಸತೆ ಭೋರಿಡುವ ನಾಟ್ಯರಂಗ.

ಬೀದಿಬೀದಿಯ ಸುತ್ತಿ ಬಂದು ಹೂವಿನ ತೇರು
ಹೇಮಂತದಶ್ಯತ್ಥದಂತೆ ನಿಂತು
ಗುಡಿಯ ಮುಂಗಡೆ ರೂನ್ಯ ಮನಕೆ ಹೃದಯಕೆ ನೆಟ್ಟ
ಕಂಕಾಲದ ಪತಾಕೆ ಸುಯ್ಯುತ್ತಿಹುದು.

ಉತ್ಸವದ ಮೂರ್ತಿ ರಥವಿಳಿದು ದೇವಾಲಯದ
ಮೂಲೆ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧಗುತ್ತಿಹುದು ;
ಬಾವಲಿಯ ಹಿಕ್ಕೆಗಾಗಿದೆ ಕುಕ್ಕೆ, ಇನ್ನೆಂದು
ಜಾತ್ರೆ ? ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಸೂಸುತ್ತಿಹುದು.

ಮೂಲವಿಗ್ರಹ ಮಾತ್ರ ಅಚಲ ; ಕಲ್ಲಿನ ಘೋರ
ನೈರಾಶ್ಯವನು ಹಲ್ಲಿ ಲೊಚಗುಟ್ಟಿತು.
ಬಾವಲಿಯ ಕೀಚು ನಿರ್ಮಾಲ್ಯದುರ್ಗಂಧಕ್ಕೆ
ನಾಲಗೆಯನಿತ್ತು ಪಡಿನುಡಿಗೊಟ್ಟಿತು.

ಸಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಜಾತ್ರೆ ಬರುವುದು ; ಜಾತ್ರೆ ಕಳೆವುದಕಟಾ ! ತೇರು
ಅರಳುವುದು ಮತ್ತೆ ಬೋಳಾಗುತ್ತಿಹುದು ;
ನರರ ಕಂಠದಿ ಬಾನಘಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತೊಮ್ಮೆ,
ಬಳಕೆ ಮಾರಿಯ ಡೋಲು ಬೊಬ್ಬಿರಿವುದು.

ಮೂಲವಿಗ್ರಹವೆ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹೊರ-
ವಂಟು ರಥದಲಿ ಸದಾ ಸೊಗಸುವನಕ,
ದಿನದಿನವು ಜಾತ್ರೆಯುತ್ತಾಹ ಮೊರೆಯುವ ತನಕ
ತೊಲಗುವುದೆ ಹೇಳು ಆ ಮೃತ್ಯುಪಥಕ ?

ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು — ೨

ಕತ್ತಲಿನ ನರದಲ್ಲಿ ತತ್ತರಿಸಿ ತೊಳಲುತ್ತಿದೆ

ಬಳ್ಳುಗಳ ವಿಕರಾಳ ಕೂಗು :

ತಣ್ಣ ನೆಯ ಗಾಳಿಕುನ್ನಿಯ ಮೂಗುತುದಿ ತಾಗ

ಬಿಗಿಯತಿದೆ, ಸೆಡೆಯುತ್ತಿದೆ ತೊಗಲು.

ಬಾಸಿಗಂಟಿದೆ ತೊನ್ನು ಮೋಡ; ಚಿಕ್ಕೆಯ ಬೊಕ್ಕ
ರಸಿಗಿಬೆಳಕನು ಕಿವುಚಿ ಕಮರುತ್ತಿದೆ.

ನೆಲಚಿತೆಯ ಹಸಿ ಸೌದೆಸೌಧದಲಿ ಹತನರತೆ

ಬೆಂಕಿಸೊಂಕಿಗೆ ಕಾದು ಕೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಮನ ಸತ್ತು ಕೊಳೆವ ಮನೆಕೇರಿಗೋರಿಗಳಲ್ಲಿ

ಮುಗ್ಗುವಿಗ್ಗಾಲೊಡಲ ಚೂರುಪಾರು

ಕದವ, ಕಿಂಡಿಯ, ಸೂರ ತೂರಿ ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿವೆ

ಬರಿಹೊಟ್ಟೆ ಚಪ್ಪಟೆಬೆಲೂನು ಸಾಲು.

ಸೇರುತಿದೆ ಊರಾಚೆ ಮಸಣಮಾಳಕ್ಕೆ ಹೊಸ

ಹೊಸ ಪರಿಸೆ, ಸೋಜಿಗದ ವೇಷವರಸೆ :

ರುಂಡಮುಂಡಗಳೆಲುಬುಗೂಡು, ಹುಲಿ ನರಿ ತೋಳ

ಭೂತಭೇತಾಳ ಭೈರೂಪನರತೆ.

ಸರಕು ಹೊಸಹೊಸತು ಮಾರುತ್ತಲಿದೆ; ಕೂಸುಗಳ

ಕಾಕಾಲ, ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆಗಳ ಗಾಜು ;

ಕರುಳ ಮಾಲೆಯು, ತೊಗಲ ಚೀಲ, ಅಟ್ಟಿಯ ಬುಟ್ಟಿ,

ಹೃತ್ತಿಂಡ ಚಿಂಡು, ಬೆನ್ನೆಲುಬುದಾಂಡು.

ತಟ್ಟುತಿದೆ ಮಸಣದಸಹಾಸ ಕೇರಿಗೆ, ಮನೆಗೆ ;
ವಿಜನ ಪಥಪಥ ವಿಕೃತ ಕೇಕೆ, ಕುಣಿತ.
ಕಿರಿದೆಲ್ಲ ಹಲ್ಲ ತಲೆಬುರುಡೆ ಹಾಕಲು ಲಾಗ
ಅಟ್ಟೆ ಅಡಿಯಿಟ್ಟು ನಡಸಿದೆ ಕವಾತ.

ನಡೆಯುತಿದೆ ರಾತ್ರಿಡಾಕಿನಿಯ ಮೆರವಣಿಗೆ, ಝಣ-
ಝಣಿಸಿ ರೂಪಾಯಿಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತಿದೆ.
ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷ ಕೆಸೆ ಕೆಸಿದು ನಿಂತರು ಬಾಯಿ
ಗುಂಡೋದರಗೆ ಮಾತ್ರ ದಕ್ಕುತ್ತಿದೆ.

ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು — ೨

ಬೇರು ಸತ್ತೀ ಮರವನೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸು ಮಗೂ,
ಕೊಂಬೆರೆಂಬೆಗಳಿರಲಿ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ;
ಒಣಗಿದಲೆಗಳ ತಂದು ಕಾಫಿ ಕಾಯಿಸು, ಕುಡಿ
ತುಂಬಿ ಬರುತ್ತಿರೆ ಕಂಠಕಳಲ ಬೇಗೆ.

ತಳಕೆ ಕಟ್ಟೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕು ನೀರ, ವಿಷಾದ
ತರುಬಿದರೆ ಕುದಿಯೆಸರು ಕಣ್ಣಿನೀರು
ಸುರಿದು ಬೀಳಲಿ ಇಲ್ಲಿ, ಒಳಗೆ ಬೇಯಲಿ ಅಲ್ಲಿ
ಸೈತಾನನಡುಗೆಗೆ ಚಿರೋಟಿ ಖೀರು.

ಬಲ್ಬುಗಳ ತಂದು ಜೋಡಿಸು, ಬೆಳಕಿನುಯ್ಯಾಲೆ
ಮಳೆಬಿಲ್ಲ ತೂಗಿಬಿಡು ಕೊಂಬೆ ಕೊಂಬೆ ;
ಹಚ್ಚು ಕಾಗದದ ಹೂಕುಚ್ಚುಗಳ, ಅತ್ತರನು
ಹಚ್ಚು ಗುಂಜಾರವದ ಹಾಡುಹಾಲಗೆ.

ನೆರಳಿಲ್ಲ, ಕೊಂಬೆ ಬರಿವೊಳ್ಳು ಎನ್ನಲು ಸಲ್ಲ,
ನೆರಳು ಬೇಕೇ ಹೊನ್ನ ಹೊದಿಕೆಗಿಂತ ?
ಇದು ಸನಾತನವೃಕ್ಷವಣ್ಣ ; ನೇಣಿಗೆ ಬೇಕೆ
ಬೇರೆ ಆಧಾರ ಈ ಕೊಂಬೆಗಿಂತ ?

ಸಡುವಲದ ಗಾಳಿ ಆಡಿದರೆ ತೂಗುವುದಟ್ಟಿ—
ಎಂಥ ಮಾದರ್ಸಿ, ಎಂಥ ನಕಲು ಕುಣಿತ !
ನೆಲದ ಕೊಳೆನೀರನೊಲ್ಲದು ನಮ್ಮ ದಿವ್ಯತರು,
ಕುಡಿದು ಬೆಳೆವುದು ಸ್ವಸ್ಥ ಲೋಕದವ್ಯತ !

ಬಾರವೇ ಇಲ್ಲಿಗೊಂದೂ ಹಕ್ಕಿ?—ಗಿಳಿ ಪುರುಕೆ
ಕೋಗಿಲೆಯು ಗುಬ್ಬಿಟ್ಟಿ ಕಾಗೆ ಗೂಗೆ?
ಇರುವ ಕೋಗಿಲೆಯ ಬಡಿ, ಕೊಲ್ಲು; ಸತ್ತರೆ ಹುಲ್ಲು
ತುರುಕಿ ಇಡು ಸಾಲಾಗಿ ಕೊಂಬೆಮೇಲೆ!

ಹುಳುಕು ತೊಗಟೆಗೆ ಹೊದಿಸು ಅಸರಂಜಿ ತಗಡ; ಮೈ
ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಿಸು ಇದರ ಪೂರ್ವ ಕಥೆಯು :
“ ಇಲ್ಲಿ ನೆರಳಿತ್ತು, ಹಸುರೆಲೆತಳೆರು ಹೂ ಹಣ್ಣು.
ಕೋಗಿಲೆಯ ಸರಪಿತ್ತು, ಗಿಳಿಯ ನಿಲಯ !

“ ಇಲ್ಲಿ ಮಿಡಿದಿತ್ತು ಕೋದಂಡ, ಮೊಳಗಿತ್ತಿಲ್ಲ
ಪಾಂಚಜನ್ಯವು, ಚಕ್ರ ತಿರುಗುತಿತ್ತು ;
ದಂಡವೋ, ಕಮಂಡಲುವೋ, ದರ್ಭಾಸನವೋ. ಪರ್ಣ-
ಶಾಲೆಯೋ ಈ ಇಲ್ಲಿ ಸೋಗಸುತಿತ್ತು.”

‘ ಇತ್ತು ’ಗಳ ಫೈಜನ ಹಿಡಿದಿತ್ತಿ ನಿಲ್ಲೋ ಮಗೂ,
‘ ಇದೆ ’ಯ ಹೃದಯದ್ರಾವ ಜೀಡ ಸಿನಗೆ.
ಮರವುಂಟು, ಮರಕೆ ಬಂಗಾರವುಂಟಲ್ಲವೆಯು
ಕಟ್ಟೆಯುಂಟಲ್ಲ ! ನೀರಿಕ್ಕು ಅದಕೆ !

ಮೊದಲ ಚರಣಗಳು

ಅಲ್ಲಾ ಗಲಿ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಾ ಗಲಿ	೨
ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಬರೆದು ಚೆಲ್ಲಿದ ಜೊರು	೨೨
ಅನರಿವರವೇನು ಬರೆದಾರು, ಬಿಡು ; ಕೊರೆದಾರು	೨೪
ಅಳುಕುವೆನು ನಾನು ನನ್ನೊಳ ಬಾಳಿನೆಳದನಿಗೆ	೧೮
ಆಗು ನೀನು ಇಬ್ಬನಿ ನೆಲಸುವ ಹೂ	೨೨
ಇದು ಪದ್ಯವೋ ಗದ್ಯವೋ ತಿಳಿಯೆ ; ಲೆಕ್ಕಿಸೆನು	೫೨
ಇನ್ನು ಇನ್ನೂ ನೀನು ಪುಟ್ಟ ಮಗುವೆಳತರಳೆ	೪೪
ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ — ಏನೊಂದನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಇವನು	೬೬
ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ನಡುವೆ ಎಂಥ ಕಡಲು ನಿಂತಿದೆ	೫೭
ಇಹದು ಹೆಗ್ಗಡಲ ತಳಕೂ ಮುಳುಗಿ ಬಂದವರು	೨೯
ಇಂದು ಕೆಂದಾವರೆಯ ದಳದಳಿಸಿ ವಾರಿಯಲಿ	೨೧
ಇಂದು ಕೂಡ ಆಗವೆ	೯೨
ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು ಜಾತ್ರೆ ಗಣಿಬಿಟಿ ಕಳೆದು	೧೦೦
ಎತ್ತು ತಿದೆ ಮನನ ಮತ್ತೂ ಮತ್ತೂ ಹೊಸಗಾಳಿ	೯೬
ಎಲ್ಲ ಮುಗಿಯಿತು ಇನ್ನು ; ಮನವೇರು ಬಗೆಯೇರು	೨೦
ಎಂಥ ಕಣ್ಣು, ಎಂಥ ಕಣ್ಣು	೪೨
ಏತಕೇತಕೆ ಏತಕೆ ? ಇದು	೫೮
ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳು ನೀನಲ್ಲವಾದರು ನನ್ನ	೪೭
ಒಡೆದು ಬಿದ್ದ ಕೊಳಲು ನಾನು	- ೨೬
ಒರೆಯೊಳೊರಗಿದೆ ಗೂಢ ಎರಡು ಜಾಯಿಂದು ಮಿಡ್ಡ	೧೯
ಒಂದೆ ಮಾತಿಗೆ ನಂದಿಹೋಯಿತೆ	೫೯
ಓ, ಇವಳೇ ನನ್ನವಳೇ ಹೆಣ್ಣು !	೨೨
ಓ ತಾಯೆ, ಭೂಮಿ ತಾಯೆ	೨೨
ಓ ಬನ್ನಿ ಜನವೆ, ಕನ್ನಡ ಹೊಲದ ತೆನೆತೆನೆಯೆ	೬೨
ಕಣ್ಣೊಳಾಡಿದ ನಿನ್ನ ತನು ರೂಪುಸಡೆದೀಗ	೪೨
ಕತ್ತಲಿನ ನರದಲ್ಲಿ ತತ್ತರಿಸಿ ತೊಳಲುತ್ತಿದೆ	೧೦೨
ಗಾಂಧಿ, ಗಾಂಧಿ, ಗಾಂಧಿ !	೭
ತುಂಬುದಿಂಗಳೆದೆ ಹಿಳಿಯಿತು ಹಾಲನೆ	೨೮

ನಗು ನನ್ನ ನಲ್ಲೆ !	೨೯
ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ ಕಡೆಗೆ	೧
ನನ್ನ ಮೋಹದ ಮೂರ್ತಿ ಉರಿದು ಹೋಗುತ್ತಲಿರಲು	೩೪
ನನ್ನ ನನ್ನ ಲೋಕವೊಂದು ಬೇರೆಯೊಂದು ಇದ್ದರೆ	೪೯
ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕತೆ ಹಿರಿದು, ಬಲು ಹಿರಿದು :	೮೮
ನಾನಲ್ಲ ಬೇರೆ, ನೀವಲ್ಲ ಬೇರೆ—	೯೫
ನಿಜವ ನುಡಿ, ನುಡಿ ದಿಟವ, ಮರೆಸದಿರು ಬಂದನೂ	೪೫
ನಿಲ್ಲದು, ನಿಲ್ಲದು ಕನಸೇನೊ ನಿಲ್ಲದು	೧೬
ನೀರೊ ನೆಲತೋ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿದೆ ?	೭೯
ಬಾಳ ಹಗೆ ಹಗೆತನವು ; ಅದರ ಅಸ್ಥಿರ ಅಸ್ತಿ	೮೪
ಬೆಳೆಯಲು ಶುಭ ಬೇಕಯ್ಯ ಯುಗಯುಗ	೫
ಬೇಡ, ಮಗೂ, ಮದವಾರಣಮನ ; ಕ್ಷಣ	೯೮
ಬೇರು ಸತ್ತೀ ಮರವನೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸು ಮಗೂ	೧೦೪
ಮಾನವ ಹೃದಯವು ಕಲ್ಲೋ ಕಲ್ಲು	೪೮
ಮುಗುಡೆಯಿವಳು ನನ್ನವಳು	೩೧
ರಾಜ್ಯ ಬಂದರೇನು, ರಾಜ್ಯ ಹೋದರೇನು ? ಎಲ್ಲ ಒಂದೆ	೭೦
ರಾಮನ ಬಳಿ ಇದ್ದೆ ನಾನು : ಕಂಡೆ ಕೋದಂಡದೋರ್ವಂಡ ಬಲು	೮೫
ಪನ್ನೆರಡು ನರುಷಗಳ ದಟ್ಟ ತೆರೆಯಾಚೆಕಡೆ	೩೮
ಹೊನ್ನ ಪಂಜರ : ಅಲ್ಲಿ ಒಳ ಹೊರಗು ಕಿಂಕಾಪು	೪೦

ಶುದ್ಧಿಪತ್ರ

ಪುಟ	ಸಾಲು	ತಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು
೨೨	೫	ಬೆಳವುಮೊಂದೆ	ಬೆಳೆವುಮೊಂದೆ
೨೮	೨೪	,	
೩೧	೨೦	ಕಣ್ಣೆ	ಕಣ್ಣೆ
೪೪	೧೬	ಗಂಗಾತರಂಗಮಾಯ	ಗಂಗಾತರಂಗಮಯ
೪೮	೯	ನಲವೂ	ನಲವೂ
೫೨	೪	ಕುದಕುದಿದು	ಕುದಿ ಕುದಿದು
,,	೬	ಬೀವನಾಂಭೋಸಧಿಯು	ಬೀವನಾಂಭೋಸಧಿಯು
,,	೨೨	ಬಹುದಂತೆನ್ನ	ಬಹುವೆಂತೆನ್ನ
೫೮	೫	ಹುಡಿಗೂಡುತಿವೆ.	ಹುಡಿಗೂಡುತಿವೆ.
೬೪	೬	ಕಗ್ಗಲು	ಕಗ್ಗಲ್ಲು
,,	೨೦	ಅಂಬೋಧಗಳ	ಅಂಭೋದಗಳ
೮೦	೧೫	ಲಯವೂ	ಲಯವೂ
,,	೧೬	ಕುಣಿವುವೋ	ಕುಣಿವುವೋ
೧೦೨	೪	ಬಿಗಿಯತಿದೆ	ಬಿಗಿಯುತಿದೆ.

